

დავით ბებერაშვილი

მწვანე ზღაპარი

*

განძი

*

ბავშვები

*

ტალღები

*

«დაყოფის თეორია» და
ზოგიერთი საგულისხმო რამ

*

«მე», პიროვნება, თავისუფლება

თბილისი
2008

ეს წიგნი მხატვრული და ფილოსოფიური ნაწარმოებების კრებულია. აქ არის სახალისო ამბებიც, მსუბუქი იუმორიც, აზრის გაზიარებაც და გამოწვევაც, ერთგვარი მიპატიჟებაც სააზროვნოდ სხვადასხვა საკითხებზე: ბედნიერება, სიყვარული, შემოქმედება, ხელოვნება, შემეცნება, რწმენა, პიროვნება, თავისუფლება და სხვა.

ნახატი გარეკანზე **ნინო ბებერაშვილისა**

ფოტო გარეკანზე **ლევან ხერხეულიძისა**

ნახატების ავტორი **დავით ბებერაშვილი**

გამომცემლობა «სიტყვა»

ISBN 978-9941-0-1148-1

მწვანე ზღაპარი

ნაშუადღევი იყო. ქალი მარტოდმარტო მისეირნობდა ტყეში.

ერთი ხის ძირას ბაყაყი შენიშნა. მიუახლოვდა და ფრთხილად დაიხარა მისკენ.

– შენც მარტო ხარ, ბაყაყო?

ბაყაყი არ განძრეულა. სულ მთლად მწვანე იყო და ქალს რაღაც უცნაური გამომეტყველებით უმზერდა. უცებ ხმა ამოიღო:

– მაკოცე და ბედს ეწევი!

ქალი გაშრა მოულოდნელობისაგან. გაფართოებული თვალებით ბაყაყს მიმტერებული ადგილიდან ვერ იძვროდა.

– ნუ გეშინია, ჩემო კარგო!.. ნურაფრის გეშინია! – ხმა ნამდვილად ბაყაყისგან მოდიოდა.

– განა, ბაყაყები ლაპარაკობენ?! – ენის ბორძიკით წაილულლულა ქალმა.

– ყველა არა, – მიუგო ბაყაყმა, – მაგრამ მე მოჯადოებული ბაყაყი ვარ. – მაკოცე და ბედს ეწევი!

– რა ბედს!... შენ, ხომ, არა ხარ ჩემი ბედი?!

– დიახ, ძვირფასო.

– ჰმ... მე ჩემი საოცნებო უფლისწულის მოლოდინში კიდევ დავბერდი და..

– რას ბრძანებთ, რა სიბერე!... თქვენ მშვენიერი ხართ! დანახვისთანავე მომეწონეთ და შემე

ყვარდით! გთხოვთ მაკოცოთ, და ორთავე გავბედნიერდებით!

– ბაყაყს ვაკოცო?!... მე ჩემს სიცოცხლეში ჯერ ერთი მამაკაცისთვისაც არ მიკოცნია... თუმცა ასეთი რამეები დღეს ბევრისთვის სასაცილოდ ჟღერს...

– პირიქით, მე აღფრთოვანებული ვარ... და ძალზე ვაფასებ... ამიტომაც ასხივებით ასე – საოცარ სიწმინდეს და სისუფთავეს!

ქალს სევდიანად გაეღიმა.

– უნდა გამოგიტყდეთ, – განაგრძო ბაყაყმა – რომ არც მე მყოლია ვინმე... და ვერც შევძლებ, სანამ ასე ვარ, მოჯადოებული!.. ჯადოს კი მხოლოდ კოცნა მომხსნიდა... კოცნა ქალწულისა, რომელსაც მანამდე არც ერთი მამაკაცისთვის არ უკოცნია! აი, ხომ, ხედავთ, თქვენ ჩემი ბედი ხართ, მე კი – თქვენნი!

ქალმა აღარ იცოდა რა ეფიქრა.

– არა, ეს შეუძლებელია!.. ასე, ხომ, მხოლოდ ზღაპრებში ხდება!

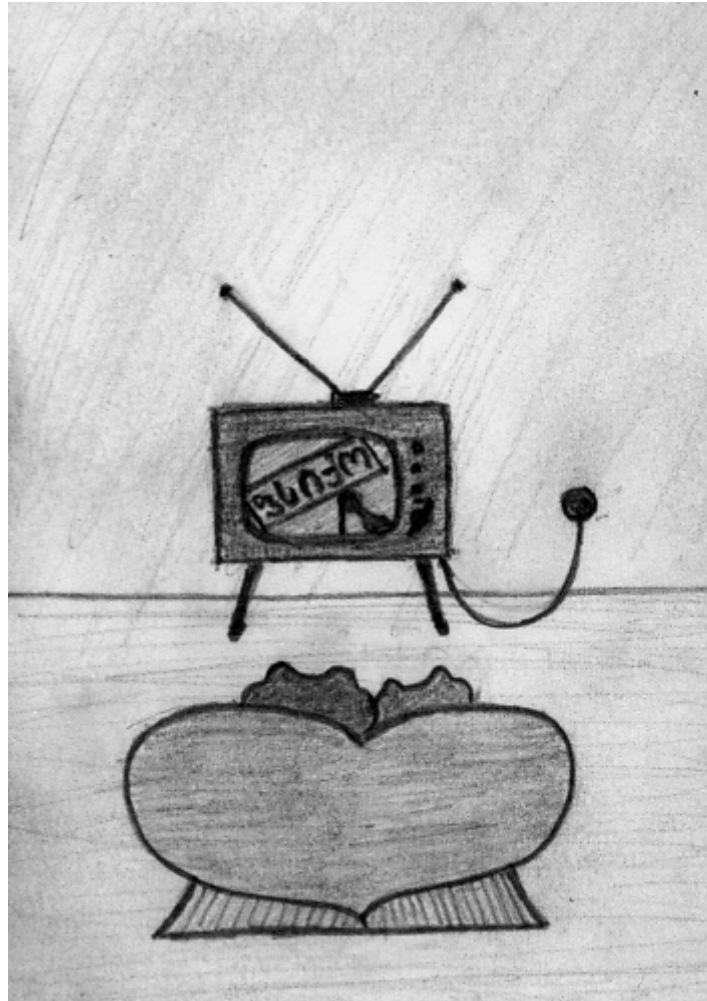
– განა, ჩვენი ცხოვრებაც ზღაპარი არ არის?! ან რამდენი რამაა ჩვენს ირგვლივ იდუმალი, აუხსნელი! არ გენიშნებათ, რომ აქ, ტყეში ერთიერთზე, პირისპირ შევხვდით ერთმანეთს... თან, თქვენ თვითონ მოხვედით ჩემთან, პირველმა სწორედ თქვენ მომმართეთ... ან, სულაც, მოლაპარაკე ბაყაყზე რაღას იტყვით?!... დამიჯერეთ... ყველაფერს დაწვრილებით ვერ აგიხსნით, ეს საიდუმლოა, რომელიც არ უნდა გავამხილო... მაკოცეთ, და არ ინანებთ!

ქალი ერთ ხანს ყოყმანობდა. მერე ბაყაყი ხელში აიყვანა და ტუჩებთან მიიტანა. ღელავდა რაღაც უცნაურის მოლოდინში. თვალები დახუჭა და... ბაყაყს ფრთხილად აკოცა.

რაც მოხდა შემდეგ, ალბათ, ხვდებით... თუ ვერ ხვდებით?.. მოკლედ, ქალი უცებ გამწვანდა, დაპატარავდა და ბაყაყად იქცა.

მაშინვე დაქორწინდნენ... არ მკითხოთ, როგორ.

ეხლაც იმ ტყეში ცხოვრობენ. შვილებიც ჰყავთ. კარგად არიან, არა უჭირთ რა. არც არაფერზე ნანობენ.

მინაწერი:

მეგობრის ბავშვმა მკითხა, ქალს რომ თვალდახუჭულს კი არა, თვალღიას ეკოცნა, მაშინ, იქნებ, პირიქით, ბაყაყი გადაქცეულიყო საოცნებო უფლისწულადო. ძალიან უნდოდა ასე ყოფილიყო.

ჩემმა მეგობარმა კი განაცხადა: ქალიშვილი არ იქნებოდაო. მაგრამ მას კატეგორიულად არ დაეთანხმა მისი ცოლი: ნამდვილად ქალიშვილი იყო.

ასეა თუ ისე, ეხლა ჩვენ ამას ვეღარ შევამოწმებთ!... თანაც, ნუ დაგვავიწყდება, რომ ჩვენ ყოველთვის ყველაფერს მხოლოდ ადამიანური პოზიციიდან ვუდგებით, ხოლმე.

გ ა ნ ძ ი

გარეთ წვიმს. ჭერში გაჩენილი ბზარიდან წვეთები ჟონავს და იატაკზე დადგმულ თასში ვარდება. ოთახში ორნი არიან: ახალგაზრდა ქალი, რომელიც თეთრეულს აუთოებს, და ექვსიოდე წლის ბავშვი. იგი სამთვლიანი ველოსიპედით მაგიდას გარს უვლის, თან, თავისთვის რაღაცას სასაცილოდ ღიღინებს. ველოსიპედის თვლები

დაუზეთავია და მისი ჭრიალი მართლაც გულისგამაწყალებელია, მითუმეტეს, რომ ზედ კიდევ ბავშვის უნიჭო სიმღერა ერთვის.

– გეყოფა, ეხლა სხვა რამე ითამაშე, – ეუბნება მოთმინებადაკარგული ქალი შვილს, რომელიც ყურს არ იბერტყავს და თავისას განაგრძობს, – ლევანჩიკ, გეყოფა, ხო?

– ხო, – და ველოსიპეტიდან გადმოდის, – აბა, რა გავაკეთო?

– სხვა რამე... აი, დახატე. ფანჯრის რაფაზე რვეული და ფანქრებიც.

ლევანჩიკაც იქითკენ მიდის. ფანჯარასთან, კედელზე მისი ხუთიოდე ნახატია გაკრული, რომელიც თვითონ მას და დედამისსაც ძალიან მოსწონთ. იქვეა მათი ოჯახის სურათი, სამნი არიან: ლევანჩიკა და მისი ახალგაზრდა მშობლები – ნანი და გურამი.

გურამი სამსახურშია. სამუშაოს დამთავრებას ცოტადა აკლია და ის და მისი ამხანაგი დომინოს თამაშის დამთავრებას ვეღარ ასწრებენ.

– დამნებდი ეხლა, რაღას უყურებ! – აბრაზებს გურამს მოწინააღმდეგე, მას თამაზი ჰქვია.

– რა უნდა დაგნებდე, მოგებული მაქვს!

– რა გაქვს, ბიჭო, მოგებული, ასით წინა ვარ!

– წინ იქნები, აბა, რა!.. ქვები ისე მოგდის, როგორც...

– ქვები რა შუაშია, თამაში უნდა იცოდე, თამაში!

– კარგი, გვეყოფა, წავიდეთ.

– სამით ერთი მოგიგე დღეს, იცოდე...

– წავედით, წავედით!

ინსტიტუტიდან რომ გამოვიდნენ, თამაზს გაახსენდა:

– მართლა, ხომ, იცი, სამოცდაათი მანეთი მოვიგე ლატარეაში.

– ვა, ყოჩაღ! მაშინ რომ მოგვაჩეჩეს, იმით?

– ჰო.

– ჩემი კი არ მინახავს... რომელ გაზეთშია ცხრილი?

– კომუნისტში. – და ჯიბიდან გაზეთი ამოიღო. – მაჩვენე, აბა, შენი ლატარეის ბილეთი!

– აქ არა მაქვს, სახლშია... ერთი პიჯაკის უბის ჯიბეში, მგონი... მართლა, წამოდი ჩვენთან, რამდენი ხანია არ ყოფილხარ!

ქუჩა გადაჭრეს და ტროლეიბუსში ავიდნენ.

წვიმა ოდნავადაც არ შენელებულა.

ლევანჩიკა კარებშივე შეეგება მოსულთ.

– გაუმარჯოს ვაჟკაცს! – გაუცინა თამაზმა და ხელი ჩამოართვა.

ნანის თეთრეული დაეუთოებინა და ახლა სამზარეულოში იყო გასული.

გურამი პირდაპირ კარადას ეცა, იქ დაკიდებული ლურჯი ფერის პიჯაკი ჩამოხსნა და უბის ჯიბიდან ლატარეის ბილეთი ამოაძვრინა.

– მაჩვენე გაზეთი... დაჯექი!

თამაზი მაგიდასთან დაჯდა და გაზეთი გაშალეს. ამ დროს ნანიც გამოვიდა სამზარეულოდან:

– როგორ მოხდა, რომ გამოიარე, ასე უნდა დავიწყება?! – მერე გურამს გადახედა: – რა არის... მოიგე რამე?

– კი.

– რა? – გაუბრწყინდა ნანის სახე.

– ბუს კვერცხები.

– ეე! მეც სპორტლოტო მქონდა ნაყიდი, ორი ცალი.

_ მერე?
_ ერთში ერთი ნომერი დაემთხვა მარტო, მეორეში _ არც ერთი! ტყუილად ვყრით ფულს... როდესმე არ უნდა გაგვიმართლოს რამეში?!

_ არ იცით თამაში, _ გაიღიმა თამაზმა. _ არც ერთმა და არც მეორემ.
_ რა თამაში უნდა იცოდეთ... ბედი უნდა გქონდეს.
_ მაგან სამოცდაათი მანეთი მოიგო.
_ მართლა? ყოჩაღ, შენ!
_ თამაში უნდა იცოდეთ, თამაში! _ შეიფერა თამაზმა.
_ ისე, სულელებს სწყალობთ ბედი! _ ნანი სკი მზე ჩამოჯდა. _ ცოლი როდის უნდა მოიყვანო, შენ, ერთი, ეგა თქვი!
_ ცოლი? _ თამაზმა საათს დახედა, _ დღეს ვეღარ მოვასწრებ და, აი, ხვალ ნამდვილად მოვიყვან.
_ მოიყვანე, ბიჭო, მოიყვანე, სანამ კიდევ შეგრჩენია ორი ღერი თმა! _ და ნახევრადგამელოტებულ თავზე საგულდაგულოდ დალაგებული თმები აუწეწა.
_ რას შვრები, ნანი! _ აბუზღუნდა თამაზი. _ ცოლის მოსაყვანად საჭიროა ქალი... და რწმენა, რომ კარგად იქნებით ერთად... _ თმებს ივარცხნიდა. _ თანაც მე ცოლი კი არ მინდა... მე მინდა ქალი, რომელიც სარეცხს გარეცხავს, დააუთოებს, სახლს დაალაგებს, საჭმელს მოამზადებს... ოღონდ, საყვარელი და მეგობარიც რომ იყოს, რომელთანაც არ მომბეზრდება ერთად ყოფნა.
_ ჰმ... ჰოდა, ცოლი გნდომებია!
_ მაგრამ ცოლები არასოდეს არ არიან ასეთები!... შენს გარდა, რა თქმა უნდა. ნანის ირონიულად გაეღიმა.
_ ინსტიტუტში არავინ არის კარგი გოგო, ჰა, გურამ?
_ ინსტიტუტში მაგას გოგოებისთვის არ სცალია... დომინოს თამაშობს.
_ ისე, რამეს თუ აკეთებთ, თამაშის გარდა, იმ თქვენს სამსახურში?!_ რას ამბობ, ჩვენზე მეტს ვინ მუშაობს!.. არა, გურამ?!_ აბა, რა!
_ უსინდისოები ხართ ორივე! უკვე რამდენი ხნის წინ უნდა დაგეცვათ დისერტაცია!.. იმას რა ქვია?.. ვალერი!.. იმაზე ნაკლები ხართ შენ და გურამი?! რას წარმოადგენდა ვალერი უნივერსიტეტში, ერთი ვიცოდეთ!
_ ვალერამ რომ დაიცვა, ვალერას ისა ჰყავს... მე და გურამს ვინ გვყავს?!_ კაი, კაცო, თქვენ თამაშზე და ქეიფზე რომ ნაკლები იფიქროთ... ვალერი არც თქვენსავით დომინოს თამაშობს და არც ქეიფებში კარგავს დროს, სამაგიეროდ საკანდიდატოც დაიცვა და ახლა სადოქტოროზეც მუშაობს!
_ ჩვენ კი არც საკანდიდატო დავიცვია და არც სადოქტორო, სამაგიეროდ ვთამაშობთ და ვქეიფობთ!.. არა, გურამ?
_ მაგარი ხარ!
_ ჰოდა, იყავით, მაშინ, მაგ თქვენს ას ორმოც მანეთზე თვეში!.. რამდენს იქეიფებთ მაგ ფულით, ვნახავთ!
_ ფული რა მოსატანია, ჩვენ ჭეშმარიტებას ვეძებთ!
_ ჭეშმარიტებას ეძებთ, არა!.. _ ნანის თანდათან მართლა მოუვიდა ბრაზი. _ სამათხოვროდ რომ დასხდებით ხელგაწვდილი, და ფუნთუშას რომ ჩაგიგდებენ იმ ხელში, აი, ის ფუნთუშა იქნება ჭეშმარიტება!
_ ვა, რა მაგარია: ჭეშმარიტება როგორც სამათხოვროდ გაწვდილ ხელში ჩაგდებული ფუნთუშა! გენიალურია! _ აღფრთოვანდა თამაზი.
_ კარგი, ერთი, თუ კაცი ხარ, გაჩუმდი! _ ნანიმ სამზარეულოსკენ გასწია.

_ კარგი, ეხლა, რა მოგივიდა! _ შეაჩერა გურამმა.

_ არ მოგიტანოთ კარტოფილი?!

_ მოიტანე, მოიტანე... არ დაგეწვებოდა აქამდე?

_ შენ შენს თავს მიხედე!

ნანი გავიდა. გურამმა ტელევიზორი ჩართო.

კარტოფილი მართლაც მეტისმეტად შებრაწულიყო, მაგრამ ამით უფრო მიმზიდველად გამოიყურებოდა. ნანიმ ერბოკვერცხი, ცოტაოდენი ძეხვი და თავისი ხელით დამზადებული საწებელიც მოიტანა.

ლევანიკო ჭირვეულობდა, არ მშიაო.

_ აი, ასეთი უჭმელია, _ ამოიოხრა ნანიმ. _ საბავშვო ბაღის მასწავლებელიც ამბობს, ყველაფრით კარგი ბავშვია, ჭამა რომ იცოდესო!

_ სკოლაში როდის მიდის? ასწავლით რამეს, ასოებს, თვლას?

_ თვლა კი არა, მიმატებაც იცის! _ ნანიმ შვილს ამაყად გადახედა: _ ლევან, აბა, რამდენია ერთს მივუმატოთ ერთი?

_ არც ერთი! _ მოუჭრა ლევანმა.

_ ჰმ! _ გაეცინა თამაზს, _ ისე, სადღაც ეწერა, ნუ დააძალებთ სკოლამდელი ასაკის ბავშვებს მეცადინეობასო, _ დაამშვიდა ნანი.

ლევანიკომ ცოტა მაინც შეჭამა. მერე სუფრიდან ადგა, ველოსიპედზე დაჯდა და ისევ ააჭრიალა დაუზეთავი თვლები.

გურამმა ვეღარ მოითმინა:

_ ნანი უთხარი რამე!

_ ლევანჩიკ, გეყოფა, ხო?

_ ხო. _ და ველოსიპედიდან ჩამოვიდა, კუბიკებს მიუბრუნდა. _ ისე, რომ დაუზეთავდე, არაფერი მოგივა! ეგ კი არა, ჭერია გასაკეთებელი! რამდენი ხანია, ასე ჩამოგვდის წყალი!

თამაზმა ჭერს ახედა:

_ რატომ ჩამოდის, მეორე სართული, ხომ, აქვს ამ სახლს?

_ ამ ოთახის ზევით არ არის დაშენებული... კრამიტებია გაფუჭებული... ასვლა უნდა და ქილებიდან წყლის გადასხმა... ცოტა ხნით უშველიდა.

_ ისე, რა ძველი სახლია, არა?

_ უუჰ, ნიკოლოზის დროინდელი! _ ხელი აიქნია ნანიმ, _ საერთოდ დასანგრევია.

_ როდის უნდა მიიღოთ ბინა?

_ რა ვიცი, რიგში კი ვდგავართ, მაგრამ როდის მოგვიწევს, ღმერთმა უწყის! ჩვენი მეზობლები რომ იყვნენ, უკვე ორი წელია, რაც გადავიდნენ. ჩვენ მაგამიც არა გვაქვს ბედი! _ მერე გურამზე მიუთითა: _ ამას რომ კითხო, მენანება ამ სახლიდან წასვლა, მიყვარსო! მეც მიყვარს, მაგრამ ერთ მშვენიერ დღეს სანამ არ ჩამოგვენგრევა ჭერი და არ მოვყვებით ქვეშ, იმას, ხომ არ მოვუცდით?! ნახე, როგორ ჩამოიწია კიდე!

_ ისე, ჯობს, შენ თვითონ ჩამოანგრიო და მერე ბიაზი გააკრა. თან, კრამიტებსაც მიხედავ. გესმის, გურამ? იშოვე ბიაზი, მეც მოვალ ერთ დღეს და გავაკეთოთ.

_ სად ვიშოვო მერე? _ საქმისგან თავის არიდება მოინდომა გურამმა.

_ ამას, ხომ, ხელს ვერ გაანძრევინებ... სახლისთვის რომ რამე გააკეთოს, არ შეუძლია!

_ ონკანი ვინ გააკეთა?!

_ მერე არ უნდა გაგეკეთებინა?! მთელი თვე ვწვალობდი იმის გამო!

_ ჰო, კაი, _ უკან დაიხია გურამმა.

_ იშოვე, იშოვე ბიაზი და გავაკეთოთ.

ვახშამს მორჩნენ. მალე ტელევიზორში ფეხბურთის მატჩის რეპორტაჟი დაიწყო.

_ რა ფეხბურთია? _ იკითხა თამაზმა.

_ «სპარტაკი» და კიევის «დინამო». _ გურამმა სკამი ტელევიზორთან ახლოს მიაჩოჩა.

_ კიდეც ფეხბურთია?! _ შეიჭმუხნა ნანი. _ გადართე ეხლავე!... ან გამორთე სულაც!

_ ტელევიზორის გამოსართავად წამოდგა.

_ რა უნდა გამორთო! _ ცოცხალი კედელივით აღიმართა მის წინ გურამი. _ აყურებიან თამაზს!

_ შენც ამის ჭკუისა ხარ, ბიჭო?!

_ ეგ არ მაინტერესებს, მარტო ჩვენს «დინამოს» ვუყურებ, ხოლმე.

_ აღარ შემიძლია რა! ან ფეხბურთი, ან ჰოკეი.... ან ჰოკეი ან ფეხბურთი. _ ჩაირთო ნანი, რახან თამაზის მხრიდან სოლიდარობა იგრძნო.

_ კაი, რა, ნანი!.. ამ თამაშს ერთი კვირაა ველოდები... მეტს რას ვუყურებ, სხვა რითი ვერთობი საერთოდ! _ გურამს ხმაში ხვეწნის კილო გაერია.

ნანი გაჩუმდა. თუმცა, შეეძლო ეთქვა, რომ არც თვითონაა განებივრებული გართობითა და დროსტარებით, რომ მასაც უნდა, ზოგჯერ, უყუროს ტელევიზორში იმას, რაც თვითონ სურს, რომ ორგანულად ვერ იტანს ამ ფეხბურთს და ჰოკეის, და რომ გურამი ეგოისტია...

_ ჩაის შემოგიტანთ... თამაზ, ხომ, დალევ?

_ არა, მადლობ, ნანი... წავალ, უკვე გვიანია.

_ დაიცა, უყურე ერთ ტაიმს და მერე წადი, კარგი თამაშია! _ მოტრიალდა გურამი.

_ აი, სულ შენი ფეხბურთის ბრალია! _ მიუბრუნდა ნანი.

_ არა, უკვე გვიანია, როდის მივალ სახლში! _ თამაზი ქალაქის განაპირა რაიონში ცხოვრობდა.

ნანი და გურამი გასაცილებლად წამოდგნენ.

_ აი, ასე იცის სტუმრის დახვედრა!.. ხშირად გამოიარე ხოლმე, გაიგე!

თამაზი წავიდა. გურამი ისევ ტელევიზორს მიუჯდა. ნანი სუფრის ალაგებას შეუდგა. მერე ლევანიკო წაიყვანა დასაძინებლად.

მეორე ტაიმი მიმდინარეობდა. ნანი საძინებელი ოთახიდან გამოვიდა.

_ გურამ, ბავშვს ფეხსაცმელი აქვს საყიდელი. გესმის?!

გურამი უსიამოვნოდ შეიშმუშნა.

_ ავიღებ ხელფასს და...

_ ის ფული რა უყავი, გადადებული რომ გვექონდა?

_ რა და, გადასახადები გადავიხადე.

_ იმდენი დახარჯე?

_ ათი მანეთი მიშკამ მთხოვა, მასესხეო, და მივეცი.

_ სულ აღარ დაგვრჩა ფული?!

_ ათი მანეთი კიდეც არის. ორშაბათს ხელფასია.

ნანი გურამის უკან ჩამოჯდა ტახტზე, ხელები კისერზე მოხვია და ნიკაპით მხარზე დაეყრდნო. ტელევიზორის ეკრანს მიაშტერდა, შეეცადა გაერკვია, რა მოსწონდა ასეთი გურამს ფეხბურთში. ცოტა ხანს უყურა, მაგრამ ვერაფერი მოსაწონი ვერ აღმოაჩინა.

წვიმა კი არ აპირებდა გადაღებას. პირიქით, უფრო უმატა და გაფუჭებული ჭერიდან წვეთებმა უფრო ინტენსიურად იწყეს ჩამოსვლა. მათი ვარდნის ხმა იატაკზე დადგმულ თითქმის პირთამდე სავსე თასში სულ უფრო მოკლე ინტერვალებით ისმოდა.

_ როდის უნდა გააკეთო ჭერი?

_ დაიცა რა, ნანი!

_ რა დაიცა, ჩამოინგრევა და მოვყვებით რომელიმე!.. ადი ეხლავე! _ ჩქმეტა და ლიტინი დაუწყო.

გურამი იგრძობდა, მაგრამ ტელევიზორს თვალს მაინც არ აშორებდა.

_ დაიცა რა... ბავშვს გაეღვიძება!.. ავალ, ავალ... დამთავრდება ფეხბურთი და ავალ!

_ ერთი არ ასულხარ! _ ნანი საწოლ ოთახში გავიდა.

მალე ფეხბურთიც დამთავრდა.

გურამი წამოდგა, წელში გაიმართა. მერე ჭერს ახედა, საიდანაც ისევ წვეთავდა. წყლებს მაინც გადავაქცევ ქილებიდანო, _ გაიფიქრა. ფანარი აიღო და გარეთ გავიდა. ეზოში ხეზე მიბმული კიბე მოხსნა და სახლს მიაყუდა. სხვენზე ავიდა. ორ კრამიტს შორის ღრეჭო გაჩენილიყო და ქილა მის ქვეშ მალე ივსებოდა წვიმით. ამ ღრეჭოს ამოსავსებად გურამმა გადაწყვიტა რამე ფიცარი ეპოვა.

ფანრის შუქზე ათასგვარი ნივთი ჩნდებოდა: ველოსიპედის ნაწილები, სათამაშოების ნატეხები, დამტვრეული სკამები... ერთ კუთხეში აბლაბუდის ქსელში გახვეული ყუთი აღმოჩნდა. გურამმა სკამის ფეხით ძლივს გამოაჩოჩა, უნდოდა მისი ერთი გვერდი გამოეყენებინა. ყუთი გადმოაპირქვა. მტვრიან ნაჭრებს მოწითალო ფერის ქილაც გადმოყვა. შიგ რაღაც დახვეული მოჩანდა. ისიც ამოიღო და ფანრის შუქზე გაშალა. გაყვითლებულ ქალაღზე მოზრდილი ასოებით ეწერა: გეგმა ადგილისა, სადაც განძია. ქვემოთ კი თვითონ გეგმა იყო მოცემული. გურამი რაღაც წამების განმავლობაში გაკვირვებული დაჰყურებდა ქალაღს. მერე სიხარულისგან სახე აუთრთოლდა.

წვიმამ იკლო. ბოლოს სულ გადაიღო.

გურამი ოთახში მაგიდასთან იჯდა. წინ გეგმა ედო, თავში კი ფიქრები ერთმანეთში ირეოდა: «მაინც, საიდან გაჩნდა?.. ნანის არ ვეტყვი, იქნებ, ტყუილი გამოდგეს... მაგრამ... ნეტავ რა განძია?..»

საწოლი ოთახიდან ნაბიჯების ხმა მოისმა. გურამმა გეგმას გაზეთი გადააფარა.

_ რას შვრები ამდენ ხანს, არ იძინებ? _ ნანიმ ჭერს ახედა. წყალი აღარ ჩამოდიოდა.

მერე ორივენი საწოლ ოთახში შევიდნენ.

ახალი გათენებული იყო, რომ ლევანიკომ თვალეები გაახილა. ყოველ შაბათ-კვირას დილაობით გურამი პარკში ასეირნებდა, სადაც ლევანი თავის ტოლ ბავშვებთან ბურთს თამაშობდა, ხოლმე. ნანის უფრო ხშირად არ ეცალა, სახლის საქმით იყო დაკავებული.

ლევანიკო საწოლიდან გადმოფოფხდა და ფეხშიშველამ ტყაპა-ტყუპით მიირბინა გურამთან. ლოყაზე ხელი მოუთათუნა:

_ პარკში არ მივდივართ?

გურამი შეიშმუნა:

_ დედაშენთან მიდი.

ლევანი ახლა ნანისთან მიცუნცულდა.

_ გაიღვიძებს, ადგება და წაგიყვანს.

_ შენ არ წამოხვალ?.. შენც წამოდი, რა!

_ კარგი, მეც წამოვალ, _ გაულიმა ნანიმ, მოეფერა და აკოცა.

_ დედაც მოდის! _ წამოიძახა გახარებულმა ლევანიკომ და ტაში შემოკრა.

გურამმაც გაახილა თვალეები და საბოლოოდ გამოფხიზლდა. განძი გაახსენდა.

ნასაუზმევს ლევანი უკვე საგარეოდ გამოწყობილიყო, ბურთიც გაემზადებინა.

- _ დღეს მე ვერ წამოვალ, _ განაცხადა გურამმა.
- _ რატომ? _ საცოდავი სახე მიიღო ლევანმა.
- _ ნაწვიმარია, ატალახებული იქნება მთელი პარკი...
- _ ადრე თუ ნაწვიმარზეც დაგყავდა?!...

მოკლედ, პარკში ნანი და ლევანიკო წავიდნენ.

გურამი მაშინვე შეუდგა მოქმედებას. გეგმა აიღო და სახლიდან გავიდა. მათი სახლი მიბჯენილი იყო გორაკს, რომელზეც ერთი დიდი ფიჭვი იდგა. გურამი ამ ფიჭვთან მივიდა და შეათვალიერა. მერე გეგმა გაშალა. სამი ნაბიჯი გადაზომა რაღაც მიმართულებით და ადგილი მონიშნა. შემდეგ სარდაფიდან ნიჩაბი და წერაქვი აიღო და უკანვე გამობრუნდა. მონიშნულ ადგილზე შეუდგა თხრას. საკმაოდ მოუხერხებლად მუშაობდა, წერაქვი რამდენჯერმე კინალამ ფეხში ჩაირტყა.

ნახევარი მეტრიც არ ექნებოდა ამოთხრილი. მაგარ გრუნტს კიდევ დაჰკრა. მიწა დაბლა ჩაიყარა. გურამი გაწვა და ჩაიხედა. ქვევით გვირაბი გადიოდა. ეტყობა, ჯერჯერობით, ყველაფერი გეგმას ემთხვეოდა და გურამს სახე გაუბრწყინდა. შიგ ჩაძვრა. გვირაბში მოხრილი კაცი ადვილად იმომრავებდა. ერთგან მოსახვევი იყო, მერე კიდევ ერთი მოსახვევი. აქ კედლებიდან მიწა ჩამოწოლილიყო და გზა გადაეხერგა. გურამმა კვლავ გაშალა გეგმა ფანრის შუქზე. ისევ დაკეცა, შეინახა. ნიჩაბი აიღო და გზის გაკვალვას შეუდგა.

ერთ ხანს კიდევ იმუშავა, მერე ტანსაცმელი გაიფერთხა, ნიჩაბი და წერაქვი იქვე დატოვა და სახლისკენ გასწია.

ნანი და ლევანი დაბრუნებულიყვნენ.

_ სად იყავი? _ ჰკითხა ნანიმ.

_ არსად. დიდი ხანია მოხვედით?

_ არა. მაინც, სად იყავი?

_ არსად... ისე... მერე გაიგებ, _ სერიოზული და, თან, კმაყოფილი სახით წარმოთქვა გურამმა.

_ რა მტვერი გაყრია? დასაბანი გაქვს თავი... წვერიც გაგეპარსა, ბეგემოტს რომ გეცხარ!

_ რა სიტყვაა, ნანი, «ბეგემოტი»?!... «ტყის კაცი» მაინც გეთქვა! ეგ კი არა, სადილი როდის იქნება?

_ პური არ არის.

_ ვერ მოაყოლეთ?! _ პიჯაკი ჩაიცვა და პურის საყიდლად წავიდა. თავდაჯერებული და, ცოტა არ იყოს, პრეტენზიული იერი ჰქონდა.

მეორე დღეს ნანის დასთან იყვნენ დაპატიჟებული. გურამმა ამ სტუმრობაზეც უარი განაცხადა. ცოტა ხნის დავისა და კამათის შემდეგ, ბოლოს ისევ მარტო ნანი და ლევანიკო წავიდნენ.

მართალია, ცოლს აწყენინა, მაგრამ თავს იმშვიდებდა, მერე მიხვდება ყველაფერსო.

ფანარი და გეგმა აიღო და გვირაბში ჩაძვრა. ჩახერგილ გზას კვალავდა.

ასე გრძელდებოდა კარგა ხანს. ნელა მიიწევდა წინ. წერაქვს ტარი გაუტყდა, გაბზარული ყოფილიყო. ნიჩაბს შედარებით უკეთესად ხმარობდა, თუმცა, ხელისგულზე წყლულები გაუჩნდა. დაიღალა, ოფლში გაიწურა. გვირაბიდან ამომძვრა, სუფთა ჰაერი ღრმად ჩაისუნთქა. ცხვირსახოცი ამოიღო და ოფლიანი სახე შეიმშრალა.

«ტყუილი რომ გამოდგეს, ნამდვილად გავაფრენ!.. არა, მგონი, ნამდვილად უნდა იყოს რაღაც... ერთხელ მაინც არ უნდა გამიმართლოს რამეში?! _ ცხვირსახოცი შუბლიდან ლოყაზე და შემდეგ ნიკაპზე ჩამოისვა და ცას ახედა. ცა მის თავზე მოწმენდილი იყო, მაგრამ აღმოსავლეთით შავი ღრუბლები მოჩანდა. ისინი თანდათან მოიწევდნენ. _ კიდევ უდა იწვიმოს?!» _ გაიფიქრა და გვირაბში ჩაძვრა.

ბოლოს, როგორც იქნა, გაკვალა გზა.

წინ კედელი იყო. ნიჩბის მჭრელი პირი დაარტყა რამდენჯერმე. მიწა ჩამოიყარა და აგურები გამოჩნდა. გურამმა ჩაიჩოქა, ფანარი ახლოს მოწია და გეგმა გაშალა. შემდეგ იმაზე დაიწყო ფიქრი, რა მოეხერხებინა ამ კედლისთვის. ნიჩბით ვერაფერს გახდებოდა, წერაქვი გატეხილი იყო. ისევ სარდაფს მიაშურა, იქნებ ძალაყინი ვნახო.

ძალაყინი არა, მაგრამ ერთი დიდი ურო კი აღმოაჩინა იქ. ისევ გვირაბში ჩაძვრა და ურო აგურის კედელთან მიათრია. ქოშინებდა. ჩაჯდა და ზურგით გვირაბის კედელს მიეყრდნო. ღელავდა. წარმოიდგინა, როგორ გაანგრევდა კედელს და როგორ იპოვიდა ძვირფას განძს.

ცოტა ხანს კიდევ იჯდა. ბოლოს წამოიწია, ურო აიღო, მოიქნია და კედელზე დაუშვა. აგურები ცოტათი შეიწია. ცოტაც და სულ შეინგრეოდა. გურამმა კვლავ მოიქნია, მთელი ძალით დაჰკრა და დარტყმას ტანიც მიახმარა. კედელი გადაიქცა და გურამი თავის უროიანად გადაჰყვა თან. პიქვე დაეცა აგურის ნატეხებზე. მკერდში ტკივილი იგრძნო. ლოყაც აეწვა. ადგომა სცადა და წამოიწია. მტვერი იდგა და ჯერ ვერაფერს ხედავდა. ნელ-ნელა წამოდგა, თან, რატომღაც, უროსაც არ უშვებდა მარცხენა ხელს. მკლავი ცოტათი გადაეტყავებინა.

მტვერი თანდათან გაიფანტა.

გურამი ჯერ აზრზე ვერ მოვიდა. მრგვალი მაგიდა, სკამები... ტელევიზორი... ბავშვის ნახატები კედელზე... თანდათან გამოერკვა და ახლალა შეამჩნია ტახტზე ამძვრალი და შიშისაგან კედელზე ატუზული ცოლი, რომელსაც თავისთან მიეკრა ლევანიკო!...

ასე იყვნენ რაღაც დროის განმავლობაში.

მერე ნანი ტახტიდან ჩამოვიდა და გურამთან მიიჭრა. გულში ჩაეკრა.

გურამი ხმას არ იღებდა. იდგა მტვერით და მიწით ამოგანგლული, მკლავგადატყაული და ლოყაგაკაწრული... ცალი ხელით უროს ტარს დაყრდნობოდა, მეორე ნანის მხარზე ედო...

ამ დროს შემოაღო კარი თამაზმაც. ილღიაში «ბიაზის» მოგრძო ხვეულა ამოეჩარა...

მოსალამოვდა. ცა ღრუბლების გამო მუქი ნაცრისფერი იყო. წვიმას აპირებდა.

ბ ა ვ შ ვ ე ბ ი

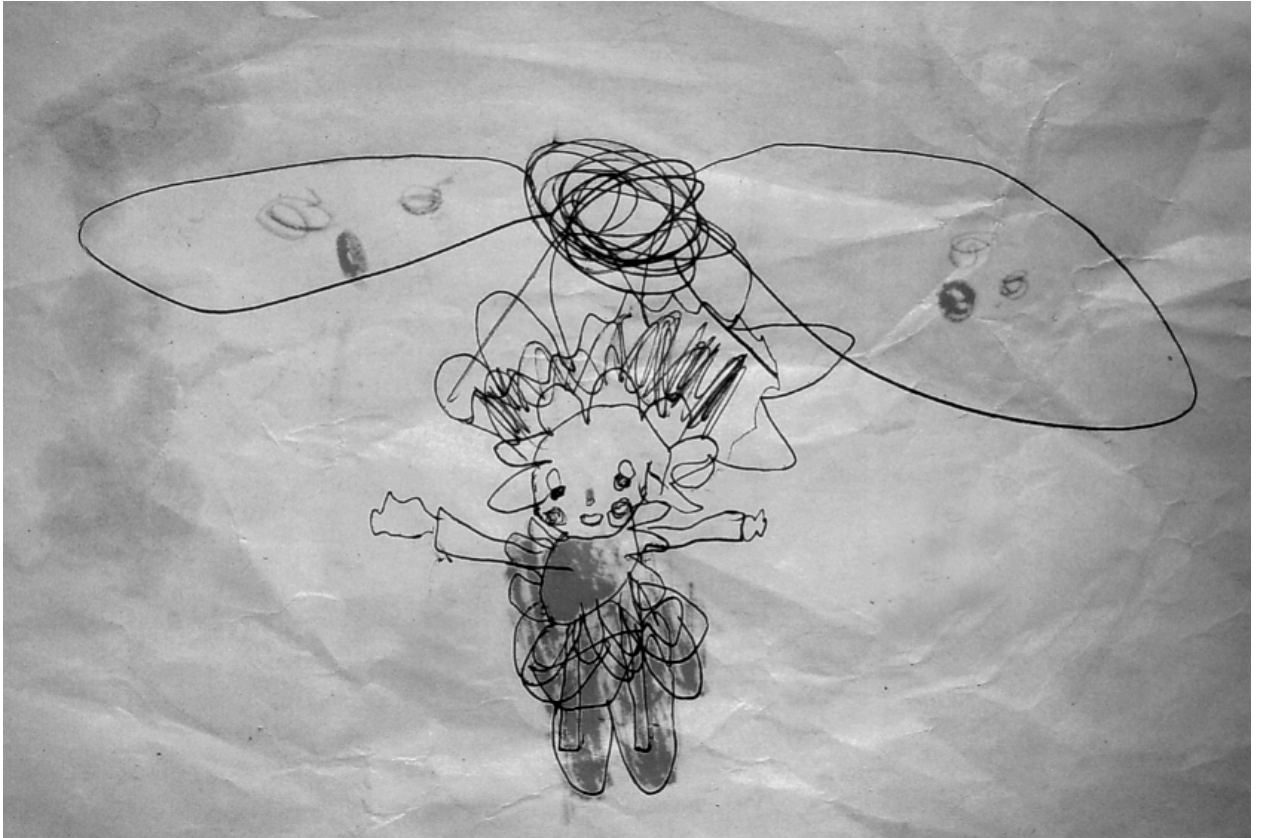
ნინო

_ მე რომ მოვკვდები, _ განაცხადა ერთხელ პატარა ნინომ, _ ლამაზ კაზად გადავიქცევი და გავფრინდები.

ერთხელაც ვკითხე, დაბადებამდე სად იყავი-მეთქი. ცოტა ხნით დაფიქრდა და: ზღვის თავზე დავფრინავდიო. მაშინ ის სამი-ოთხი წლის თუ იქნებოდა.

უფრო პატარა რომ იყო, ასე, ორიოდ წლის, ხუჭუჭი, ღია ფერის თმა ჰქონდა. არც ბაფთას, არც თმის სამაგრს არ იკეთებდა. რუსულ ტაძართან ახლოს ვსეირნობდით. ნინოს ბამბის ნაცრისფერი სვიტერი და შარვალი ეცვა. ტაძრიდან სამი მოხუცი ქალი გამოვიდა. ნინოს დანახვაზე აღფრთოვანდნენ:

- _ Какой чудный ребенок! _ მიეაღერსა ერთი.
- _ А ты мальчик или девочка? _ დაინტერესდა მეორე.
- _ Ангел в отпуске, _ მიუგო მესამემ.

ნინო 3 წლის

გიო

ანგელოზივით სულაც არ ექცეოდა უკვე ხუთი წლის ნინო მასზე ორი წლით უმცროს ძმას – გიოს, არც ეს უკანასკნელი უთმობდა, ხოლმე. ხშირად მოსდიოდათ ჩხუბი.

ერთხელ, ატირებულმა მოირბინა გიომ და შემომჩვილა: ნინომ დამარტყა და ძალიან მატკინაო.

– ვცემო? – შევთავაზე.

– არა! – თავი გააქნია გიომ. თან, ცრემლებს იწმენდდა.

– რატომ? აბა, რომ დაგარტყა და ასე ძალიან გატკინა?!

– მაინც!

რომ იცოდეთ, რა საოცარი და დამაფიქრებელია ეს «მაინც»!

გიო მაშინ სამი წლის იყო. ბაღში ვასეირნებდი. მტრედი დაინახა და იქით გაიქცა. პატარა, მწვანე ფერდობზე მირბოდა. უცებ ფეხი დაუცდა და ძირს დაენარცხა.

მივვარდი, წამოვყენე, ხომ არაფერი იტკინე-მეთქი.

– არა, – საყვარელი ღიმილით მიპასუხა, – ბალახი მომეფერა!

ბავშვები ჭირვეულობდნენ, დაძინება არ უნდოდათ.

დავემუქრე, ღამლამობით დიდი ფრინველი დაფრინავს, დიდი ნისკარტი, დიდი თვალები, შავი, თეთრი და ნაცრისფერი ბუმბული აქვს, ფანჯრებში იყურება და თუ ვინმე ბავშვს არ სძინავს, იტაცებს-მეთქი.

მაგრამ მერე გიოს სახეს რომ შევხედე, ძალიან ვინანე. ისიც გამახსენდა, როგორ დაფრთხა ერთხელ ღამით, უნივერსიტეტის ბაღიდან რომ არ მომყვებოდა და

ვუთხარი, ამ ძეგლებს ხომ ხედავ, ღამის თორმეტ საათზე გადმოდიან და ბაღში წინ და უკან სიარულს იწყებენ, წავიდეთ, თორემ საშინელი სანახავია-მეთქი.

ახლაც მაშინდელივით შეშინებული იყო.

– ნუ გეშინია, გაგეხუმრე, მართლა კი არ არსებობს ის ფრინველი! – შევეცადე დამემშვიდებინა.

იცით, რა მითხრა? – არა, მანამდე არ არსებობდა, მაგრამ, რომ მოყვე, ეხლა არსებობსო!

ეს ის დრო იყო, როცა საქართველო ენერგეტიკულ (და არა მარტო ენერგეტიკულ) კრიზისს მოეცვა. ელექტროდენი მხოლოდ სადამოობით თუ ირთვებოდა ბინებში, ისიც, სულ რამდენიმე ხნით... თანაც, ხან ჩართავდნენ, ხან გამორთავდნენ.

მთელი ოჯახი ერთ ოთახში ვიყავით შეყუჟული. მე მაგიდას ვუჯექი და სანთლის ალს მივშტერებოდი. ბავშვები მაინც ახერხებდნენ თამაშს, მაგრამ შიგადაშიგ წუწუნით შემომჩვილებდნენ, ხოლმე, შუქი როდის მოვაო. მეც გავეხუმრე: უთხარით მოვიდეს-მეთქი.

პატარა გიოს რჩევა ჭკუაში დაუჯდა და შესძახა:

– შუქო, მოდი!

მაგრამ შუქი არ მოდიოდა.

– შუქო, მოდი! – უფრო დაჟინებით, თან ფეხების ბაკუნით მოითხოვდა გიო.

შუქი მაინც არ მოდიოდა.

– უფალო, მოვიდეს შუქი!

სიჩუმე ჩამოვარდა. ბავშვი მომლოდინე თვალებით, გაუნძრევლად იდგა.

შუქი არ მოდიოდა.

«ნეტავ, რას იზამს,» – გავიფიქრე.

– უფალია შუქი, – წყნარად თქვა გიომ.

სანდრო

სანდრომ ნახატებიანი წიგნი გადამიშალა:

– ნახე, როგორი კურდღელია!

– ეს, ხომ, ძაღლია! – კრიტიკულად გადავხედე.

მან კი სულ ადვილად შეარიგა წინააღმდეგობა, და ცხოველის ახალი სახეობაც გამოიგონა:

– «კურდღელი-ძაღლია»! – თანაგრძნობით შემომხედა.

სანდრო აივანზე იდგა და, თქვენ წარმოიდგინეთ, იფურთხებოდა!

ნინომ დიდაქტიკური ტონით მიმართა:

– სანდრო, აბა, თუ იცი, რა არის უზრდელობა?

– ხეების მოჭრა, ბალახის მოგლეჯა, ფოთლების და ყვავილების მოწყვეტა, – უპასუხა სანდრომ.

– და, ფურთხება არ არის უზრდელობა?!

– არა.

– რატომ? – დაეკითხა ნინო.

– იმიტომ, რომ აქლემებიც იფურთხებიან. – მას ძალიან უყვარს ცხოველები.

სანდრო 5 წლის

სუფრას ვუსხედით. ცოლი ნამცხვარს პატარა ნაჭრებად ანაწილებდა _ ყველას რომ რგებოდა.

_ რატომ ბევრი არ იყიდეთ, _ წაიბუზღუნა გიომ.

_ ვა, ბევრს ბევრი ფული უნდა, _ მიუგო ნინომ.

_ ეე, ნეტავი ბევრი ფული გვქონოდა!.. ას ნამცხვარს ვიყიდდით!

_ მასე, მარტო ნამცხვარს კი არა, ბევრ გემრიელ საჭმელსაც... და ბევრ ნაყინსაც ვიყიდდით... დიდ ველოსიპედსაც!

_ ხო, მართლა!... რა კარგი იქნებოდა, არა! _ სახე გაუბრწყინდა გიოს. მერე მე მომიბრუნდა: _ ხომ, გვიყიდდი?

_ მეც რა მენადვლებოდა, ვუპასუხე:

_ აბა, რა! ბევრი ფული რომ გვქონდეს, ველოსიპედებსაც ვიყიდდით და უცხოურ ავტომანქანებსაც... თუნდ, ვერტმფრენებსაც.

_ აუ, რა მაგარი იქნებოდა! _ გამხიარულდნენ ნინო და გიო.

სანდრო კი ხმას არ იღებდა და სერიოზული სახით შეექცეოდა ნამცხვარს. არც პატარა ნიკოლოზი ამბობდა რამეს, ჯერ ორი წლისაც არ იყო. სამაგიეროდ, გიო აღარ ჩერდებოდა:

_ კიდევ რას ვიყიდდით?

_ მე რა ვიცი!

_ მაინც, მაინც? _ არ მეშვებოდა გიო.

_ რა ვიცი, აბა... დიდ სახლს ეზოთი... ზაფხულში ჯერ მთაში და შემდეგ ზღვაზე დავისვენებდით, ზამთარში ვითხილამურებდით გუდაურში ან ბაკურიანში... მსოფლიოს მოვივლიდით... გაჭირვებულებსაც დავეხმარებოდით... და, საერთოდ, მთელ ქვეყანასაც ავაყვავებდით! _ აზარტში შევედი თანდათან.

ჩემს ცოლსაც უნდოდა რაღაც დაემატებინა, მაგრამ მას სანდრომ არ აცალა და ფუჭი ოცნების კოშკები წამში გაგვიცამტვერა:

– დებილობაა! – ბრაზიანად შესძახა მან.

ჩემში კი აღფრთოვანებამ დაჩრდილა სირცხვილის გრძნობა.

ნიკა

ნიკაზე ფეხმძიმედ რომ იყო ჩემი ცოლი, გამანდო: ვგრძნობ, რომ ეს ბავშვი მეორე შენ იქნები, ოღონდ, გაუმჯობესებული ვარიანტით.

გარეგნობით, ეტყობა, მართლაც ვგავართ ერთმანეთს. ერთხელ, ბაღში სეირნობისას, ახალგაზდა წყვილი გამომელაპარაკა:

– როგორ გგავთ თქვენი შვილი! – აღფრთოვანებას არ მალავდა ქალი.

ქმარმაც აუბა მხარი:

– მართლა, ძალიან! – მერე ღიმილით დაუმატა: – წვერები რომ არ გქონდეთ, ვერც გაგარჩევდით!

– მაგიტომ მაქვს, სწორედ, წვერი, რომ ერთმანეთში არ ვერეოდეთ, – მივუგე მე.

მაგრამ, აი, რაც შეეხება ქცევას, აქ რაიმე მსგავსებაზე ლაპარაკი პირადად ჩემში დიდ ეჭვს

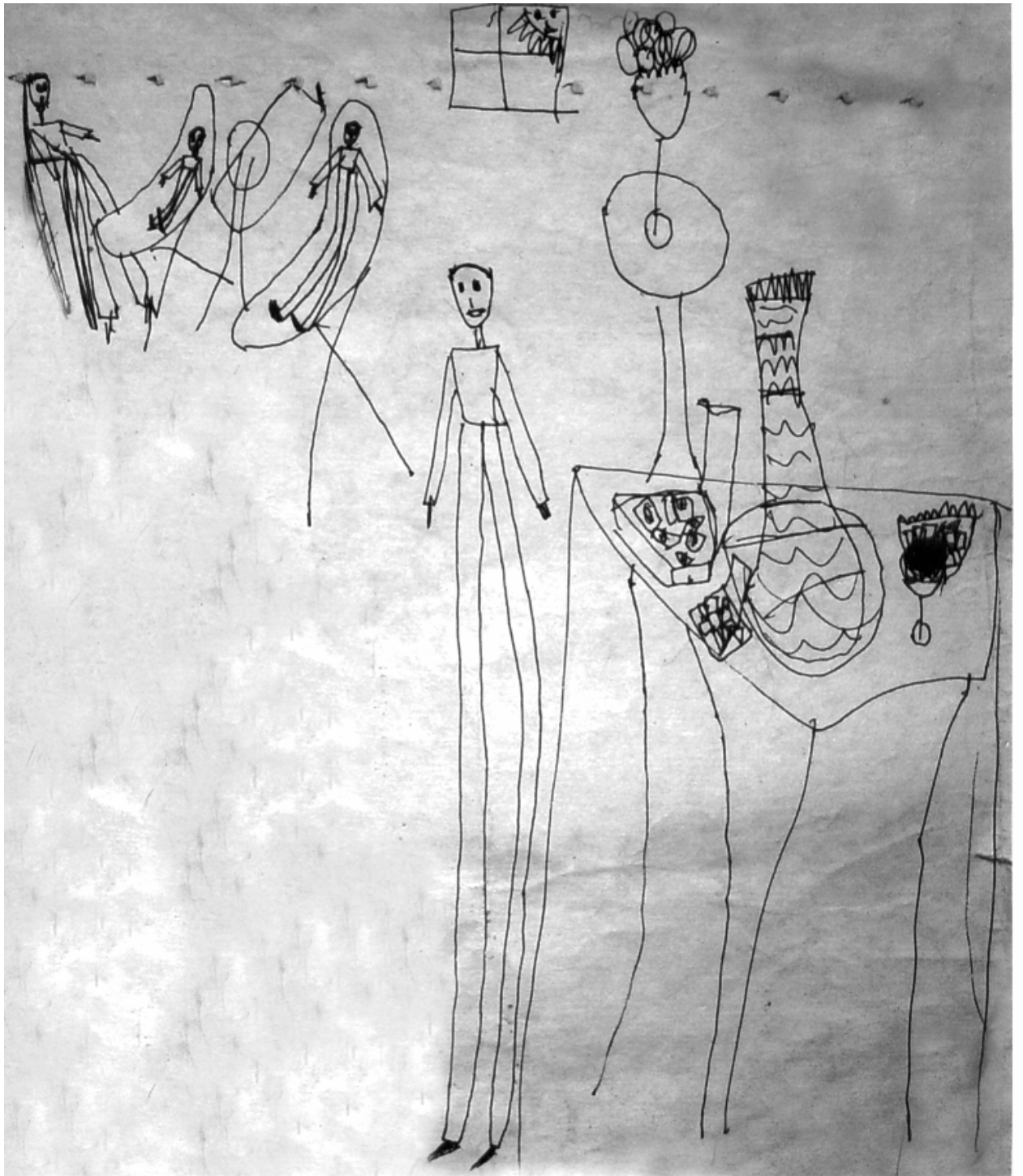
ბადებს.

«ეს არის პიკასოს ბიჭი?! ამით ერთობა პიკასო?!» – ვახსენებ, ხოლმე, ცოლს მის ორსულობისდროინდელ წინათგრძნობებს რაღაც «გაუმჯობესებულ ვარიანტებზე».

ერთხელ ნიკას უსაქციელობით წყობიდან გამოსულმა დედამისმა ვეღარ მოითმინა და უყვირა: ოჰ, შე გველის წიწილო!

– შენ – გველი, მე კი – წიწილა! – არ დაახანა პასუხი ნიკამ.

ნინო 4 წლის

მე მეუბნება: შენ იმიტომ ბრაზობ, რომ წვერები გაქვსო! გგონია, მეშინია შენი?!
წვერებს მოგაჭრი და ვეღარ გამიბრაზდებიო!

აი, ასე! ძალიან გამითამამდა! «მომამორეთ ეს აკიმი!»

ისე, ისიც უთქვამს: დიდი რომ გავხდები, მეც წვერები მექნება და მამიკო
ვიქნებიო.

და, საერთოდ, «არის მასში რაღაც ანტიკური»

ნამეხარი ხე, რომელზედაც ვფიქრობ

იყო ერთი ხე. მასზე ოდესღაც ფრინველებს ბუდე ჰქონდათ. გამვლელ-გამომვლელს თუ გაუწვიმდებოდა, იმ ხეს აფარებდნენ თავს. ზოგჯერ ციყვიც გაინავარდებდა ხეზე და ფოთლებს ააშრიანებდა.

ერთ «მშვენიერ» დღეს ამოვარდა ქარი და მეხიც გავარდა. იმ ხეს დაეცა და ორად გააპო. ერთი ნაწილი მიწაზე დაანარცხა. სამაგიეროდ, მეორემ როგორღაც თავის თავს მოუარა და ტოტები ოდნავ გაზარდა. მე კი ვზივარ ხის ნაწილზე და ვუყურებ მის მეორედ დაბადებას და ზრდას. ალბათ, ცხოველები ახლაც მიესევებიან მას.

ნინო (მე-4 კლასი)

ფერია-შროშანა (მას ყველა გამოუვიდა ერთის გარდა)

ოდესღაც არსებობდა უმშვენიერესი ბალი. ის მხოლოდ ყვავილების სამფლობელო იყო. ლამაზი შადრევნებიდან გადმოსჩქეფდა წყალი. ყვავილები მას «იასამნის ცრემლებს» ეძახდნენ, რადგან იასამანი თავისი ცრემლით გარდაიცვალა ანუ მწუხარებით, იმიტომ, რომ ეს წუთისოფელი მძიმეა და მოკლე.

ერთხელაც ატყდა ზარნაშოების კვილი. მთელ არემარეს ალისფერმა შიშმა დაურბინა. ყვავილებმა ცახცახი და აქეთ-იქით რხევა დაიწყეს. ხეებიდან მანუგეშებელი «წერილები» ცვიოდა, მაგრამ ყვავილები, მაინც, ვერ დაწყნარდნენ, მათში შიშის შეგრძნება დაძრწოდა. ზარნაშოების კვილი ცუდის მომასწავებელია, ბაღში მყოფთ ბედმა არ გაუღიმა. მართლაც ამოვარდა საშინელი ქარიშხალი, ხეებს საძირკველიდან გლეჯდა, ყვავილებს სამკაულებს ართმევდა, ხოლო, სხვებს მრავალ ზიანს აყენებდა.

ლურჯთვალა ია გაიქცა შროშანთან და შეეხვეწა: «შენ, ხომ, ჩვენი ფერია ხარ, გთხოვ მოიფიქრო ისეთი წინადადება, რომ ქარი გაქრეს». შროშანმა თავისი ზარები ააწკარუნა. ეს წკარუნი რაღაც წინადადებას ნიშნავდა. მაგრამ იმის მაგივრად, რომ ქარი გამქრალიყო, ყვავილთა სამფლობელო გაქრა...

ოდესღაც არსებობდა უმშვენიერესი ბალი. ის მხოლოდ მშვენიერებას აფრქვევდა.

ნინო (მე-5 კლასი)

* * *

ოდესღაც, ხალხისგან მივიწყებულ დროში არსებობდა კლდე. მიუვალობის გამო იქ მხოლოდ ჯიხვები ბუდობდნენ. ხანდახან არწივიც ესტუმრებოდა იმ ადგილს. კლდეში იყო პატარა მდელო. იქიდან მთელი სამყარო ხელის გულივით გაშლილიყო. ყველაზე ლამაზი მზის ჩასვლა იყო: წითლად შეღებილ ცაში ქათქათა ღრუბლები ირეოდა და თვალისმომჭრელად ელვარებდა. ამ დროს გამოდიოდნენ ჯიხვები და გაოცებულები შეჰყურებდნენ ამ სილამაზეს.

მაგრამ ადამიანის თოფი რას გამოტოვებს!... ეს ამბავი ასე მოხდა: ერთხელ, როცა ჯიხვები გაოცებულები შეჰყურებდნენ მზეს და ბუნებას, ადამიანმა დრო იხელთა, გაწყვიტა ჯიხვები და დაახშო სილამაზე, მშვენიერება... მაგრამ, ამასთან ერთად, საკუთარი აღტაცებაც.

* * *

ტაძარი დგას ურყევად, ღამის ბინდში გახვეული. ირგვლივ მოკირწყლული ქუჩაა... მთვარე დაჰყურებს ცოდვილ დედამიწას. მის სახეზე სიბრაღული და თანაგრძნობაა აღბეჭდილი.

ტაძარში მხოლოდ ერთი ქალი დგას. ის გასაღების წვერით წმენდს საშანდლეს. თავს ეულად არ გრძნობს. მას თვალები იცავენ... ხატების თვალები.

უცბათ, რაღაცის თუ ვიღაცის მიმართ შიშს იგრძნობს. მიუხედავად ამისა ნელა გადის ტაძრიდან. მიდის სადღაც, ადის კიბეზე და უერთდება წყვდიადს.

მთვარე ბნელ ნისლში ქრება.

პატარა სასუფეველი ცარიელია.

* * *

ზღვის ზვირთები ნაპირს ასკდებიან. მოსაღამოვდა. ყველამ თავის სახლს მიაშურა. მხოლოდ რამოდენიმე მეთევზე დარჩა. ზამთარია, მაგრამ აქ მაინც თბილა. მზის დისკო თანდათან ეშვება მარილიან წყალში. ცა მოწმენდილია. მზე ჩადის და ჩადის. როდესაც ზღვას შეეხო, მისი სხივები ტალღებზე გადავიდა და წითელი ფერი შემატა. მზის ბილიკებზე ტალღები თვალისმომჭრელად აკიაფდნენ. შორს, ჰორიზონტზე გამოჩნდა გემი. მნათობი კი ეშვება ქვევით, უფსკრულში. უცბად გაქრა. მაგრამ სხივები მაინც დარჩა. ნიავმა დაუბერა. პალმებმა ფოთლები ააშრიალეს. ისინი ჩუმად ჩურჩულებდნენ: «მზე ჩავიდა, მზე ჩავიდა».

* * *

ჩვენ გვინდოდა განმარტოება. ამიტომ მთისკენ გავემართეთ. შემდეგ ფეხით გავაგრძელეთ ყვითელი და ვარდისფერი ფოთლებით სავსე გზა. მივდიოდით ზევით და ვცდილობდით სიჩუმისთვის დაგვეგდო ყური. ავედით. იქ პატარა ტბა დაგვხვდა, მისი ნაპირები ცისფერი ბურუსით იყო მოცული.

ჩვენ წარსულის გახსენება ვისურვეთ. მოკლე-მოკლე, დახეთქილ ბილიკებს გავუყევით და აღვმოვჩნდით ძველ, მოჩუქურთმებულ სახლებთან. მოგვეჩვენა, რომ ისინი დანაღვლიანებული იყვნენ, მათი კრამიტები აღარ ელაგდა.

მოგვბეზრდა ხეტიალი, თუმცა, მაინც მივიწევდით წინ.

ტყეში კოდალას კაკუნი გაისმა. პეპლები გაედევნენ ერთმანეთს. ჩვენ წინაშე ათასი ცისარტყელა აისვეტა. რაღაც არნახული ზეიმის დასაწყისს ჰგავდა ეს ყველაფერი. ყველა იქითკენ მიისწრაფოდა და მოელოდა რაღაც კარგს. ჩვენც მოგვინდა იქ მისვლა. გავიარეთ ათასივე ცისარტყელის ქვეშ და ვნახეთ: იქ უზარმაზარ განძს გასცემდნენ... განძს, რომელსაც ვერავინ წარგვტაცებს.

ზამთრის პეიზაჟი

ზამთარია. თოვლი თეთრი საბანივით ეფინება მიწას. გაყინული ცხოველები თავიანთ ბუნაგებში შეყუჟულან. ხის ტოტები ქანაობს, ყინულის ლოლუებს ეჯახება და სასიამოვნო ჰანგებს გამოსცემს. თავჩაღუნული ხეები თითქოს ტირიან. ისევ და ისევ მზე არ გამოჩენილა. თითქოს, თეთრწვერა მოხუცი კაცები ცვივიან და დარბიან.

გიო (მე-3 კლასი)

... და ათოვდა ატმებს...

ადრეული გაზაფხული იდგა. ჯერ კიდევ სუსხი იყო, მაგრამ მაინც იგრძნობოდა მზის მოთბო სხივების ენერგია, რომელიც საკმარისი იყო იმისათვის, რომ ნაწვიმარი მიწიდან თავი ამოეყო ნორჩ ბალახს, რომელსაც ახალშობილის წმინდა იერი ჰქონდა. მზის სხივებმა ხეებზე კვირტებს გამოახედა, რომლებიც ამით გათამამებულები გაფურჩქვნას ლამობდნენ. ზოგი ხე კი არ აპირებდა დაკვირტვას, მათ არ სჯეროდათ ნაადრევი გაზაფხულისა და კუმტად და აღმაცერად უყურებდნენ სულსწრაფსა და მიამიტ ატმის ხეებს. ისინი არც სცდებოდნენ, წამოვიდა ფიფქები და დაათოვა ხეებს... მაგრამ ყველასგან გასაკვირად, ათოვდა მხოლოდ კუმტად მომზირალთ, ატმებს კი მზის სხივები მფარველობდნენ!

გიო (მე-11 კლასი)

* * *

დილას გავიღვიძე,
მთაზე ავირბინე,
მიდამოს საღი თვალით გადავხედე.
მთვარემ გადმომხედა,
მეც გადავხედე,
მისი ძალებით დავიმუხტე.
ლოდი ჩავიხუტე,
მერე ვისროლე,
კინალამ მომხვდა და ჩავიმუხლე.
მხეცი გადმომიხტა,
დროც გადამიცდა,
და უცებ მომინდა
მე მისი გადახვეტა;
ველარ შევძელი,
მან გადმომხვეტა,
ზემოდან დამახტა
და ეშვი დამისვა;
უცებ ვიაზრე,

მხეცად ვიქეცი,
მუხლი ავარტყი,
ემვი დავუსვი,
ყელი გამოვლადრე,
ხორხი გამოვულე,
მას მერე კი კერპად გავიხადე.

გიო (მე-11 კლასი)

ტ ა ლ ლ ე ბ ი

*თავში ათასგვარი აზრი დაძრწის,
ზოგი გარეთაც გამოდის.
ს. ე. ლეცი
(„დაუფარცხნელი აზრები“)*

ფულს ერთი უცნაური და ცუდი თვისება აქვს: არის... და, უცებ, აღარ არის.

ფულს იმქვეყნად ვერ წაიღებო... მაგრამ ჩვენ, ხომ, მხოლოდ აქ ყოფნისთვის გვსურს ის!

ფული მხოლოდ იმისთვის არის საჭირო, რომ ფულის პრობლემა არ გქონდეს!

არიან ყაჩაღები, აქეთ რომ დაგაბრალებენ ქურდობას, თუ მათ მიერ შენგან წაგლეჯილიდან ცოტაოდენის დაბრუნებას შეეცდები!

«საინტერესო ცხოვრება» და «სასიამოვნო ცხოვრება» ყოველთვის როდი ემთხვევა ერთმანეთს!

ტექნიკურმა პროგრესმა ბევრად შეუმსუბუქა ჯაფა ეშმაკებს.

ეშმაკებს აღარ სჭირდებათ კუდში სდიონ ადამიანებს, ადამიანები თვითონვე უსხდებიან თავიანთ ტელევიზორებს.

ეშმაკი, ზოგჯერ, წვრილმანი სიმართლეებითაც გვაცდუნებს _ რათა მთავარ ჭეშმარიტებას აგვაცდინოს.

წარმოგიდგენიათ, მოწოდება: «დაიცავით თავი და გაუფრთხილდით ერთმანეთს!» _ პრეზერვატივის რეკლამა აღმოჩნდა!

აუცილებელია, რომ ზოგ ქალს, მაინც, მიეცეს მრუშობის უფლება, თორემ, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ვიღასთან იმრუშებენ მამაკაცები?!

ბევრი ცოლი თანახმაა ქმრისთვის სიცოცხლე გაიღოს!... მაგრამ არ არის თანახმა, უბრალოდ, გაჩუმდეს, როცა ამას ქმარი სთხოვს!

მეუღლეს ნუ შეურაცხყოფთ, თუ არ გინდათ, რომ შეურაცხყოფილის მეუღლე იყოთ!

ქალში მხიბლავს ერთადერთი რამ _ სილამაზე... გარეგნული და შინაგანი.

ის, ვიზუალურად ხარ შეყვარებული, შენთვის ისევეა გამორჩეული სხვებისგან, როგორც ანთებული აბაჟური _ ჩამქრალეებისგან.

პანთებისტებისთვის დალატი, წესით, არ უნდა არსებობდეს _ ისინი, ხომ, ყველაში მხოლოდ იმ «ერთს» ხედავენ!

_ სიყვარული მხოლოდ და მხოლოდ «ზოგადად ყვავილისადმი» გაგვანთავისუფლებდა თუ არა რომელიმე «ერთ კონკრეტულ ყვავილზე» მიბმულობისაგან?

_ ოღონდ, მე ვიქნები «მეზაღე», შენ კი ერთ-ერთი «ყვავილი»!

ვერ ვიტყვი, ერთი შვილი უფრო მეტად მიყვარს-მეთქი, ვიდრე მეორე, მაგრამ თითოეულისადმი სიყვარული მაინც გამორჩეული და განუმეორებელია იმიტომ, რომ თითოეულის ინდივიდუალური პიროვნებით არის, თითქოს, შეფერილი.

ბავშვის გამო შფოთვა ზოგჯერ იმდენად მოგვიცავს, ხოლმე, რომ ბავშვისადმი სიყვარულისთვის ადგილი აღარ გვრჩება.

საკუთარ შვილს დედას ნუ შეაგინებ _ შეიძლება აგიხდეს!

დაქორწინება მხოლოდ სიყვარულით მთვრალთ შეიძლება ეპატიოთ.

კარგია ერთად ყოფნა, ოღონდ, ერთმანეთისგან გარკვეულ დისტანციაზე.

_ შესაძლებელია თუ არა მეგობრობა ქალსა და კაცს შორის?

_ გააჩნია კაცს, ქალს და მეგობრობას.

_ ცხოვრება სიყვარულის გარეშე მოსაწყენია; მიჯნურობა კი, ხშირად, ტანჯვაა! რა სჯობს?

_ სიყვარულისგან ტანჯვა ნაკლებად მოსაწყენია.

«შეყვარებულიंना».

ჭემმარიტი სიყვარულიდან მხოლოდ სიკეთე და თავგანწირვა გადმოედინება.

«მიყვარს ადამიანები», _ პირი გააწკლაპუნა კაციჭამიამ.

ცოდვით დაავადებულობას რა ვუთხარი, თორემ, აბა, ღვთის ხატად შექმნილთათვის სრულიად ჩვეულებრივი და ბუნებრივი რამ არ უნდა ყოფილიყო სიკეთე და სიყვარული?!

ყველას უნდა, რომ იყოს კარგად! მაგრამ არავის უნდა, რომ იყოს კარგი!

ზოგი თავისი მოვალეობის აღსრულებას მიიჩნევს ბედნიერებად, ზოგსაც ბედნიერად ყოფნა მიაჩნია თავის მოვალეობად.

სიკეთე ყველაშია, მაგრამ ყველა როდია კეთილი! ბოროტება ყველაშია, მაგრამ ყველა როდია ბოროტი!

ყოველ ჩვენგანში უმაღლესი სიკეთეც არის და ყოველად უმდაბლესი ბოროტებაც... მაგრამ მთავარი ისაა, თვითონ ჩვენ სად დავიდგინებთ თავს.

ზოგს ჰგონია, რახან სიკეთის გაკეთება მინდა, ყველაფრის უფლება მაქვსო.

ნამდვილად კეთილი მასპინძელი ზრუნავს სტუმარზე, და არა საკუთარ მასპინძლობაზე.

ნამდვილად წესიერი ადამიანი გამუდმებით იკვლევს, თუ რაშია ნამდვილი წესიერება.

ზოგჯერ ტყუილის თქმის გარეშეც ვიტყუებით.

იქნებ, ზოგჯერ იმაშია ჭეშმარიტება, რომ სიმართლე არ თქვა?!

ქვეყნად ამდენი გაჭირვება, იქნებ, იმისთვის არის, რათა ადამიანების სიკეთე გამოჩნდეს?!

როცა მოწყალებას გაცემთ, ვიზე ფიქრობთ და ზრუნავთ: მათხოვარზე, მოწყალების წესზე თუ საკუთარ თავზე?

თუკი, სიკეთე _ ეს არის ვინმესთვის ან მთელი საზოგადოებისთვის რაიმე კარგის და სასარგებლოს გაკეთება, ხოლო, ადამიანებისათვის ნამდვილად ყველაზე კარგი და სასარგებლო _ მათი კეთილობა და მოსიყვარულობაა, მაშინ რა გამოდის?

მზე უხვად გვიგზავნის სითბოს და სინათლეს... და, თან, გადასახადებსაც არ გვთხოვს ამისთვის!

ბედნიერი ადამიანი კეთილი ხდება, ხოლმე! ასე რომ, ერთმანეთის გაბედნიერება სარფიანი საქმე უნდა იყოს!

ახარებს თუ არა თავისი რჩეულობა ცხვარს, სამსხვერპლოდ შერჩეულს?

პიროვნება ვექტორია _ იგი ხასიათდება არა მარტო სიდიდით, არამედ მიმართულებითაც!

როცა ერთმანეთს თვალებში ვუყურებთ, მართლა ერთმანეთს ვხედავთ თუ მხოლოდ თვალებს?

ეკრანზე ჯერ ერთი კადრი ჩნდება, შემდეგ – მეორე, მაგრამ კინოფირზე ყველა კადრი თავიდანვე ერთდროულად არის მოცემული, პირველიც და ბოლოც.

რას ვიტყვით დროის შესახებ ჩვენი ცხოვრება თავისი წარსულით და მომავლით ორიოდ წუთის წინ დაწყებული სიზმარი რომ აღმოჩენილიყო?!

სიზმარში რომელ სიზმრისეულ ბილიკს თუ გზას მიყავხარ გამოფხიზლებისკენ?

სიზმრიდან რომ გამოერკვე, ამისათვის ან ვინმე გამოფხიზლებულმა უნდა შეგანჯღრიოს, ან თავად სიზმარში უნდა ხდებოდეს რაიმე შემანჯღრეველი.

შექმნილია თუ არა თავად შემოქმედება?

შემოქმედება – შემომქმედის ხატად ქმნილის უქმნელი ბუნებაა, თუნდაც, ეს ხატი ცოდვით იყოს შელახული.

უმთავრესი შემოქმედება – საკუთარი თავის ღირსეულ ადამიანად ჩამოყალიბებაში და ცხოვრების წარმართვაშია.

ექსტრემალურ სიტუაციაში მხოლოდ ის გამოიცდება, თუ როგორია ადამიანი ექსტრემალურ სიტუაციაში.

რომელ საქმეში დააბანდოს ფული – ბევრისთვის უფრო მეტად საჭოჭმანო საკითხია, ვიდრე ის, თუ რომელ რელიგიაში დააბანდოს მთელი თავისი ცხოვრება!

რა სჯობს: გწამდეს, მაგრამ არ იცოდე, რა გწამს... თუ იცოდე, მაგრამ არ გწამდეს, რომ რაც იცი – ჭეშმარიტებაა?

როდესაც არ სწამთ – ეს ზოგჯერ, შეიძლება, უბრალოდ, იმას ნიშნავდეს, რომ არ უნდათ თავი მოიტყუონ.

ზოგი ქრისტიანობას პრინციპულად არ ეცნობა – არ დააკომპლექსდეთ.

თუ არ მიჩვენებ სულიწმინდის ნაყოფს, როგორ გავიგო, რომელი ხისგან ხარ?!

ზოგიერთის «ურწმუნოება» თუ არ მერჩივნოს ზოგიერთების «მორწმუნეობას»!

ჯერაც აუნთებელი სანთლები ხშირად კამათობენ იმაზე, თუ რა არის და როგორია ცეცხლი.

თავად თუ არ ხარ ანთებული, მარტო ცეცხლზე ლაპარაკით ვერავის აანთებ!... ვერც გაათბობ და ვერც გაანათებ.

– ზოგი სანთელი იმიტომ ვერ ინთება, რომ ფითილი აქვს სველი.

– მაგას რა გააშრობს!

– როგორ ხდება, რომ თუ რაიმე უკადრის საქციელში შეგვნიშნეს, ადამიანების გვრცხვენია, ყველგან მყოფი და ყოვლისმცოდნე ღმერთის კი არ გვერიდება?!

– ეტყობა, ღმერთს უფრო ვენდობით – მისი მიმტევებლობის უფრო გვწამს.

ცოტა უხერხული, ხომ, არ არის ღმერთის თანდასწრებით მასზე მესამე პირში ლაპარაკი?!

ზოგჯერ ისე შევყვებით, ხოლმე, საუბარს, რომ სიტყვების კვამლს მიღმა ერთმანეთს ვეღარ ვამჩნევთ.

«რა არის ჭეშმარიტება» – ზოგი ისეთნაირად კითხულობს, როგორც იკითხავდა: «რომელი საათია?»

ჭეშმარიტება არა მარტო შესამეცნებელია, არამედ, რაც მთავარია, აღსასრულებელიც!

ნუთუ, აზრზე მოსასვლელად არ არსებობს სხვა გზა, გარდა ტანჯვისა?!

– როდესაც გვტკივა, ბევრს აღარ ვფიქრობთ, პირდაპირ ღმერთისკენ გავრბივართ.

– ოღონდ, ყველანი სხვადასხვა მიმართულებით.

როცა ღმერთს პურს სთხოვ, კარგად უნდა შეამოწმო – ნამდვილად პურს ითხოვ თუ ქვას.

წარმოგიდგენიათ, რა უბედურება დატრიალდებოდა, ღმერთი რომ ყველას ყოველთვის გვისრულებდეს სურვილებს!

– სხეულის ჭუჭყი წყლით განიბანება, სულისა?

– ცრემლით.

კაცთა ცხოვრება, უმთავრესად, ტანჯვის და თმენის ოკეანეა, აქა-იქ გაზნეული სიხარულის პატარ-პატარა კუნძულებით.

სიხარული, ზოგჯერ, სიცილად აფეთქდება, ხოლმე.

ჟურნალისტები, ძირითადად, სენსაციებისა და სკანდალების სისხლით იკვებებიან.

ჯერ თვითონ აღიარებენ იესო ქრისტეს, ღვთისმშობელს, იოანე ნათლისმცემელს, მოციქულებს... მერე კი თვითონვე მართავენ ერთ ამბავს ებრაელების რაღაც «მსოფლიო ბატონობაზე».

კულტურა ყველა ერისა მშვენიერია, უკულტურობა ყველა ხალხისა – საზიზღარი.

ნეტავ, ყოველთვის ქართული ტაძარივით მშვენიერი და ჰარმონიული ყოფილიყო ქართველი ადამიანი!

ის რაც კულტურულ ადამიანში ვლინდება როგორც გულთბილობა, ახლობლურობა და არამეწვრილმანეობა, უკულტუროში ვლინდება როგორც ფამილიარობა, შემაწუხებლობა და გულის ამრევი, დამლუპველი უწესრიგობა.

მოკრძალება და არაშემაწუხებლობაა ინტელიგენტობის ერთ-ერთი ნიშანი, და არა გულგრილობა და ფეხებზედამკიდებლობა!... ზნეობრივი შეგნება, და არა მეცნიერებებში თუ ხელოვნებაში განსწავლულობა!

მე მეჩვენება თუ მართლა ყველაზე ლამაზია ქართული ანბანი, ქართული ცეკვების კოსტიუმები, ქართული...

ბავშვური «მომერევი?!» უფროსებშიც გრძელდება, ხოლმე.

ბავშვობაში, უფროსებს და მათ პრობლემებს რომ ვაკვირდებოდი, ვფიქრობდი: სულელები, ხომ, არ არიან-მეთქი! მაგრამ ახლა, როცა გავიზარდე, ასე აღარ ვფიქრობ... ეტყობა, დავჭკვიანდი... ან, იქნებ, მეც გამოვსულელდი?!

ხომ იცი, რატომ უჭირებს საქმეს რუსეთი საქართველოს? _ ინტერესი აქვს!

განა, უსამართლობა არ იქნებოდა, უფრო ძლიერი რომ არ ჩაგრავდეს სუსტს?!

«იარაღისმკეთებელი ცხოველი» შეიარაღებულ პირუტყვად იქცა!

_ ომის დროს მთავარია არ დავივიწყოთ მეექვსე მცნება _ «არა კაც ჰკლა».

_ მაგრამ: «ჰკალ არა-კაცი».

ზოგჯერ მეჩვენება, რომ მართლაც გადასადნობი ვართ, მთელი კაცობრიობა.

თუ არ გვინდა გადაგვადნონ ცეცხლში, იქნებ, ჩვენ თვითონვე გადავედნოთ _ მდულარე ცრემლში!

ზოგი თავმდაბლობითაც ამპარტავნობს.

არის თუ არა ფოთლის დამსახურება ის, რომ გაზაფხულის დადგომისას ხემ პირველი ის გამოისხა?

ჩვენი თავი ყველაზე ჭკვიანი იმიტომაც გვგონია, რომ ჩვენს ჭკუას ჩვენივე ჭკუით ვზომავთ.

ადამიანის უმთავრესი ღირსება თავმდაბლობაა, რომლითაც ვერ იამაყებ.

ამპარტავნებს გულში ეკლად ესობათ ხოლმე სხვისი ამპარტავნება.

თუ ყველა ცდილობს სხვას თავი მოაწონოს, ვინდაა ის სხვა, ვისაც უნდა მოეწონოს?

ზოგიერთ «მორწმუნეს» ლოგიკა მავნე მეცნიერ ული გადმონაშთი ჰგონია.

აზროვნების ორგანოებია: კუჭი, სასქესო ჯირკვლები, გული და, ბოლოს, ტვინიც.

გონება უმთავრესიაო _ ამას მხოლოდ თავად გონება აღიარებს თავის თავზე.

ზოგჯერ სიბრძნე იმაშია, რომ არ გეშინოდეს, სულელი რომ ხარ.

ჩვენ ვცხოვრობთ ერთ და იმავე, მარად ცვალებად სამყაროში.

არარსებობას არსებობისათვის არ სჭირდება, რომ ის ნამდვილად არსებობდეს.

არარსებობა ის სიცარიელეა, რომელსაც არსებობა ავსებს.

თავისუფლება «გაცნობიერებული აუცილებლობაა» თუ «აუცილებლობის გაცნობიერებულობა»?

თავისი თავის უფალი თავისი თავის მონაა.

პანთეიზმი და «პან - მე - იზმი» ადვილად გადადიან ერთიმეორეში.

როგორ არის დაკავშირებული ერთმანეთთან «ვნება» და «ხელო - ვნება»?

ლექსები, ხშირად, ტირილის დროს მოსდით _ ცრემლების ნაცვლად.

_ ამბობენ, ზოგჯერ, ცნობიერი თუ არაცნობიერი სექსოპათოლოგიები თუ სხვა გადახრებიც «გარდაქმნილა», ხოლმე, ხელოვნების ნიმუშებადო.

_ შეიძლება, მაგრამ ვეჭვობ, ეს «გარდამქმნელის» გარეშე მომხდარიყოს.

იქნებ, «ხელოვნება ხელოვნებისთვის» წარმოადგენს, სწორედ, «ხელოვნებას ხალხისთვის»?!

იხსნის თუ არა ქვეყნიერებას სილამაზე შეფუთვისა მასში შეფუთული შხამისგან?

აზრის სილამაზეს თვალთ ვერ დაინახავ.

ზოგი აზრი შიშველიც მომხიბლავია, ზოგი კი მთლიანად სიტყვიერ შესამოსელზეა დამოკიდებული.

ცნობილ ჭეშმარიტებებს წამდაუწუმ უხდებათ სამოსელის ცვლა უფრო ახლით და მოდურით, რათა კვლავაც მიღებულ იქნენ საზოგადოებაში.

კანონიერია თუ არა საკუთარი ნამუშევრით ტკბობა, თუკი ნებისმიერი ნაწარმოები, ასე თუ ისე, ყოველთვის ავტოპორტრეტია?

პროფესიონალებს სხვისი ნამუშევრების შეფასებისას, ზოგჯერ, საკუთარი პროფესიონალიზმის შუქი უშლით ხელს.

მარტო წიგნი როდი გამოიცდება მკითხველით, მკითხველიც გამოიცდება წიგნით.

რა აზრი აქვს წერას? – საკუთარი უნარების რეალიზაციისა და ერთგვარი თვითშემეცნების გარდა, ეს არის მკითხველთან ურთიერთობა, შენი აზრის და, საერთოდ, შენი თავის გაზიარება სხვისთვის. კარგია, თუკი ამას მოახერხებ ლამაზად, საინტერესოდ... და თუ ამით ვინმეს გაამდიდრებ, სიხარულს მოუტან.

ზოგჯერ, როცა დაწერ, მერეღა ხდება ნათელი ის აზრი, რომლის გამოხატვაც გინდოდა.

– ვისურვებდი დამეწერა ისეთი რამ, რომლის წაკითხვის შემდეგაც ადამიანი იმაზე უკეთესი გახდებოდა, ვიდრე წაკითხვამდე იყო.

– კარგი, რა! მართლა გჯერა მაგ ილუზიების?! მე იმითაც დავკმაყოფილდებოდი, ჩემი ნაწერიდან რომ უეცრად ხელი ამოზრდილიყო, მკითხველს სწვდომოდა და ერთი კარგად შეენჯღრია... ხელი რა ფერის გინდაც იყოს.

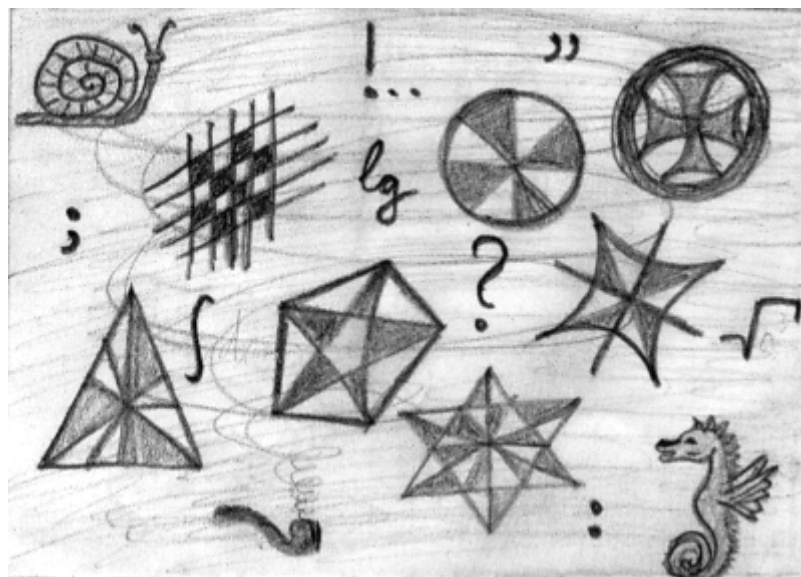
– კი მაგრამ, ვინ გგონიათ თქვენი თავი, ან ერთს და ან მეორეს?!

ბომბიც, ხომ, არა მარტო აფეთქების სიმძლავრით ფასობს, არამედ იმითაც, თუ რამდენად მცირე ზომისაა, – ვამზობ, ხოლმე, ჩემთვის, როცა მოკლედ ვწერ.

ნეტავი, გავბედავდი რამის დაწერას, ჭეშმარიტება რომ ვიცოდე?

იქნებ, მართლაც სჯობდა დამცხრალიყო ფიქრთა ტალღები – რათა სულის ოკეანეს ზეცა აერეკლა (მერე რა, რომ ბანალურია)?!

ვერა და ვერ ავმალღდი იმ დონემდე, რომ სოკრატესთან ერთად მეთქვა: მე ვიცი მხოლოდ ის, რომ არაფერი არ ვიცი-მეთქი, სულ მეჩვენება, რომ რაღაც-რაღაცეები კიდევ ვიცი!

«დაყოფის თეორია» და ზოგიერთი საგულისხმო რამ

– მე კი გეუბნები, რომ ეს დაღმართია, და არა აღმართი! – გაცხარებით უტევდა კაცი მოკამათეს.

არც ეს უკანასკნელი თმობდა საკუთარ პოზიციას:

– აღმართია-მეთქი, აღმართი!

ვერაფრით ვერ შეთანხმებულყვნენ. ერთი გორაკის თავზე იდგა, მეორე – გორაკის ძირში...

მალლა ჩიტმა გადაიფრინა. ქვევით მყოფთათვის ყურადღება არც მიუქცევია. ბარტყებისთვის ჭიაყელა მიჰქონდა.

რას ეხება დ.თ.

- რა არის დაყოფა;
- რას ნიშნავს «დაყოფის ამბავია»;
- რა არის «ინერციულობა» დ.თ.-ში;
- რა არის «ბრძნული დაყოფა».
- რა არის დაყოფებით არაბრძნული გატაცება.

რა არის დაყოფის ვაკეთება

- რაიმეს ნაწილებად დაყოფა;
- გაზომვა;
- აღწერა, დახასიათება, კლასიფიცირება, მოდელირება;
- სახელის დარქმევა, კომენტირება, ინტერპრეტირება;
- სისტემის აგება, ფილოსოფოსობა;
- რაიმე ერთგვარი გაგება;
- პირობითი შეთანხმება;
- «თამაშის წესების» დადგენა...

«დაყოფის ამბავია»

«დაყოფის ამბავია» ნიშნავს, რომ ამა თუ იმ საკითხის გადაჭრა შეთანხმების ამბავია, პირობითია, ფარდობითია, დამოკიდებულია ათვლის წერტილზე, პოზიციის არჩევაზე, საზომზე...

მაგალითად, როცა ვპასუხობთ კითხვას «რა სიგრძისაა ეს ჯოხი», ვაკეთებთ დაყოფას: ჯოხს ვყოფთ რაიმე, სრულიად პირობითად აღებულ ერთეულ მონაკვეთებად, და ჩვენი პასუხიც ამ ერთეულზე იქნება დამოკიდებული.

შეგვიძლია პასუხად ჯოხი დავანახვით კითხვის დამსმელს. მაშინ მან უნდა შეხედოს ჯოხს და უშუალოდ დაინახოს, რა სიგრძისაა ის. სხვათაშორის, ამისთვის მხედველობაა საჭირო.

დაყოფისმიერია დროის ხანგრძლივობაც, ნივთის ან მოვლენის მნიშვნელოვნებაც და ა.შ.

პეპელა და კუ

პეპელა ერთ ვარდის ბუჩქთან დაფრინდა. ბუჩქის ძირას კუ მიფოფხავდა.

– გამარჯობა, ძმობილო! – მხიარულად შესძახა პეპელამ.

– გაგიმარჯოს, – უპასუხა კუმ. – ძალიან გახარებული ჩანხარ.

– ჰო! გუშინ დავიბადე და უკვე იმდენი რამ ვნახე!... რა კარგია ცხოვრება! რა ლამაზია ეს ცა, ეს მზე, ბალახი, ყვავილები!... ო, როგორ მიყვარს ყვავილები! ბევრი ბაღნარი მოვიარე, დაფრინავ ყველგან, ვუცქერ და ვტკბები ამ მშვენიერებით!... და რა კარგია, რომ რამდენიმე დღე კიდევ შემიძლია ვიცხოვრო ამ ქვეყნად!

– მხოლოდ რამდენიმე დღე? – გაიკვირვა კუმ – ჰმ, მე კი, აი, უკვე ასი წელია, რაც გავჩნდი ამ ბაღში, და კიდევ ას წელს ვიცოცხლებ.

– ოჰ, რა ბედნიერი ხარ! – შესძახა აღფრთოვანებულმა პეპელამ. – ვინ იცის, რამდენი რამ ნახე და გაიგე ამ ხნის განმვლობაში!... და რამდენი რამ გელის კიდევ წინ!

– რა გითხრა... – ჩაფიქრდა კუ. – ამ ბაღს ჯერ არ გავცდენილვარ...

– როგორ?! – გაოცდა პეპელა.

– აბა, რა ვიცი... მართალი გითხრა, მაინცდამაინც არც ყვავილებისთვის მიმიქცევია დიდი ყურადღება, შენ რომ, თურმე, ასე ძალიან გიყვარს...

გაკვირვებული პეპელა ერთ ხანს გაუნძრევლად შესცქეროდა კუს. მერე მხრები აიჩჩა, ფრთები გაშალა და გაფრინდა.

ქვა საჩუქრად

ეს არის უბრალო ქვა,
უბრალოდ, უბრალო ქვა.
თუმცა, ქვა... კენჭი...
კენჭში – სამყარო მთელი,

«სამყარო კენჭში» –
სიმბოლო ძველი.

მნიშვნელობას, ხომ, ის სძენს ყოველ ნივთს,
ჩვენავე ჩავდებთ მასში რა საზრისს,
რა მოგონებებს აღძრავს ჩვენში ის,
ანდაც, ჩვენვე ვჭვრეტთ მასში რას ან ვის...
ქვასავით მტკიცე, ქვასავით მყარი...
კლდე... პეტრე... ქრისტე... და ეკლესია...
მაშ, რწმენაც, იმედიც და სიყვარულიც
ქვასავით მყარი, ქვასავით მტკიცე!

ეს არის უბრალო ქვა,
უბრალოდ, უბრალო ქვა.
თუმც, ხომ, შეიძლება იყოს
ძვირფასი უბრალო ქვაც!

გასაზომი და გამზომი

როდესაც რაიმეს აღვწერთ, ამით ამ რაღაცას «ვზომავთ» სიტყვებით, ფრაზებით.
მაგრამ რა მოხდება იმ შემთხვევაში, როცა გასაზომი ობიექტი გამზომის რიგისაა,
ანდაც კიდევ უფრო მეტად ფაქიზია?!

ზოგჯერ, ცნებები და ამ ცნებებით გამოხატული აზრი ერთი და იმავე რიგისაა.
ასეთ შემთხვევაში ცნებები თავად ხდებიან განსაზღვრულნი მათგანვე შედგენილი
აზრით! მაგალითად, ფრაზები «ყოფიერება განსაზღვრავს ცნობიერებას» და
«ცნობიერება განსაზღვრავს ყოფიერებას» ისეთივე რიგის საითხებია, როგორც თავად
ცნებები «ყოფიერება» და «ცნობიერება». ეს ფრაზები თავად იღებენ მონაწილეობას ამ
ცნებების რაობის გარკვევაში. თითოეულ ფრაზას თავისებური, განსხვავებული
ელფერი შეაქვს მათში! ამიტომ აღნიშნული ცნებები ერთ ფრაზაში მთლად იგივე არ
არის, რაც მეორეში! ასე რომ, ეს ორი ფრაზა, მაინცდამაინც, არ ეწინააღმდეგება
ერთმანეთს, უბრალოდ, ორი სხვადასხვა დაყვანა.

ზოგიერთი გაუგებრობის მიზეზი

- ზოგჯერ, გაუგებრობის მიზეზია ცნებებსა და მათ გამომხატველ ტერმინებს შორის არაცალსახა შესაბამისობა.
- ზოგჯერ, შეცდომა მსჯელობის ლოგიკაშია.
- მსჯელობა გარკვეულ საწყის ინფორმაციას ეყრდნობა, და თუ საყრდენი ცოდნა თუ ინფორმაცია არ არის ზუსტი ან სრული, რასაკვირველია დასკვნაც არასწორი გამოვა.
- ზოგჯერაც, მსჯელობის ლოგიკურობას კი არ იწუნებენ, არამედ გულისხმობენ, რომ არასწორია თავად საქციელი ასეთი დაყოფის გაკეთებისა.

«დაფიქრდი, სანამ იფიქრებდე!»

(ს.ე. ლეცი)

ამბობენ, კითხვაზე: ბოთლი ნახევრად სავსეა თუ ნახევრად ცარიელი, ოპტიმისტი იტყვის, ნახევრად სავსეა, პესიმისტი კი – ნახევრად ცარიელიაო. ორი სხვადასხვა დაყოფაა. ისინი გამოხატავენ განსხვავებულ განწყობებს იმ რეალობის მიმართ, რომელსაც ამ შემთხვევაში ორივე მშვენივრად ხედავს. ეს დაყოფები მათი ავტორების განსხვავებულ შინაგან მდგომარეობებსაც გამოხატავს. ამ გაგებით, როგორებიც ვართ ჩვენ, ისეთივეა გარემო.

დაყოფის ამბავია ჩვენი წარმოდგენები რეალობის შესახებ, და არა თავად რეალობა, მაგრამ რეალობის გარდა ჩვენზე მოქმედებს ჩვენს მიერვე გაკეთებული დაყოფები. ასე რომ, ჭკვიანად უნდა ვიყოთ დაყოფების გაკეთებისას!

«სასწაული»

არსებობს თუ არა სასწაული? – დაყოფის ამბავია.

სასწაულს ისეთ მოვლენას ვეძახით, რომელსაც ჩვენს ამჟამინდელ ცოდნას ვერ ვუსადაგებთ, და რომელიც განსხვავებულია ჩვენ რომ შევეჩვიეთ, ისეთი მოვლენებისაგან.

მაგრამ ჩვენი ცოდნა იცვლება და თანდათან ისადაგებს მანამდე სასწაულად შერაცხულ მოვლენებს. არც ჩვევია უცვლელი, მრავალი გამეორების შემდეგ უჩვეულო მოვლენაც ჩვეულებრივი ხდება.

ამგვარად, სასწაული აბსოლუტური გაგებით არ არსებობს, მაგრამ არსებობს ჩვენს ცოდნასთან და შეჩვევასთან შეფარდებით.

რელიგიური გაგებით, სასწაული – ეს არის ღმერთის საგანგებო ჩარევა მის მიერვე შექმნილი და კანონზომიერად მოწყობილი სამყაროს მოვლენებში. და ეს ჩარევა კი არ აუქმებს კანონებს, არამედ მის ფონზე ხდება, და გაიგება როგორც კანონზომიერად მოწყობილ სამყაროში დამატებით შემოჭრილი ძალა.

გარკვეული გაგებით, ყველა მოვლენა და, საერთოდ, მთელი სამყარო არის სასწაული, რადგან ღმერთს მოასწავებს, ღმერთის მოქმედებაზე მოწმობს.

«იყო და არა იყო რა...»

– ღმერთი არსებობს თუ არ არსებობს?

– რა არის თავად არსებობა და არარსებობა? რას წარმოადგენენ ისინი თავის თავად? და ღმერთთან მიმართებაში? განა, თვითონ ღმერთიდან არ იღებენ ისინი დასაბამს, მისგან არ იქმნებიან, მისგან არ მომდინარეობენ?! ღმერთი არც «არსებობს» და არც «არ არსებობს», იგი არსებობის და არარსებობის მიღმაა, თავად არსებობა და არარსებობა მომდინარეობს ღმერთისგან!

«იყო და არა იყო რა... ღვთის უკეთესი რა იქნებოდა!»

გააჩნია როგორ დაყოფით

– ვისგან შედგება საზოგადოება?

– დაყოფის ამბავია. მარქსმა ყველაზე მართებულად იმდროინდელი ვითარებისთვის მიიჩნია დაყოფა: ბურჟუაზიისგან და პროლეტარიატისაგან.

არსებობს სხვა დაყოფებიც: მჩაგვრელებისგან და ჩაგრულებისგან, მორწმუნეებისგან და ურწმუნოებისგან, ქალებისგან და კაცებისგან, ადამიანებისგან და არაადამიანებისგან...

სხვადასხვა შემთხვევებში სხვადასხვა დაყოფებს ვირჩევთ. ზოგჯერ ვამბობთ, რომ სხეულებს ფერი არა აქვს, ზოგჯერაც: «ეს კალამი ლურჯია».

ინერციულობა დ.თ.-ში

ვითარების შესაბამისად დაყოფების ცვლა ყოველთვის მყისიერად და უმტკივნეულოდ როდი ხდება! ერთ დროს დიდი ინერციის დაძლევა მოუხდათ იმისთვის, რომ დაყოფა «მზე ბრუნავს დედამიწის გარშემო» (ასტროლოგიაში ახლაც ასეა) შეეცვალათ დაყოფით «დედამიწა ბრუნავს მზის გარშემო» (როგორც ეს ასტრონომიის მეცნიერებაშია).

– ისე, ყველაზე ობიექტურები ვიქნებოდით, თუ ვიტყოდით, რომ «მზე და დედამიწა ურთიერთმოძრაობს»... გამოდის, რომ ჯორდანო ბრუნომ ტყუილად დააწვევინა თავი!

მისი თანამედროვეები ასე ადვილად ვერ დაძლევდნენ ინერციას, მით უმეტეს, რომ მათთვის ეს, უბრალოდ, ერთი დაყოფიდან მეორეზე გადასვლა კი არ იქნებოდა, არამედ აღიარება იმისა, რომ ისინი მანამდე «ცდებოდნენ»! თანაც, ამ ახალი დაყოფის მიღება მათთვის «სამყაროს ცენტრობის» დაკარგვას ნიშნავდა!

ალუდას პრობლემა

ალუდა ქეთელაურის თანასოფლელებში გავრცელებული იყო ტრადიცია მოკლული მტრისთვის მარჯვენა მკლავის მოკვეთისა. მაგრამ, ერთხელ, ალუდამ არ მოისურვა ამ წესის აღსრულება. იგი აღფრთოვანდა მოსისხლე მტრის ვაჟკაცობით და დაენანა მისთვის მკლავის მოჭრა. მივიდა დასკვნამდე, რომ აღნიშნული წესი საერთოდ არ იყო მოსაწონი. შეეცადა ეს თანამომძმეთათვისაც აეხსნა, დასაბუთებაც დაუწყო, მაგრამ არაფერი გამოუვიდა, მას არ დაუჯერეს, ხოლო, როცა მან ურჯულოს სულის ცხონებისთვისაც იწყო ზრუნვა, მოღალატედ შერაცხეს და სოფლიდან მოკვეთეს.

საერთოდ, «თამაშის წესების» შეცვლა ადვილად არ ხდება.

ისე, აქ ყველაფერი ძალაზეა დამოკიდებული – ვინ ვის რა თამაშს ათამაშებს.

ვის დარჩა ბოლო სიტყვა

ამასწინათ, თევზაობიდან რომ ვბრუნდებოდი, ვიღაც ორი გიჟის კამათს შევესწარი.

– მთავარი ძალაა! – ყვიროდა ერთი. – თუ ძლიერი ხარ, მაშინ გექნება საუკეთესო ადგილი

მზის ქვეშ, მაშინ იქნები მოწინავეთა შორის, მაშინ მოგაგებს ხალხი პატივს, ყველას მოწონებას და სიყვარულსაც მაშინ დაიმსახურებ, მაშინ შეგეძლება მტრების დათრგუნვაც, რადგან თუ ძალა გაქვს, ყოველთვის ჩააჩუმებ მოწინააღმდეგეს, და ბოლო სიტყვაც ყოველთვის შენ დაგრჩება!

_ მაშ, არავითარი მორალი, არავითარი სამართლიანობა და ადამიანობა!... და შენ გინდა დაგრჩეს ბოლო სიტყვა?! _ გადაირია მეორე, რომლის აზრებიც, ეტყობა, ძირეულად ეწინააღმდეგებოდა პირველისას. წამოხტა, ხელი სტაცა სკამს, რომელზეც ახლახან იჯდა, და მოკამათეს შიგ თავში სდრუზა!...

ეს უკანასკნელი დადუმდა. დადუმდა, ალბათ, სამუდამოდ, რადგან ძირს გაშლართულს და თავგახეთქილს სიცოცხლისა აღარაფერი ეტყობოდა.

ამის შემყურე ისე შევძრწუნდი, შიშმა ისე ამიტანა, რომ თავკუდმოგლეჯილი გამოვვარდი. ისე ვიყავი დაფეთებული, აღარც თევზები გამხსენებია და აღარც ანკესები, იქვე დავტოვე...

რა თქმა უნდა, არც იმაზე მიჭყლეტია ტვინი, თუ ვის დარჩა ბოლო სიტყვა.

მგელი და ცხვარი

მგელმა ცხვარი დაიჭირა და შეჭმა დაუპირა.

_ რას სჩადით, რას! _ აღშფოთდა ცხვარი. _ ეს, ხომ, უსამართლო და, პირდაპირ, ამორალური საქციელია თქვენის მხრივ!... ამას ყოველი ბატკანიც კი გეტყვით! ეს, ხომ, არამზადობაა, ბანდიტიზმი, უსინდისობა!

_ სწორე ბრძანდებით, _ თქვა მგელმა. მერე ცხვარს ეცა და წამში გადასანსლა... შემდეგ კი სხვა ცხვრის სამებრად გასწია.

ლომი, კუ და კურდღელი

ლომმა კუ დაიჭირა და შეჭმა დაუპირა.

_ აბა, ეხლავე შეეშვი მაგას! _ დაუჭოჭა მისმა მასწავლებელმა კურდღელმა. რა უნდა ექნა ლომს, შეეშვა კუს და იქაურობას გაეცალა.

გიო (მე-3 კლასი)

მგელი

მირბის მგელი ტყეში,
ის აქ ნადირობს,
მირბის მგელი სწრაფად,
ეძებს საკბილოს.

მისდევს მგელი ირემს,
დაჭერა უნდა,
ის სწრაფია მასზე,
სხვა რაღა უნდა...
«რატომ ხარ შენ მხეცი _

ვეკითხები მგელს _
რატომ სჩადი ამას,
რატომ კლავ ირემს!”

მპასუხოვს მე მგელი:
«მე ხომ მგელი ვარ?!
ზოგიც არის მსხვერპლი...
შენ კი ვინა ხარ?”

«არ მსურს ვიყო მსხვერპლი,
არც მტაცებელი” _
ასე ვპასუხოვ მე...
მაჩერებს მგელი:

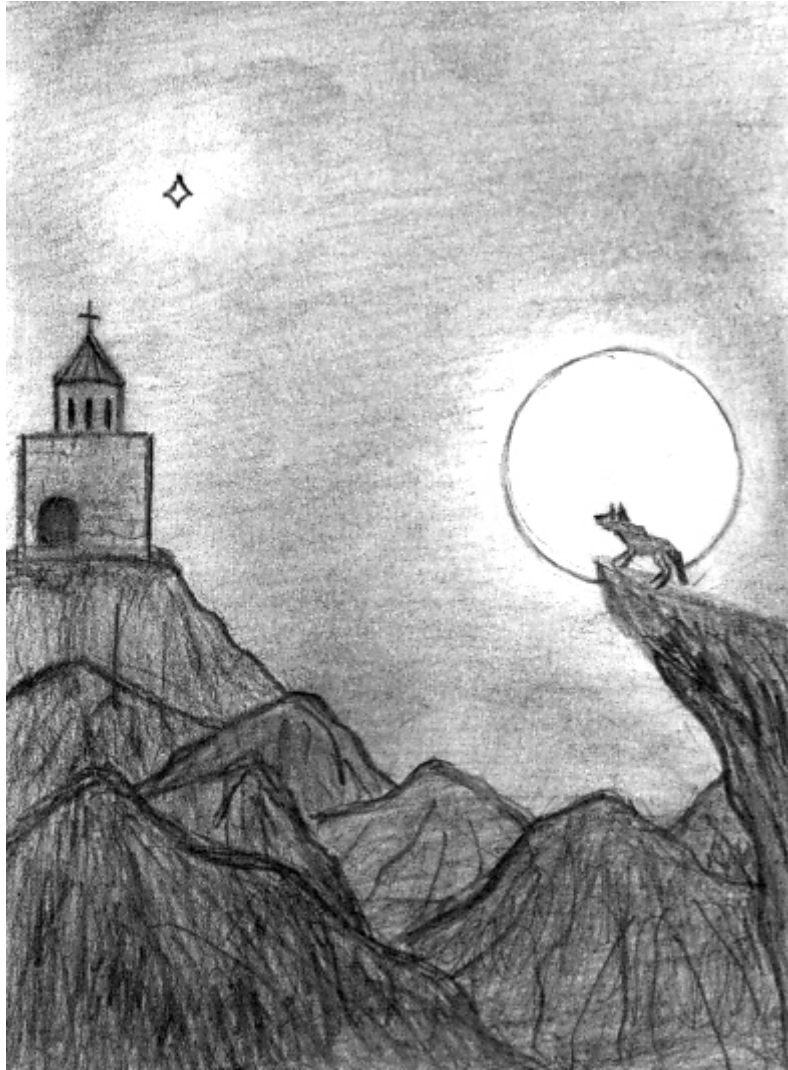
«ეს წესი მგლის ბრალი,
ხომ, არ გგონია?!”
«არა _ ვფიქრდები მე _
არა მგონია”.

«მაშ, კარგად, იმ დრომდე _
თქვა მგელმა ბოლოს
_ სანამ მგელი კრავთან
ერთად არ მოძოვს...

შევხვდეთ ისევ სადმე,
სხვა სამყაროში!” _
თქვა და კვლავ ნადირობს
ამ სამყაროში.

შორს კი მოჩანს ჯვარი,
მთაზე შემდგარი.
ბილიკიც კი არი
მისკენ მავალი.

იქით არის მგელი,
აქეთ _ ტადარი.
შენი არჩევანი
როგორი არი?

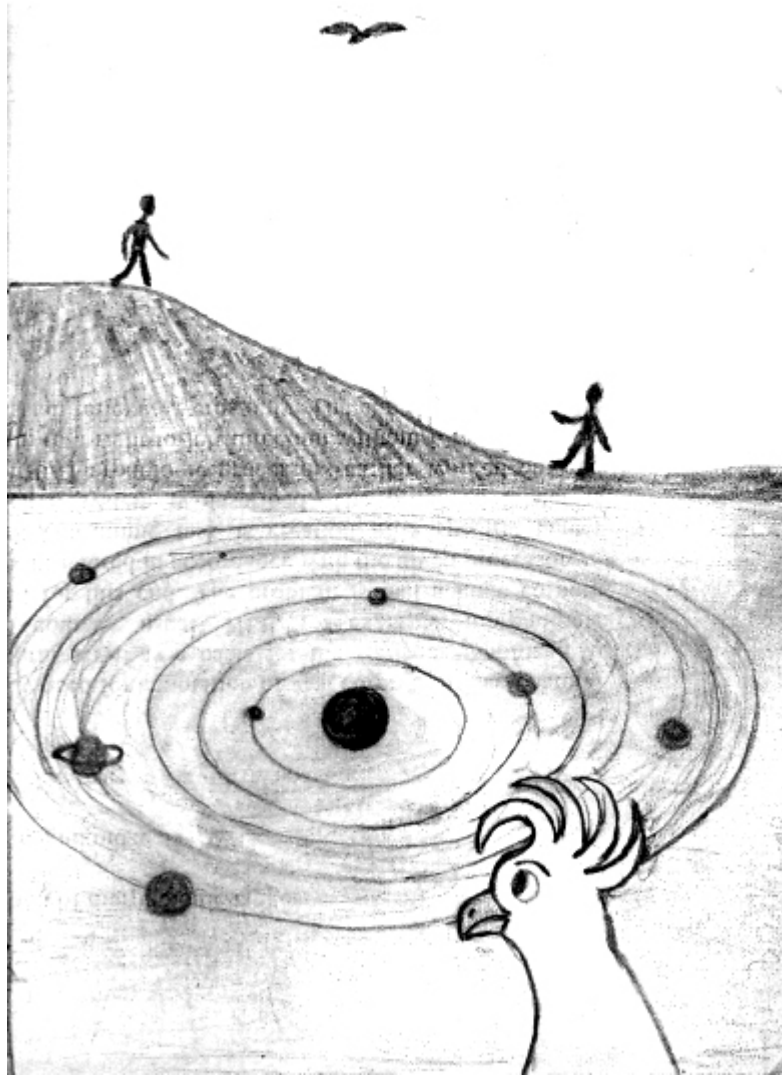

გამოცანა თუთიყუშებზე

სამ კაცს თითო-თითო თუთიყუში ჰყავდა. ერთმა თავისას დაასწავლა: მზის გარშემო ცხრა პლანეტა ბრუნავსო. მეორემ _ შვიდი პლანეტაო. მესამემ _ ათიო.

თუთიყუშებს არ ესმოდათ და არც იცოდნენ, რას ნიშნავს «მზე», «პლანეტა», «ცხრა», «შვიდი»... მაგრამ ზუსტად იმეორებდნენ იმ სიტყვებს, რაც მათ დაასწავლეს.

კითხვა: რომელი თუთიყუშია უფრო კარგი თუთიყუში?

ალუდასნაირი კაცი არ გავს თუთიყუშს. იგი არ კმაყოფილდება მხოლოდ არსებული წესების პირნათლად შესრულებით, და ყოველთვის უფიქრდება: სწორია კი თვით ის წესი, რომელიც უნდა აღასრულოს?

ისე, საერთოდ, ტრადიციების უარყოფამ შეიძლება მასზე მაღლა კი არ დაგვაყენოს, არამედ, პირიქით, ძირს დაგვცეს! უფრო ხშირად, სწორედ ტრადიცია და უკვე აღიარებული წესები იცავს ადამიანს პირადი შეცდომებისგან!

გალია ირმისთვის ციხე იქნებოდა, მაგრამ იგივე გალია დაიცავდა მას მტაცებლებისგან.

კვერცხის ნაჭუჭიც იცავს მასში მყოფ წიწილის ჩანასახს, მაგრამ როცა დრო მოუწევს, იგივე ნაჭუჭი დაბრკოლებად იქცევა! და მაშინ ის უნდა დაიმტვრეს!

ვინ როდის და რა შემთხვევაში უნდა დაამსხვრიოს თავისი ნაჭუჭი – ეს დიდი სიბრძნე და ხელოვნებაა.

**კარგის და ცუდის
ფარდობითობა და აბსოლუტურობა**

ზოგ ქვეყანაში ქალისთვის უნამუსობა იყო უცხო კაცისთვის სახის ჩვენება.

ზოგან ქალი მაშინაც კი არ არის უნამუსო, ქმრის გარდა სხვა კაცს რომ გაუღიმოს, ემეგობროს, ეცეკვოს, თუნდაც, აკოცოს. მაგრამ გათხოვებამდე არ უნდა შეეღიოს თავის ქალწულობას.

არის ისეთი საზოგადოებები, სადაც გაუთხოვარ ქალს არავითარ ჩრდილს არ აყენებს ის, რომ ქალწული არ არის.

ზოგნი იმასაც იტანენ, მეუღლეებს ცალკე საყვარლებიც რომ ყავდეთ.

ყოფილა ისეც, რომ ორ კაცს ორი საერთო ცოლი ყავდა, სამ ქალს – სამი საერთო ქმარი, ერთ კაცს რამდენიმე – ცოლი, ერთ ქალს – რამდენიმე ქმარი...

მაგრამ მართებულობის და არამართებულობის, კარგის და ცუდის ფარდობითობასთან და ცვალებადობასთან ერთად არსებობს უცვლელი და აბსოლუტურობა მიმართულებებისა კარგისკენ და ცუდისკენ!

თუ თერმომეტრი გვიჩვენებს თხუტმეტ გრადუს ცელსიუსს, ვერ ვიტყვით, სითბოს მაჩვენებელია ეს თუ სიცივის, პასუხი მხოლოდ ფარდობითი შეიძლება იყოს. მაგრამ თუ თერმომეტრის სვეტმა იწყო აწევა ზევით, მაშინ კი ცალსახად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ეს არის დათბობა, და არა აცივება.

თუ ადამიანი იწმინდება, ხდება უფრო მომთმენი, მიმტევებელი, კეთილი, თუ უფრო და უფრო უახლოვდება ღმერთს – ეს ცალსახად კარგია. თუ შორდება ღვთის მცნებას – ეს ცალსახად ცუდია.

ერთი და იგივე ქცევა ზოგისთვის წინ გადადგმული ნაბიჯი იქნებოდა, ზოგისთვის – არა, ზოგისთვისაც – უკან დახევა. ეს დამოკიდებულია ადამიანის ამჟამინდელ მდგომარეობაზე და ვითარებაზე.

«მესამე დონე»

რაიმე კითხვაზე პასუხი «არ ვიცი» ზოგჯერ გამოწვეულია სრული უცოდინრობით, დაბალი დონით ანუ «პირველი დონით». მაგრამ იგივე პასუხი შეიძლება მომდინარეობდეს სწორედაც რომ მეტი ცოდნისგან, საკითხში ღრმად ჩახედულობისგან, და იყოს «მესამე დონის», განსხვავებით «მეორე დონის» პასუხისგან – «ვიცი», რომლის საფუძველიც, ხშირად, ზერელე ცოდნაა.

რადგან პირველი და მესამე დონე ერთმანეთს გავს, შეიძლება მესამე დონით ნათქვამი გაგიგონ როგორც პირველი დონისა.

ასევე, საქციელი!... ჩხუბისგან თავის არიდება, მომდინარე სიძლიერიდან, დიდსულოვნებიდან – მესამე დონიდან, შეიძლება სისუსტედ და სიმხდალედ ჩათვალოს.

ლაო-ძის უთქვამს: «ბრძენი დუმს, უმეცარი ქადაგებს». ბრძენი, შეიძლება, მართლაც დუმდეს, მაგრამ ვინც დუმს, ყველა ბრძენი როდია! დუმილი უმეცრებით, სულიერი სიღარიბით ან, სულაც, უხასიათობითაც შეიძლება იყოს გამოწვეული!... და ვინ იცის, როგორი «ხმაურის», რამდენი შრომის და ბრძოლის შემდეგ მოდის ბრძნული დუმილი – დუმილი მესამე დონით!

გველი

გველი ჭამს საკუთარ თავს. იწყებს კუდიდან. რა გამოვა აქედან?

_ რაღაც საშინელებაა!

როდესაც გველი კუდს იჭამს, კუდიდან აღარაფერი არ უნდა დარჩეს, თითქოს, მაგრამ რადგან გველი თავად იკვებება, ერთდროულად ხდება შეჭმული კუდის და საერთოდ მთელი სხეულის აღდგენა და განახლება! გველის მასა მუდმივი რჩება, მაგრამ სხეული განუწყვეტლივ იცვლება და ახლდება.

ეს გველი ბევრი რამის მოდელია. დ.თ.-ც ამ გველის ტიპისაა.

«ასაფრენი ზოლები»

არსებობს სუბიექტი ობიექტის გარეშე? და, პირიქით? ესეც აღმართი და დაღმართია? რისი აღმართ-დაღმართია სუბიექტი და ობიექტი?

არსებობს არსებობა და არარსებობა საგნების გარეშე? თუ მხოლოდ საგნების გამო მოიაზრება? ისინიც გონების აპრიორებია? და, თვითონ გონება და მისი აპრიორები? არსებობენ ისინი თავისთავად, დამოუკიდებლად? თუ ისინიც ფარდობითი რეალობებია?

_ ეს «ზოლები» ასაფრენია თუ ჭკუიდან გასაფრენი?

ვისია ყველაფერი

_ ყველაფერი ყველასია თუ არაფერი არავისი არ არის?

თუ რაიმე საგანს ყველა უვლის და ყველა იყენებს, მაშინ მართებული იქნება დაყოფა: «ეს საგანი ყველასია», ხოლო თუკი ამ საგანს არავინ უვლის, არც ენაღვლება და არც იყენებს ვინმე, მაშინ ის არავისი არ არის.

_ ვისია საქართველო?

გამა

სამშობლოს სიყვარულმა
საზღვრები არ იცის.
ს.ე. ლეცი

რა არის სამშობლო?

- _ ჩვენი ქვეყანა.
- _ კიდევ, ჩვენი პლანეტა.
- _ ჩვენი მზის სისტემა.
- _ ჩვენი გალაკტიკა.

რა ამბავია ამდენი «ჩვენი» ანუ მრავლობითი რიცხვით შენიღბული «ჩემი»?!

- _ მთელი სამყარო, სამყაროთა სამყარო.
- _ თავად ღმერთი _ ყველასი და ყველაფრის მშობელი _ უპირველესი სამშობლო.
- _ За Родину!
- _ За какую Родину?

არათაყვანისცე კერპებს!

რელიგია _ დაბრუნება მივიწყებულ სამშობლოში.

შეიძლება კი გიყვარდეს ღმერთი და არ გიყვარდეს მთელი სამყარო, არ გიყვარდეს შენი პლანეტა, შენი ქვეყანა, შენი ქალაქი, უბანი, ქუჩა, სახლი... არ გიყვარდეს შენი სხეული, შენი არსება?!

სიყვარულის შესახებ

ერთს ჰკითხეს, პომიდორი გიყვარსო?

- _ საჭმელად მიყვარს, მაგრამ ისე, ერთი მაგისიცო.

(ანეკდოტი)

1. რა არის სიყვარული?

რა არის სიყვარული ღმერთისადმი?

რა არის სიყვარული რაიმესადმი?

რა არის სიყვარული ადამიანებისადმი?

მეგობრისადმი?

და-მმისადმი?

მშობლისადმი?

შვილისადმი?

სატრფოსადმი, ცოლისადმი?

საკუთარი თავისადმი?

რა არის ამ სიყვარულებს შორის საერთო, და რაშია განსხვავება?

და ყოველივე ამის ფონზე, რა არის თვითონ სიყვარული როგორც ასეთი, თავისთავად... რომელზეც ნათქვამია, რომ «ღმერთი სიყვარული არს»?

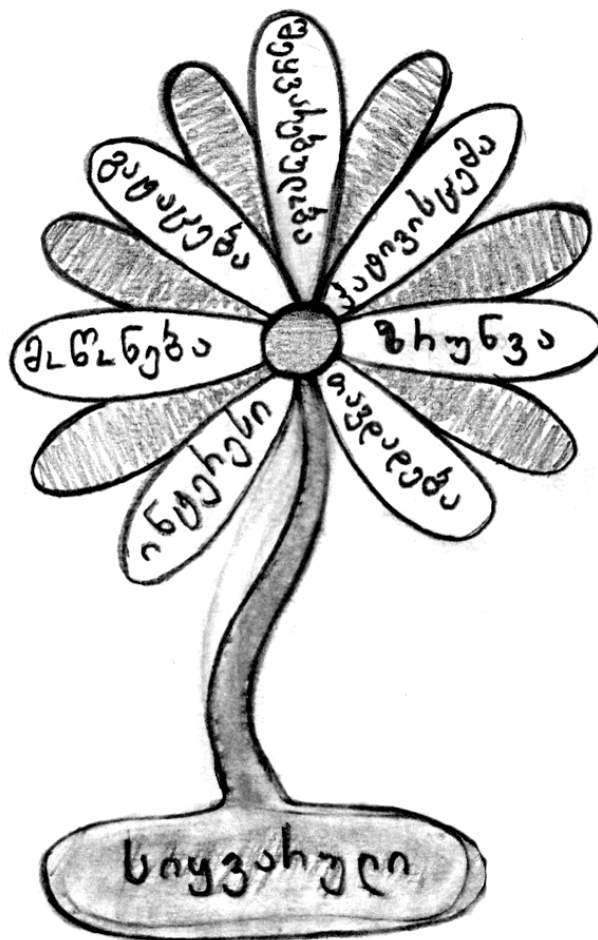

2. პასუხი პირველ თავში
დასმულ კითხვებზე

(ეს თავი თქვენ თვითონ დაწერეთ, თუ გნებავთ!)

3. ....

«სიყვარულის შესახებ» სიყვარული არ არის! სიყვარულს გისურვებთ!

ადამიანის შესახებ

- ვინ არის ან რა არის ადამიანი?
- _ იარაღისმკეთებელი ცხოველი.
  - _ ორფეხა, მეტყველი არსება.
  - _ სული.
  - _ ღვთაებრივი კოცონიდან ამოტყორცნილი ნაპერწკალი. წვეთი, რომელიც ღვთაებრივი ოკეანიდან გამოდის და ბოლოს კვლავ მას უბრუნდება.

– არარაობა.

– ქმნილების გვირგვინი.

– ბუნების შეცდომა.

– პიროვნება, მქონე სულის, სამშვინველის და სხეულისა, რომლებიც თავდაპირველად ჰარმონიაში იყვნენ ერთმანეთთან და ღმერთთან, მაგრამ ცოდვით დაცემის შემდეგ ეს ჰარმონია დაირღვა, და ახლა ადამიანი დაზიანებული, ავადმყოფური არსებაა, რომელსაც ისღა დარჩენია, რომ მტანჯველი გზის გავლით ან კვლავ დაუბრუნდეს ღმერთს და საკუთარ თავს, ან საბოლოოდ დაიღუპოს...

ინდივიდუალური პიროვნება

«ადამიანი» ზოგადი სახელია, ხოლო ყოველი კონკრეტული ადამიანი ინდივიდუალური პიროვნებაა როგორც საზოგადოების ერთ-ერთი წევრი სხვა წევრებთან მიმართებაში, მათგან ყველასგან გამორჩეული და განსხვავებული, უნიკალური და განუმეორებელი.

ესა თუ ის კონკრეტული პიროვნება ჩვენ შეიძლება ვიცნოთ, შეიძლება გვიყვარდეს ან არ გვიყვარდეს... მაგრამ ვერანაირად ვერ განვსაზღვრავთ მას, შეგვიძლია მხოლოდ რაიმე სახელით და გვართ მოვიხსენიოთ.

ჩვენ, ინდივიდუალური პიროვნებები, ერთდროულად ერთნაირებიც ვართ და სრულიად განსხვავებულნიც. ამის გაუთვალისწინებლობა ბევრ შეცდომას და გაუგებრობას იწვევს ხოლმე. მსგავსება ისაა, რომ ყველანი საზოგადოების წევრი ადამიანები ვართ და ყველას სრულად გაგვაჩნია ადამიანური ბუნება. განსხვავება და ინდივიდუალურობა კი ვლინდება ხასიათში და ზნეობრივ შეგნებულობაში, ინტელექტში და გრძნობიერებაში, სწრაფვებში და მოქმედებებში, სხეულში და გარეგნობაში, მთლიანად ამა თუ იმ კონკრეტულ ადამიანში და მის ბიოგრაფიაში.

ზოგჯერ პიროვნებად მხოლოდ ზნეობრივ პიროვნებას მიიჩნევენ და მასზე ამბობენ, რომ ის არის «ნამდვილი პიროვნება», ხოლო უზნეოს საერთოდ არ თვლიან პიროვნებად.

ზოგიერთნი პიროვნებად მიიჩნევენ მხოლოდ მათ, ვისშიც განხორციელდა საკუთარი თავის განწმენდა, ღმერთის უშუალო განცდა და შემეცნება, ღმერთშემოსილება, გაღვთიურება... ანუ წმინდანებს.

ზოგჯერაც პიროვნებას უწოდებენ ძლიერ, ძლიერი ნებისყოფის, ძლიერი მისწრაფების, მკაფიოდ გამოხატული მიზნების მქონე ადამიანს, თუნდაც ეს მისწრაფებები და მიზნები არცთუ ზნეობრივი იყოს და მხოლოდ მოთავისე ადამიანის კერძო, ეგოისტურ მიზნებს ემსახურებოდეს.

ეტიმოლოგიურად კი «პიროვნება», «პერსონა» ნიშნავს ნიღაბს, პირისახეს, ხოლო «ინდივიდი» – განუყოფელ ერთს. ამ გაგებით ყოველი კონკრეტული ადამიანი არის ინდივიდუმი გამოხატული როგორც პიროვნება ანუ ის არის განუყოფელი ერთი წარმოდგენილი გარკვეული ნიღბით, პირისახით.

«პიროვნებას» უმთავრესად მაინც ხასიათს ვუკავშირებთ, როგორც ადამიანის ქცევის ძირითად საფუძველს, ის არის ადამიანის სულიერ უნართა ძირითადი გარკვეულობა, პიროვნების „ასეთობა“. ხშირად, ხასიათი როგორც ანაბეჭდი გარეგნობაშიც გამოსჭვივის, რომ არაფერი ვთქვათ ზნეობრივ მრწამსზე და თავისუფალ მისწრაფებებზე.

პორტრეტი

თავისუფლების მამიებელი, კვლავაც ამაყი,
ძალზე მედგარი, გონიერი და შეუპოვარი,
ზვიადი გული შეუმოსია საუფლო მადლით,
იესოს ლოცვა წარუწერია ფიცარზე გულის.

რწმენის ლამპარს კრძალვით დანთებულს მუდამ
ატარებს

ის მოთმინებით, სასოებით და სიყვარულით.
და თუნდაც ხშირი განსაცდელი თავს არ ანებებს,
მხოლოდ თავისთვის როდი იღწვის სხივანთებული.

ანკარა წყარო კლდით მონახეთქი მისი წიაღის,
ნარნარი წყალი მკურნებელი მისი სამოთხის
აცოცხლებს მაშვრალთ, სევდით სავსეთ,
დატანჯულ მგზავრებს,
დაქანცულ მგზავრებს ძლიერი სიციხით...

ეკრძალვის ძვირი მის არემარეს.

მარგალიტი ტალახში

ნათქვამია, ქვეყნად მცხოვრები ადამიანი ტალახში ამოსვრილი მარგალიტიაო.

ზოგჯერ, ადამიანი იწმინდება და უფრო მიმზიდველი ხდება. ზოგჯერ, ისვრება,
და მაშინ აუტანელია მასთან გაჩერება.

ზოგჯერ ადამიანები ერთად ყოფნისას ასუფთავებენ ერთმანეთს, ზოგჯერ –
სვრიან.

ნამდვილი ადამიანი – მარგალიტია, მაგრამ რადგან ტალახშია ამოსვრილი,
ხშირად, ტალახთან აიგივებს თავს და ტალახით იქცევა, და არა ისე, როგორც
მარგალიტს შეჰფერის.

როცა ადამიანი გვძულს, ტალახს უნდა ეხებოდეს ეს სიძულვილი. როცა ადამიანი
გვიყვარს, მასში მარგალიტს ვჰვრეტთ, ის მოგვწონს, ის გვიზიდავს, მისით ვტკბებით,
მასთან ვესწრაფვით ერთობას.

ზოგჯერ იმდენად მოგვწონს და გვიყვარს ვინმე, რომ ტალახს აღარც ვაქცევთ
ყურადღებას, თითქოს ვერც ვამჩნევთ.

გიყვარდეს მტერი შენი – ნიშნავს, ჰვრეტდე მასში ნამდვილ ადამიანს –
მარგალიტს, და თუ შეგიძლია, მასაც ეხმარებოდე ამის შეცნობაში, ტალახისგან
განწმენდაში და მარგალიტობის გამოვლენაში.

ჩვენ ყველანი ინდივიდუალური მარგალიტები ვართ, რომლებიც ერთმანეთს
ვავსებთ. მაგრამ თუ არ განვიწმინდეთ, სიბინძურეში მოგვიწევს ყოფნა, და თავადაც
ჭუჭყი ვიქნებით.

ასფეხა

ზოგჯერ, ადამიანებს არ მიაჩნიათ ცოდნა ნამდვილ ცოდნად, თუ მისი გამოთქმა ვერ მოუხერხებიათ. მაგრამ იმ ცნობილი ასფეხასი არ იყოს, დაყოფების გაკეთებით მეტისმეტი გატაცება დაგვიჩლუნგებდა «სიარულის უნარს» – უშუალო ჭკრეტის უნარს, გუმანით წვდომას.

- _ რა არის გუმანი?
- _ ამას ჩვენ გუმანით ვხვდებით.

«მოცეკვავე ქალი» და «თამაშგარე მდგომარეობა»

ადამიანი ცდილობს აღწეროს რეალობა, ცნებების და ფრაზების ბადეში მოაქციოს იგი. მაგრამ, იქნებ, ცხოვრება მოცეკვავე ქალივითაა, რომელსაც, უბრალოდ, უნდა ავეყვით!

ეტყობა, ზედმეტ დაყოფებს იმიტომ ვაკეთებთ, რომ ცეკვა არ შეგვიძლია, არა გვაქვს სათანადო ალღო, ვერ ვხედავთ ცეკვას. ვცდილობთ ჯერ შევისწავლოთ ეს ცეკვა. ამასობაში კი თამაშგარე მდგომარეობაში ვრჩებით და მხოლოდ დაყოფებს ვაკეთებთ.

მუჭანახევარა

ორ კაცს მარილი შემოაკლდა. წადი და სადმე მუჭანახევარი მარილი იშოვეო, უთხრა ერთმა მეორეს. რომ დამავიწყდესო? რომ არ დაგავიწყდეს, «მუჭანახევარი-მუჭანახევარი» იძახეო. ისიც წავიდა.

ერთი გლეხი ხორბალს თესდა და, თან, აყოლებდა: ერთი ათასადო. რომ გაიგონა, მუჭანახევარიო, გაბრაზდა, დაიჭირა ეს მუჭანახევარა და მიზეგვა.

რატომ მცემეო? რატომ და, «მუჭანახევარის» გამო! რომ გეთქვა «ერთი ათასად», მაშინ მაღლობას გეტყობდით.

წავიდა მუჭანახევარა და იძახის: «ერთი ათასად, ერთი ათასად». გზად კი მიცვალებულს მიასვენებდნენ...

მუჭანახევარა არ იყო გამჭრიახი, აკლდა ვითარების უშუალო აღქმის უნარი და შემოქმედების ნიჭი, რომ სიტუაციის შესატყვისად ემოქმედა. ამიტომ მოითხოვდა მზამზარეულ დაყოფებს. მერე ამ დაყოფების მონა ხდებოდა, სანამ არ იცემებოდა! ცემის შემდეგ კი სხვა, ახალი დაყოფის მონა ხდებოდა.

_ მაშ რა ქნას საწყალმა?

_ მოეშვას წინასწარ დაყოფებს, მოიქცეს ასფეხასავით. «უსმინე შენს გულს, შენს ბუნებას».

_ მაგრამ რას გავიგებთ თუკი არ გვაქვს მოსმენის და გაგების უნარი, და თუ ჩვენი ბუნებაც გადაგვარებული და დაავადებულია! ნარკომანით ან ალკოჰოლიზმით დაავადებულის ბუნებრივი ქცევა ყოველდღიური დოზების მიღებაა! როგორღა განიკურნება?! ადამიანის არაბუნებრიობა სრულიად ბუნებრივი მოვლენაა!

– უსმინე შენს სინდისს, და არა დაცემულ ბუნებას! თუ რაიმე ქცევა არაბუნებრივია, უარყავი იგი. ხოლო, თუ არაბუნებრივი გეჩვენა თავად ეს უარყოფა არაბუნებრივი ქცევისა, უარყავი ისიც!

წინასწარი დაყოფებისგან თავშეკავებით ადგილი დაეთმოა შემოქმედების გავარჯიშებას და აყვავებას. შემოქმედებითობა ყველა ადამიანშია უმცირესი ზომით მაინც, რომლის გაზრდაც შეიძლება სწავლით და ვარჯიშით. მცირე უნარი ზოგი ვარჯიშის შესაძლებლობას იძლევა. შემდეგ ეს ვარჯიში მიეხმარება უნარს ზრდაში, და ა.შ. ტანჯვისგან გაქცევის და სიამოვნებისკენ სწრაფვის გზაზე ცხოვრება ისედაც გვაკეთებინებს ყოველივე ამას, ოღონდ, ჩვენი შეგნებული ნების გარეშე.

კუნძულზე

ვაჟი გულაღმა იწვა. გვერდით ქალი იყო. თავით ვაჟის მკლავზე დაყრდნობილს ცალი ხელი მის მკერდზე დაესვენებინა.

მზის სხივები ნაზად ელამუნებოდა მათ შიშველ სხეულებს.

მარცხვნივ ზღვა იყო. მარჯვნივ მწვანე მთები ცას უერთდებოდა.

ცა იყო ლურჯი. აქა-იქ გაფანტული რამდენიმე თეთრი ღრუბელი მის სიღრმეს და უსასრულობას კიდევ უფრო ამძაფრებდა.

ვაჟი უსმენდა ზღვის ხმაურს, შესცქეროდა მწვანე მთებს, ცის სილაჟვარდეს... შეიგრძნობდა გვერდით მწოლ ქალს... და აკვირდებოდა, როგორ მოდიოდა სიმშვიდე. ყოველგვარი სურვილი გამქრალიყო...

ყოველგვარი სურვილი?

უწინდელივით აღარ აწუხებდა ფიქრთა ხმაური... თუმცა, ზოგიერთი მაინც ჩნდებოდა... გაიქროლებდა, როგორც თოლია ან მტრედი ცის კამარაზე.

«რა კარგია, როცა არაფერი არ გინდა»...

პაუზა.

«ამაზე კარგი არაფერია ქვეყნად»...

სიმშვიდე... ცის უსასრულობა.

«მაგრამ, ნუთუ, ასე მხოლოდ მაშინ ხდება, როცა ყველაფერი გაქვს, რაც გინდა»...

ისევ პაუზა.

«რას გაიგებ!»

რაზე ფიქრობდა ქალი?

ქალს მზერა ვაჟისთვის მიეპყრო და გარინდებულოყო. სახეზე ოდნავშესამჩნევი ღიმილი გადაჰყენოდა. მერე საკოცნელად გაიწია.

ბორცვა

იისფერი ცა ლურჯი ფიქრით აღარ დაგვათრობს,
ლაღად გარდასრულ დღეებს, ალბათ, თოვლი

მოიმკის,

ელვარე ზეცა თეთრი ფიქრით გამოგვიტირებს,
ვით დედოფალა გარდაცვლილი უცხო მხარეში...

აზვირთებული თანაგრძნობის სევდის ბილიკი
ნაშალი ქვების ნაზვავებში ჩაიმარხება.

ტყეში და ღრეში

ტყე-ღრეში ბევრი ხეტიალის შემდეგ კაცი ქოხს წააწყდა.
_ გისმენ _ შეეგება მას იქ მყოფი.
_ ცუდად ვარ მოძღვარო.
_ შენი საქმეა ღმერთს ემსახურო. უერთგულე მას! წადი და ნულარ ინაღვლებ საკუთარ თავზე.
კაცი ჩაფიქრდა: «სხვა ვინ ინაღვლებს ჩემზე, თუ არა მე?»
_ უფალიც ზრუნავს მსახურზე და მფარველობს მას. _ თითქოს მისი ფიქრები გაიგოო... ან, იქნებ, მართლა კითხულობდა ფიქრებს?!
_ რა უნდა ღმერთს რომ ვაკეთო?... საიდან უნდა ვიცოდე?... _ აფორიაქდა კაცი.
_ ნუ შფოთავ, იგულე თავი ღვთის მორჩილად და გულდამშვიდებულს, საკუთარ თავზე ზრუნვის უბედურებისგან თავისუფალს, გეცოდინება კიდეც საკეთებელი.
კაცმა გაიფიქრა: «მე მინდა გავიგო, როგორ არ ვიყო ცუდად და როგორ ვიყო კარგად, ეს კი მეუბნება, ნუ გინდა კარგად ყოფნა, საერთოდ ნუ გაღელვებს შენი თავი, ღმერთს ემსახურო!» _ მერე წაილულლულა:
_ ბოდიში... მაინც ექვები მიპყრობს... არ გავუბედურდე!...
_ რა არის ექვი ან უბედურება მისთვის, ვინც არ ნაღვლობს და საერთოდ არ ფიქრობს საკუთარ თავზე?! როგორ იხილავს იგი თავს უბედურს?! ის, ხომ, უბრალოდ, მორჩილია, თავისუფალი და მოსიყვარულე მორჩილი ღვთისა!
კაცი ერთ ხანს დუმდა, ფიქრობდა. მერე სიცილი აუტყდა, მაგრამ მალევე შეწყვიტა. შეცბუნებული იღიმებოდა: «იქნებ, სინამდვილეში, არც ღმერთი არსებობს და არც... იქნებ, ეს ყველაფერი... მაშინ?...»
_ შენ ისევ შენს თავზე ზრუნავ! _ შესძახა მოძღვარმა. სწვდა კაცს ქეჩოში და პანღურის კვრით გააგდო გარეთ... თანაც, ისე სწრაფად, რომ, მართალი გითხრათ, ვერც გავარჩიე, ფეხი ამოჰკრა თუ ჩლიქი...
ხე ნაყოფის მიხედვით იცნობაო. მაგრამ ნაყოფი რილას მიხედვით იცნობა?
ხე იმ შემთხვევაში იცნობა ნაყოფის მიხედვით, თუ ზუსტად იცი, ნაყოფი როგორი უნდა იყოს!...
მოკლედ, როგორც არის... ეს მე არ მაღელვებს.

ჩნდება კითხვები

ჩნდება კითხვები, ვერსად გავაგდე:
რა სჯობს ვაკეთო, რა გზას დავადგე?
რა არის ბედი, სულ რომ თან დამდეგს?
ან რას დავტოვებ როგორც ნაკვალევს?

ცხოვრება როგორც ატრაქციონი,
გართობისათვის მებოძა, იქნებ?...
თუ სინანულის, მონანიების,
ვალის მოხდისთვის მომეცა ის მე?...

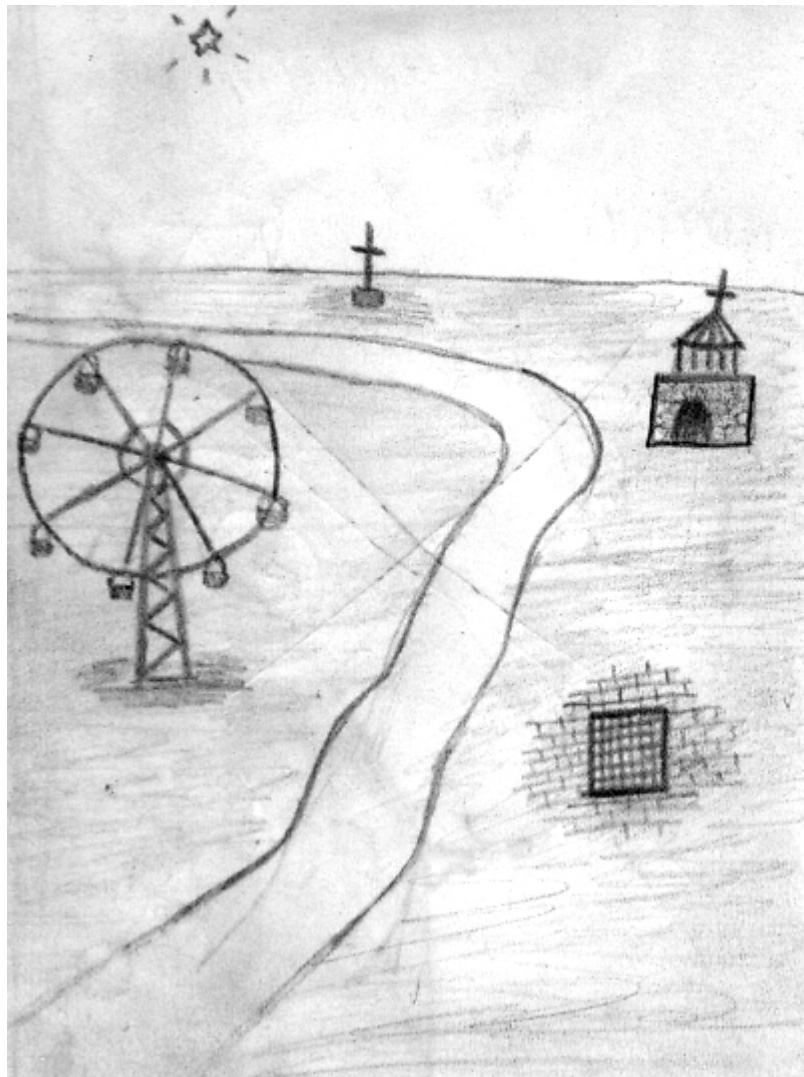
ან, იქნებ, როგორც სასწავლებელში,

როგორც სკოლაში გამიშვეს ქვეყნად,
რათა ვისწავლო კლასიდან კლასში,
კურსიდან კურსზე ავმალლდე ზეცად? . . .

თუ ყველაფერი ილუზიაა?! . . .
და არ არსებობს არც არაფერი? . . .
გარდა იმ «ნების და წარმოდგენის»? . . .
არც თუ «კეთილი» არის ყოველი? . . .

კვლავ ჩნდება კითხვა, ვერსად გავაგდე:
რა სჯობს ვაკეთო, რა გზას დავადგე? . . .
თუმცა, ამაზე ხმამალა ფიქრი
არის უაზრო და სისულელე.

მაშ, დავდუმდები, ხმას არ გავიღებ,
ნულარც ამოდ ბორგავს გონება! . . .
ხომ, ნათქვამია, რომ ადამიანს
ღმერთი სიჩუმით ესაუბრება.

რელიგია და კულტურა

რა არის რელიგია და რა არის კულტურა – ამას თანდათანობით ვიგებთ, იმდენად, თავად რამდენადაც ვხდებით რელიგიურები და კულტურულები. თუმცა, ზოგიერთი რამის აღნიშვნა თავიდანვე შეიძლება.

1. კულტურის შესახებ

კულტურა არის გამოუმუშავება, დამუშავება, დახვეწა, განვითარება. კულტურას წარმოადგენს ყოველივე, რაც კი რამ კარგი შეუქმნია თუ გამოუმუშავებია ადამიანს მთლიანად კაცობრიობას განათლების, მეცნიერების, ხელოვნების, ყოფაცხოვრებისა თუ საზოგადოებრივი ცხოვრების სფეროში.

კულტურულია ადამიანი, რომელიც, ერთის მხრივ, ეცნობა და პატივისცემით ეკიდება არსებული კულტურის ნიმუშებს (მატერიალურს თუ სულიერს), და, მეორეს მხრივ, თავადაც ემსახურება მას, თავადაც იღებს მონაწილეობას ყოველივე კარგის განხორციელებაში და განვითარებაში.

იგი შეიძლება წარმოჩინდეს როგორც მშვენიერების მოტრფიალე, ხელოვანი, შემოქმედი; ან როგორც სიბრძნის მოყვარული, მკვლევარი, მეცნიერი; და კულტურული ადამიანი აუცილებლად უნდა იყოს ზრდილობიანი და კეთილგანწყობილი, თავმდაბალი და მოკრძალებული, ზომიერი და დახვეწილი, პატიოსანი და სამართლიანი, გულისხმიერი და კეთილი.

«კულტურა», ამ სიტყვის ერთ-ერთი უძველესი მნიშვნელობით, არის «თაყვანისცემა ნათლისა», «ნათლისა» ანუ ყოველივე კარგისა, სიკეთისა, მშვენიერებისა, ჭეშმარიტებისა. გარდა ამისა, «ნათელი» თავად ღმერთია და ღმერთისგანაა, ღმერთია ნათლის წყარო და საფუძველი! ასე რომ, კულტურული ადამიანი, რომელიც პატივს მიაგებს და ემსახურება სიკეთეს, ჭეშმარიტებას და მშვენიერებას, არის კიდევ მსახური და თაყვანისმცემელი ღმერთისა, რომელიც არის ჭეშმარიტების, სიკეთის და მშვენიერების წყარო, საფუძველი და არსი.

2. მართლმადიდებლური რელიგიის შესახებ

რელიგია არის ადამიანის კავშირი და ურთიერთობა ღმერთთან.

ერთის მხრივ, ეს არის მოძღვრება ღმერთზე, ადამიანზე და მათ შორის ურთიერთობაზე, იმაზე თუ:

- როგორ შექმნა ღმერთმა სამყარო;
- რას წარმოადგენს ადამიანი, როგორი ცხოვრებისთვის მოავლინა იგი ღმერთმა, რა კანონი დაუწესა მას და რა მიზანი დაუსახა;
- როგორ განვითარდა მოვლენები შემდგომ – ცოდვით დაცემა, გამოსყიდვა მაცხოვრის მიერ;
- როგორია ადამიანის ამჟამინდელი მდგომარეობა;
- რა არის მოსალოდნელი ღმერთის აღთქმის მიხედვით;
- რას მოუწოდებს ადამიანს ეკლესია და რა მფარველობას და შემწეობას სთავაზობს...

მეორეს მხრივ, რელიგია არის თავად რელიგიურობა:

- ადამიანის სწრაფვა და მცდელობა ღმერთთან დაკავშირებისა, მასთან გაერთიანებისა და ღვთაებრივი ნეტარების გაზიარებისა;

- სულიერი ზრდა და განვითარება, რომელიც იწყება მონანიებით და, შემდგომ, გონიერებისა და ზნეობის ამაღლებით, ეკლესიის შემწეობით სრულიყოფა წმინდა სიყვარულში;

- სულიერი განწმენდით და ეგოიზმზე ხელის აღებით უანგარო მოღვაწეობა ყველას საკეთილდღეოდ, მოღვაწეობა თავად ღმერთისთვის, რომლის წმინდა მიზანია ღვთაებრიობის დამყარება, ადამიანთა გაღვთიურება, მათი მზადება ცხოვნებისთვის ანუ ღმერთთან მარადიული ნეტარი ცხოვრებისთვის;

- საღმრთო რჯულის მიხედვით ცხოვრება: რწმენა ღმერთისა და ღვთივგამოცხადებული სწავლებისა, უფლის მცნებების დაცვა, ცოცხალი კავშირი წმინდა ეკლესიასთან, ღმრთივდადგინებულ მოძღვართა რჩევებით ხელმძღვანელობა, სულიწმინდის მადლის მოხვეჭა ლოცვით, მარხვით, ეკლესიურ საიდუმლოებებში მონაწილეობით, ისევ და ისევ, მცნებების დაცვით, სინდისისმიერი, წმინდა ცხოვრებით...

რელიგია – ეს არის ერთობის აღდგენა ღმერთთან, ეს არის გზა ადამიანისა ღმერთისკენ.

მიმტევებლობა

მიმტევებლობა სამაგიეროს არგადახდაა; ეს არის შენდამი ჩადენილი დანაშაულისთვის დამნაშავესთან ანგარიშის არ გასწორება, ოღონდ, არა იმიტომ, რომ არ შეგიძლია ეს, არამედ იმიტომ, რომ სიყვარულის, თანაგრძნობის ან, უბრალოდ, სიბრაულის გამო ახერხებ მაღლა დადგე კანონზე: «თვალი თვალისა წილ, კბილი კბილისა წილ».

მიტევება-არმიტევება შეიძლება იყოს გარეგნულიც და შინაგანიც. შეიძლება გარეგნულად, მოქმედებით არ სჯიდე შენს მიმართ დანაშაულის ჩამდენს, მაგრამ შინაგანად მაინც ბრაზობდე მასზე, იბოლმებოდე. ასევე, შეიძლება მოქმედებით საკადრისს მიაგებდე დამნაშავეს, მაგრამ შინაგანად არ იტოვებდე წყენას, ბოლმას, არ იბუტებოდე, არ გძულდეს.

როდესაც პატიებას ითხოვენ მათთვის ძვირფასი ადამიანისგან, უფრო მეტად, სწორედ, შინაგან პატიებას გულისხმობენ. გარეგან პატიებას კი, უფრო, სხვადახვა ადმინისტრაციებისგან ვითხოვთ, ხოლმე.

მაგრამ, ხომ, არ არის მიტევება შეუთავსებელი სამართლიანობასთან და სამართალთან?

სამაგიეროს გადახდა, საკადრისის მიზღვევა, ხომ, თითქოს, ღირსების დაცვას და სამართლიანობის აღდგენასაც ნიშნავს?! «სამართალმა პური ჭამა!» და ჩვენც დაკმაყოფილებულები ვართ, დამშვიდებულნი გულით. თუმცა, თუ მთლიანად არ ვიყავით სიბრაზით და შურისძიების ჟინით შეპყრობილები, შეიძლება, სადღაც, სულის კუნჭულში, იმ ადგილას, სინდისსაც რომ ეძახიან, ვიგრძნოთ, რომ ეს არ არის ის, რისთვისაცაა მოწოდებული ადამიანი, ეს არ არის ის, რაც მოეწონებოდა ღმერთს, ღმერთს, ვისგანაც წამდაუწუმ ვითხოვთ შეწყალებას!.. ქრისტეს, ჩვენი ცოდვების გამო ჯვარზე გაკრული კიდევ მისი ჯვარმცემლებისთვის რომ ლოცულობდა!

პატიება, რამდენადმე, ყოველთვის საკუთარი თავის მსხვერპლად გაღებაა, როდესაც შენდამი ჩადენილი დანაშაულისთვის სასჯელს შენს თავზევე იღებ. ამას აკეთებ საკუთარი ნებით, და ამ დროს უსამართლობის განცდა კი არ გიღრღნის გულს, არამედ, პირიქით, მშვიდად, თავისუფლად და ამაღლებულადაც კი გრძნობ თავს.

მაგრამ პატიება, აგრეთვე, პასუხიმგებლობასაც გულისხმობს. მიმტვევებლობა დიდსულოვნებაა, მაგრამ მას თან უნდა ახლდეს გარკვეული სიბრძნეც, რათა ეს სათნოება არ გახდეს დამნაშავეში დაუსჯელობის განცდის წარმოქმნის მიზეზი და დანაშაულის ერთგვარი წახალისების სახე, ეს მომენტი განსაკუთრებით აღმზრდელით მიმართებაშია გასათვალისწინებელი.

უნდა დავიცვათ საკუთარი ღირსებაც, ის არავის არ უნდა გაათელინო, ოღონდ, თან, თუ მოახერხებდა ამ დროს შენი შეურაცხმყოფელის დონემდე არ დაეშვები!

და, საერთოდ, სინამდვილეში, პატიება-არპატიების საკითხი მრავალწახნაგოვანია, მრავალი ნიუანსის შემცველია, რომლის გათვალისწინებაც გვიხდება, ხოლმე, სხვადასხვა კონკრეტულ შემთხვევებში. და პატიება-არპატიება სრულიად სხვადასხვა ფორმით შეიძლება გამოიხატოს.

ამჟვეყნად რომ ვცხოვრობთ, ნებით თუ უნებლიეთ ათასგვარ წვრილმან თუ მსხვილმან, აშკარა თუ ფარულ, გაცნობიერებულ თუ გაუცნობიერებელ დანაშაულს ჩავდივართ გარშემომყოფთა მიმართ. ასე, რომ შენდობა ყველას გვჭირდება, ერთმანეთისგან და ღმერთისგან.

საყოველთაო მონანიება და ურთიერთმიტევება კარგი დასაწყისი იქნებოდა ადამიანებისთვის, მთელი კაცობრიობისთვის.

სიცოცხლე საჩუქარია

სიცოცხლე საჩუქარია,
მადლიერებით მივიღოთ.
მას მოფრთხილება სჭირდება,
მოდით, ამაზეც ვიფიქროთ.

უფალი შემოქმედი,
თანაშემოქმედნი ვიყოთ.
არსით, ხომ, უფლის ხატი ვართ,
ჩვენც უფლის მსგავსები ვიყოთ.

სიცოცხლე საჩუქარია,
მაშ, სიხარულით მივიღოთ,
სულ უფლის გზებით ვიაროთ
და უფლის მსგავსები ვიყოთ.

სათაურის შესახებ

«ზოგიერთი საგულისხმო რამ» ნიშნავს ისეთ რამეს, რაც უნდა იგულისხმებოდეს. ის ნიშნავს გასათვალისწინებელს, მხედველობაში მისაღებს, საყურადღებოს...
დ.თ.-ც ერთ-ერთი საგულისხმო რამაა.

რა თქვა ექვსმა დიდმა ებრაელმა (ანეკდოტი)

მოსე: ყველაფერი ღმერთისგანაა.
სოლომონი: ყველაფერი გონებისგანაა.
ქრისტე: ყველაფერი გულიდან მოდის.
მარქსი: ყველაფერი კუჭზე დაიყვანება.
ფროიდი... მოკლედ, კიდევ უფრო დაბლა დასწია.
და ბოლოს,
აინშტაინი: ყველაფერი ფარდობითია.

ყველაფერი ჩაწყობითია. (მეშვიდე, პატარა ებრაელი)

დ.თ.-ს შესახებ

რეალობის აღწერა სიტყვებით და ფრაზებით წარმოადგენს დაყოფას, დაყოფების კეთებას, და არის პირობითი, ფარდობითი, დაყოფის ამბავი.

დ.თ. ერთის მხრივ, თითქოს თავისივე თავს უპირისპირდება, მაგრამ ერთდროულად განამტკიცებს კიდევ თავის თავს, როგორც ფრაზა «მე ეხლა ვიტყუები». ის საკუთარი თავის მჭამელი გველის ტიპისაა.

დაყოფებს მუშა ხასიათი აქვს და განკუთვნილია მხოლოდ მოცემული მომენტისთვის და სიტუაციისთვის.

ბრძნულია ის დაყოფა, რომელიც ყველაზე ადეკვატურია მოცემული ვითარებისთვის.

ერთი დაყოფის მეორეთი შეცვლისას ვლინდება მეტნაკლები ინერციულობა.

ამ ინერციის დამღვევისთვის და ბრძნული მოქმედებისთვის ადამიანისგან მოითხოვება სიფხიზლე და დაყოფებისადმი შემოქმედებითი მიდგომის უნარი.

წინასწარი დაყოფებით და საერთოდ დაყოფებით მეტის-მეტმა გატაცებამ შეიძლება დააჩლუნგოს ადამიანში პრაქტიკული შემოქმედების უნარი.

დ.თ. ერთგვარი «სათვალეა», და არა თეორია!

ზოგი ნათქვამი მხოლოდ იწვევს სიტუაციას, რომელშიც როგორც ნაპერწკალი შეიძლება გასხლტეს ჭეშმარიტება. ასე რომ დ.თ. «ასაფრენი ზოლიცაა».

ეს ყველაფერი, აგრეთვე, გავს მუსიკალურ იმპროვიზაციებს თემებზე.

თუმცა, აქ შეიძლება გაუგებრობაც მოხდეს!...

კონცერტის შემდეგ

_ რა დიდებული რამაა ეს ბახის საორღანო მუსიკა! რა საოცრად სულში ჩამწვდომი! და ლამაზი! _ ამბობდა აღტაცებული ქალი.

_ მართლაც რომ «ზესთ მწყობრთა წყობის» მუსიკაა! _ მხარს უბამდა ჩიბუხიანი მამაკაცი.

«ვერ გამიგია რა მოსწონთ!... უბრალოდ, კლავიშებზე თითების დაჭერებია და მეტი არაფერი», _ ფიქრობდა ჰალსტუხიანი ყრუ.

დიალოგები წყვდიადში

დიალოგები წყვდიადში,
ფუჭი ლაყბობა გაბმით
დაე, გასრულდეს კეთილად
და დაგვირგვინდეს ნათლით.

გონების ძალის მოხმობით

და სიყვარულის სანთლით
ილუზიების ხლართიდან
სასუფეველში გასვლით.

«მე», პიროვნება, თავისუფლება

არის თუ არა ადამიანი თავისი თავის ბატონ-პატრონი, თავისუფალი და დამოუკიდებელი? თუ ერთი უსუსური, უმეცარი და თვითონ ვერაფრის შემძლებელი, არათავისუფალი არსებაა, რომლის სუბიექტური განცდაც თავისუფლებისა, არჩევანის გაკეთების დროსაც კი მხოლოდ ილუზიაა და მეტი არაფერი?

დიალოგი

– თუ კაცი ციხეში არ ზის, მაშინ ის თავისუფალია.

– როგორ არის კაცი თავისუფალი, თუკი თავისი თავი თვითონ არ გაუჩენია! არც ის გარემო შეუქმნია და მოუწყვია თავის ნებაზე, რომელშიც უხდება ცხოვრება. არც თავად ადამიანური ბუნებაა მისი გამოგონილი. მისი ვითომ თავისუფალი არჩევანიც უკვე განსაზღვრულია და გამომდინარეობს მისივე ბუნებიდან თუ ხასიათიდან, მისი ბიოგრაფიიდან თუ ათასგვარი გარეშე ზემოქმედებიდან! როგორც გაჩნდა და რა გარემოშიც იმყოფება, ისეთიც იქნება ადამიანი, და მისი «თავისუფალი» არჩევანიც ამაზეა დამოკიდებული. კაცს «თავისით» არც არაფრის გაკეთება შეუძლია, რაღაშია მისი თავისუფლება?! იმაში: მშვიდად მიიღებს და შეეგუება ამ გარემოებას, თუ იშფოთებს და იღრტვინებს?! მაგრამ ესეც არ არის მის ხელში, ესეც მისივე ხასიათით არის უკვე განპირობებული! ადამიანს და მის მთელ ცხოვრებას ღმერთი განსაზღვრავს, ამიტომ იგი არც თავისუფალია და, სამაგიეროდ, არც უნდა აგებდეს თავის თავზე და თავის ცხოვრებაზე პასუხს!

– მაგრამ ღმერთი თვითონ ადამიანით განსაზღვრავს მის ღირსებას, და კაცი ისეთი იქნება, როგორადაც თავად დაიდგინებს თავს! ადამიანს ღმერთისგან «მიცემული» აქვს თავისუფლება, უფრო სწორედ, თავისუფლება მისი ბუნებაა. მართალია, არჩევანს ადამიანი თავისი ხასიათის და ბუნებრივი მონაცემების მიხედვით აკეთებს, მაგრამ, ამავე დროს, თავის მხრივ, მისი არჩევანიც განსაზღვრავს და აყალიბებს მის ხასიათს და სხვა მონაცემებს! ესეც რომ არა, თუკი არჩევანი ადამიანის პიროვნული ხასიათიდან და ბუნებიდან ანუ ადამიანის შიგნიდან (და არა გარედან) მოდის, მაშინ, განა, სწორედ ეს არ არის თავისუფლება და დამოუკიდებლობა?

– და, რა არის ადამიანის «შიგნითა» და «გარეთა», შინაგანი და გარეგანი, არის «შიგნით» კიდევ ვინმე, ვინც ხასიათზე არ იქნებოდა დამოკიდებული, ნაწილობრივ მაინც? სამართლიანია გვქონდეს კაცის მიმართ პრეტენზია: რატომ ხარ ასეთი ხასიათისო? თუ მისი ხასიათი «მასზე» დამოკიდებული არ არის, მაშინ ჩვენი პრეტენზია უსამართლო გამოდის! თუ ადამიანი შინაგანად ასეთი და ასეთი ინდივიდუალური ხასიათია, მაშინ ჩვენი პრეტენზია მხოლოდ იმ შემთხვევაში იქნებოდა სამართლიანი, თუ დავუშვებდით, რომ «ადამიანმა» თვითონ შექმნა თავისი თავი ასეთ და ასეთ ხასიათად! მაგრამ, განა, დასაშვებია ასეთი ვარაუდი? მე

არ ვიცი. ან ვინღაა ის «თვითონ» და აქვს (ან ჰქონდა) თუ არა მასაც საკუთარი ხასიათი?!

– პრეტენზია მექნება, თუ კაცი ცუდი ხასიათისაა და ცუდად იქცევა, აბა, რა! სწორედ ჩემი და გარემოს პრეტენზია და მკაცრი მომთხოვნელობა მისცემს იმპულსებს კარგად მოიქცეს, მიუხედავად ცუდი ხასიათისა, და საერთოდ, მიხედოს თავის ხასიათს და გამოისწოროს! ხოლო თუ კაცი ისეთი ხასიათისაა, რომ ადვილად ვერ (თუ არ) ისწორებს ხასიათს, მაშინ გარემოდან მეტ მტკივნეულ იმპულსს მიიღებს და დაიტანჯება მანამ, სანამ... ასე რომ, მე ვფიქრობ, ხასიათი თანდათან ყალიბდება «შინაგანი» და «გარეგანი» ურთიერთქმედებებით. მე არ ვიცი, თავად ხასიათია თუ არა პიროვნება, მაგრამ, მგონი, სჯობს ჩვენს ხასიათს გარედან შევხედოთ როგორც მისგან დამოუკიდებელმა პირებმა, და თუ რამე ცუდს შევატყობთ, შევეცადოთ გამოვასწოროთ! სჯობს შევხედოთ მას როგორც ინსტრუმენტს, და ვიზრუნოთ მისი სრულყოფისთვის, დახვეწისთვის, განვითარებისთვის! ამაშიც გამოვავლენდით ჩვენს თავისუფლებას! ხოლო, თუკი ხასიათის მიღმა არავითარი სხვა ვინმე აღარაა და «იქით» მხოლოდ ღმერთიღა მოიაზრება, მაშინ ვთხოვოთ სწორედაც თავად ღმერთს, მოგვეხმაროს გამოსწორებაში! ნუთუ, ამის თხოვნაც არ არის «ჩემს» (როგორც თავისუფალი ადამიანის) ხელში?! შენც სთხოვე-მეთქი რომ გითხრა, იტყვი, რომ არ შეგიძლია ან არ გინდა, თუ შესაბამისი ხასიათი არა გაქვს?

– რა თქმა უნდა, ვიტყვი!

– მაშინ, მაგ გაგებით, არა თუ ადამიანი არ არის თავისუფალი, არამედ საერთოდ თავისუფლება არ არსებობს! არ არსებობს თავისუფლება «საკუთარი თავისგან»! და «მე» ვერ ვიქნები ნამდვილად თავისუფალი, თუ თავად არა ვარ თავისუფლება!

– ეტყობა, «ადამიანის თავისუფლება» უკავშირდება «საკუთარი თავის» გაცნობიერებულობას, საერთოდ და ღმერთთან მიმართებაში!

«ზღვით ნათლობა»

შენ არც ის ხარ, რაც სხვებს ჰგონიხარ,
და არც ის, რაც შენ გგონია, რომ ხარ.

8 წლის ვიყავი. ზღვაზე ვისვენებდით. ცურვას მაშინ ვსწავლობდი. ერთხელ, ჩემსკენ წამოსული ტალღა რომ არ დამტაკებოდა, ვიფიქრე, დავასწრებ და გავჭრი-მეთქი. მაგრამ ვერ მოვასწარი, მაინც დამეჯახა და ყირამალა ამომატრიალა. ეტყობა, წყალმა მთლიანად დამფარა. ყურები დამიგუბდა, ჰაერი ვერ ჩავისუნთქე და ფეხქვეშ ფსკერიც რომ ვეღარ დავიგულე ორიენტაციადაკარგულმა, უნებლიედ გამეფიქრა, ხომ არ ვიხრჩობი-მეთქი.

და ამ დროს გაცხადდა!

გაცხადდა ერთბაშად, ერთ წამში!... თუმცა, იმის გამოსახატავად თუ რა გაცხადდა, ერთი წამი ნამდვილად არ იქნება საკმარისი.

მაინც, რა გაცხადდა ასეთი?

გაცხადდა, რომ მე – ეს ბავშვი, ამ სახელით და გვარით, ამდენი წლის, ამათი შვილი შეიძლება მართლა დავიხრჩო... მაგრამ მე როგორც «მე» ნამდვილად არ მოგვკვდები! შეუძლებელიც კია, რომ ეს «მე» მოკვდეს და აღარ იყოს!

თუმცა, რაც მაშინ გაცხადდა, იმის გააზრება და დასკვნების ჩამოყალიბება შემდეგ უფრო მოხდა, როცა სახლში დაბრუნებული განცდილს ჩავუღრმავდი. აი, რა ფიქრები მომდიოდა მაშინ:

ვინ ვარ მე? რას წარმოვადგენ მე როგორც «მე»?

ეს «მე» არ არის 8 წლის ბავშვი... 100 წლის მოხუციც არ არის ჩემზე როგორც «მე»-ზე უფროსი. «მე»-ს საერთოდ არა აქვს წლოვანება! ის არ არის ვინმე დედის და მამის შვილი, არ არის ბიჭი ან გოგო, ჭკვიანი ან სულელი, კეთილი ან ბოროტი, არ არის ესა და ეს ან ასეთი და ასეთი...

ამავე დროს, ყველაზე აშკარად სწორედ «მე» არსებობს!.. და ერთადერთი, რაც მასზე შეიძლება ითქვას ის არის, რომ ყველაზე ნაღდად არსებობს. თითქოს, სწორედ არსებობაა მისი ერთადერთი ბუნება და არსი! ამიტომაც არის შეუძლებელი მისი გაქრობა, აღარ არსებობა!

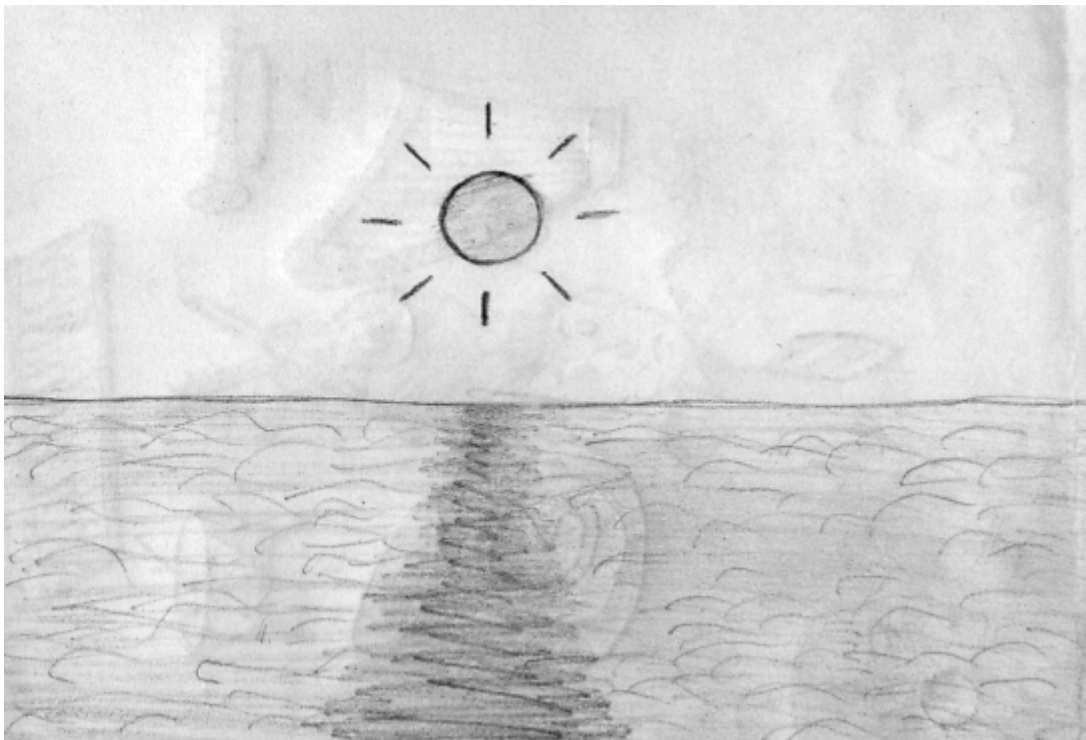
«მე» ძალზე მნიშვნელოვანია და ძვირფასი, მთელ სამყაროს გადაწონიდა! ასეთი ძვირფასი და ღირებულია ნებისმიერი ადამიანის «მე», მიუხედავად გარეგანი გამოვლინებებისა.

ისე, ჩემი და სხვა ადამიანების «მე»-ები განსხვავდებიან ერთმანეთისგან? თითქოს, არა, როგორც, მაგალითად, სხვადასხვა წერტილი, რომლებიც თავისი წერტილობით სრულიად ერთნაირია, უბრალოდ, სხვადასხვა ადგილებზეა დასმული. თუ ეს «სხვადასხვა ადგილებია» მნიშვნელოვანი?... მაგრამ «მე» თავისთავად მაინც უფორმო და რაიმე კონკრეტული ადგილის არმქონე ჩანს!

მაგრამ როგორ არსებობს ეს «მე» ამქვეყნად? როგორ უკავშირდება სხეულს, რატომ უნდა განიცდიდეს ტკივილს?... ან რა სურვილი უნდა ჰქონდეს, რა უნდა ამ «მე»-ს?

რატომ ყოველთვის არ განვიცდი ჩემს თავს ამ «მე»-დ?... რატომ მავიწყდება?

უსიზმრო ძილის დროს სად ქრება «მე»?... თუ არ ქრება და «გამოღვიძების» შემდეგ მავიწყდება?

თუ ეს «მე» უასაკოა, მაშინ არათუ «სიკვდილის» შემდეგ, არამედ «დაბადებამდეც» უნდა ვყოფილიყავი! მაგრამ როგორ? რატომ არ ვიცი ეს? განა ეს «მე» კარგად არ უნდა იცნობდეს თავის თავს?...

ეს ყველაფერი მინდოდა გამეგო, გამერკვია. მაგრამ პსუხი, რაიმე გარკვეული და დამაჯერებელი პასუხი არ ჩანდა.

როდესაც ჩემს თავს ვაკვირდები, გამოვყოფ რამდენიმე ასპექტს, რომლებიც, შეიძლება, ერთმანეთისგან განუყრელი და განუცალკევებელიც კია, მაგრამ მაინც შემიძლია ცალ-ცალკე მოვიაზრო: სხეული, გარეგნობა, შეგრძნებები, ემოციები, ფიქრები, ინტელექტი, ხასიათი, ზნეობრივი შეგნება... და, ბოლოს, «მე», «მე»-ს განცდა.

ცვალებადია სხეული და მისი მდგომარეობა. შემიძლია დავაკვირდე მას როგორც სუბიექტი ობიექტს და აღვუნახო ცვლილებები. ასევე შემიძლია დავაკვირდე როგორ ენაცვლება ჩემში ერთმანეთს სხვადასხვა გრძნობები და ფიქრები. შეიძლება იცვლებოდეს ჩემი ხასიათიც, ზნეობრივი შეგნებაც... მაგრამ რაც შეეხება «მე»-ს, მას კი ვეღარ განვუდგები და ვეღარ შევხედავ როგორც სუბიექტი ობიექტს, რადგან ის, ვინც უნდა განვუდგე, და ის, ვისაც უნდა განვუდგე – ორივე ერთი და იგივე «მე»-ა ანუ თავად მე ვარ!

8 წლის რომ ვიყავი და ვამბობდი ან ვფიქრობდი: «მე» ან «მე ვარ», ეს იგივე უცვლელი «მე» და «მე ვარ»-ია, რაც დღეს. თითქოს, «მე» არც არის დროის ღერძზე მყოფი, ისევე, როგორც დაუწერელი რიცხვი.

მაშ, ვინ ვარ მე როგორც ის წმინდა სუბიექტი, ის მაყურებელი, ის მოწმე, რომელიც მოწმობს და აღვუნახავს ცვლილებებს, თავად კი უცვლელია?

იქნებ, ეს გამეგო უშუალო გაცხადებით, ყურადღების მოცილებით ყოველგვარი «არა-მე»-სგან, და «მე»-ში გაჩერებით, დაუნჯებით, ოღონდ, არა ჩაძინებით, «მე»-ში სიფხიზლით. ან, შეიძლება, საჭირო ყოფილიყო რაიმე შინაგანი თუ გარეგანი აქტიურობა. ანდაც, იქნებ, ამისთვის გამომდგარიყო რაიმე ექსტრემალური სიტუაცია. ან, შეიძლება, ყველაფერი თავისთავად გაცხადებულიყო...

«მე ვარ»

ვინ ან რა ამბობს, და რა იგულისხმება, როდესაც ითქმება: «მე ვარ»?

«მე ვარ»გულისხმობს «მე»-ს არსებობას და «მე»-ს მიერ ამ ფაქტის განცდას, გაცნობიერებას. «მე»-ში და «მე»-თი ვიგებთ თავად არსებობას და ცნობიერებას როგორც ასეთს და «მე»-შივე ვიგებთ, რომ არსებობა და ცნობიერება ერთი და იგივე რამის ორი ასპექტია, ერთი და იგივე რამეა, როგორც აღმართი და დაღმართია ერთი და იგივე ფერდობი. «მე ვარ»-ში არსებობა – ცნობიერების არსებობაა, ცნობიერება კი – არსებულობის გაცნობიერებულობა. «მე»-ს შინაარსი, სწორედ, თავად არსებობა და მისი თვითცნობიერებაა. «მე ვარ»-ს ამბობს თავად «არსებობა-ცნობიერება» (ა.ც.) კონკრეტულ ადამიანში.

«არსებობა - ცნობიერება - თავისუფლება»

სიზმარში ნანახი ქვა, ხე, ცხოველი და ადამიანი, მიუხედავად განსხვავებული ბუნებისა, მაინც ერთი და იგივე, ფიქრის მსგავსი რამაა.

როგორც შეიძლება ითქვას, რომ არსებობს მრავალი საგანი, და მთელი სამყარო მრავალ საგანთა და მოვლენათა ერთობლიობაა, ასევე შეიძლება ითქვას, რომ არსებობს ერთადერთი რამ _ ა.ც. მრავალი საგნისა და მოვლენის სხით, და მთელი სამყარო _ ეს არის ერთადერთი ა.ც. მრავალი ფორმით.

თვითცნობიერი ა.ც. თავისთავად _ ეს არის ყოვლისმომცველი სუბიექტი, რომელიც თავისუფლად, თავისი ნებით და ძალით ახდენს თავის გამოვლენას კეროდ ასეთ და ასეთ ფორმებში, სტრუქტურებში, ლოგიკურ კანონებში ანუ, ერთი სიტყვით, გარკვეულ ენაში _ ენაში, რომელშიც არსებობს და რომლითაც არსებობს ყოველივე, რაც კი რამ არსებობს. ამ ენაშივე სუფევს თავად ნება, ძალა, გამოვლენა, თავისუფლება, თავად არსებობა და ცნობიერება, თავად ენა!

ყველაფერი, მთელი სამყარო _ ეს არის მთელ სამყაროდ გამოვლენილი «არსებობა-ცნობიერება-თავისუფლება» ანუ ა.ც.თ. გარკვეული ენით, გარკვეულ ენაში.

ადამიანის სხეული, გრნობები, ინტელექტი და ა.შ. «მეც» ა.ც.თ.-ს ენაში, ხოლო, ადამიანის «მე» არის თავად ა.ც.თ. როგორც ასეთი, ოღონდ, თითქოსდა, «შემოფარგლული» კონკრეტული სხეულით, ემოციებით, ინტელექტით და ა.შ.

«მე», «მე ვარ»-ი, რომელსაც ყოველი ადამიანი აცნობიერებს, სხვა არაფერია, თუ არა თავად არსებობა, ცნობიერება და თავისუფლება, რომელიც ერთიანი არსებობის, ცნობიერების და თავისუფლების ხატი და გამოვლინებაა ყოველ კონკრეტულ ადამიანში.

ვთქვათ, სიზმარში ლეღვის ხის ძირას ვზივარ. რა მიმართებაშია ჩემი (როგორც ხის ძირას მჯდომის) ცნობიერება ჩემს (როგორც მძინარე ადამიანის) ცნობიერებასთან _ ცნობიერებასთან, რომელშიცაა მთელი ეს სიზმარი თავისი ლეღვის ხით და მის ძირას მჯდომით?

«მე»- ები და ა.ც.

ტალღა, რომელმაც იცის, რომ იგი ზღვის წყალია _ უკვდავია... თუმცა, როგორც ტალღა _ კვდება...

სივრცეები სხვადასხვა ჭურჭელში და ჭურჭლის გარეთაც არ განსხვავდებიან ერთმანეთისგან სივრცეობით. განსხვავება მათთვის მხოლოდ იმაშია, რომ სხვადასხვა ადგილს და სხვადასხვა ჭურჭელს «ავსებენ».

ჭურჭლის კედლების დამსხვრევით მხოლოდ მათი გარკვეული შემოსაზღვრულობა მოიშლება, რომელიც გამოყოფდა მათ სხვა ჭურჭლების სივრცეებისგან და, საერთოდ, მთელ მათ ირგვლივ მყოფი სივრცისგან.

მე როგორც კონკრეტული ინდივიდუალური ადამიანი განვსხვავდები სხვებისგან, და წარმოვადგენ ა.ც.-ს კონკრეტულ, ჩემულ ფორმას. «ჩემ»-ობა სწორედ ამ კონკრეტულ ფორმაშია, კონკრეტულ შემოსაზღვრულობაშია.

პიროვნება და შემოქმედება

შენ ისა ხარ, რაც გიგრძნია, გიფიქრია,
გნდომებია, გითქვამს და გიკეთებია.

შენ უფრო ძვირფასი ხარ, ვიდრე ის,
რაც გიკეთებია, გითქვამს, გიფიქრია...

თითოეული ადამიანის «მე» სხვებისგან განსხვავებულად ახორციელებს თავისუფლებას, და ქმნის საკუთარ ბიოგრაფიას. სწორედ ამ საკუთარი ბიოგრაფიის შემცველი «მე»-ა ადამიანის ინდივიდუალური პიროვნება.

ქვეყნად მცხოვრები ადამიანი არ არის მარტოდენ მხოლოდ «მე», «მე ვარ»-ი, ეს ინდივიდუალურ-პიროვნული «მე», თითქოსდა, «შემოსილია» გარკვეული შინაგანი უნართვისებებით და გარეგანი გარემოებებით – ხასიათი, ინტელექტი, ტემპერამენტი, სხეული, გარეგნობა, ოჯახური გარემო, ცხოვრებისეული პირობები...

პიროვნებაზე როგორც დინამიურ, ცვალებად, ჩამოყალიბებად არსებაზე გავლენას ახდენს მემკვიდრეობითობაც და ათასგვარი გარეშე პირობებიც. მაგრამ პიროვნების ნამდვილი ღირსება, მაინც, მისი შინაგანი თავისუფლებიდან გამომდინარე არჩევანით განისაზღვრება, არჩევანით კეთილსა და ბოროტს, ზნეობრივსა და უზნეოს, ღვთიურსა და არაღვთიურს შორის.

ჩვენი პიროვნული «მე»-ებით ერთნაირებიც ვართ და განსხვავებულნიც, უცვლელნიც და ცვალებადნიც, უპირობოდ ყველაფერზე ძვირფასი და პატივისცემის ღირსნიც და, ამავე დროს, თავისუფლების ამა თუ იმ გამოვლინებების მიხედვით, ან ღირსეულნი და ანდაც უღირსნი!

პიროვნება, ერთდროულად, პირადი ბიოგრაფიის შემოქმედიც არის და საერთო, საზოგადოებრივი შემოქმედების თანაშემოქმედიც. მთელი სამყაროული სიცოცხლე – ერთიანი, ღვთაებრივი სიყვარულის ცეცხლად მოგიზგიზე შემოქმედებაა, და ჩვენ მისი ნაწილები და თანაშემოქმედნი ვართ. ასე რომ, უნდა ვეცადოთ პირადი შემოქმედება ჰარმონიულად შევუთავსოთ მთელს, ის, ხომ, ჩვენი საერთო შემოქმედებაა, ერთიან, ღვთაებრივ სიმფონიად რომ უნდა ჟღერდეს.

თანაგრძნობის საფუძველი

ჩვენი «მე»-ებით არათუ ერთნაირები, არამედ, სწორედაც რომ ერთნი ვართ როგორც ერთიანი ა.ც. ამიტომაც, თანაგრძნობა, გულშემატკვივრობა და ზრუნვა «სხვაზე» როგორც საკუთარ თავზე სავსებით ბუნებრივია. პიროვნული «მე»-ების თავისუფლებიდან გამომდინარე განსხვავებულობა კი დამატებითი საფუძველია ურთიერთით დაინტერესებისა და ურთერთსიყვარულისა. აგრეთვე გასაგები ხდება ადამინთა ცოდვიანობის საერთოობა, «სხვების» ცოდვების განცდა როგორც საკუთარისა.

ორიენტირის დაკარგვა

თავისუფალია თუ არა კაცი, რომელსაც ეჩვენება, რომ ღორია და ფიქრობს: ტყლაპოში ჩაწვეს თუ ჯერ სალაფავი შეთქვლიფოს, მდედრ ღორს გაეკიდოს თუ მამრს ეჩხუბოს?

მიწიურ ცხოვრებაში, როცა «მე»-პიროვნება ვლინდება სხეულში, გრძნობებში, ინტელექტში და ა.შ., ამ დროს იგი თავის თავს აიგივებს მათთან და ადამიანის ამ გამოვლინებებად აღიქვამს თავს. ივიწყებს კიდევ თავის ნამდვილ მეობას. რასთანაც აიგივებს თავს, იმის ბუნებას და მოთხოვნილებებს საკუთარ ბუნებად და მოთხოვნილებებად მიიჩნევს, იწყებს მათი ცხოვრებით ცხოვრებას. ასე იხლართება მცდარ შეხედულებებში და წარმოდგენებში, და კარგავს სწორ ორიენტაციას საკუთარი თავის, სხვა ადამიანების და გარემოს მიმართ.

ამ დროს «მე»-ზე ზრუნვა და ფიქრიც ეგოიზმად გადაიქცევა! პიროვნებების განსხვავებულობაც ხშირად ურთიერთგანზიდვას და ანტიპათიას იწვევს! აღარც ადამიანთა ერთობაა ყოველთვის ღირებული, ის დანაშაულებრივაც შეიძლება იყოს!

პიროვნების თავისუფლება საზოგადოებაში

პიროვნება ყოველთვის საზოგადოებაში მოიაზრება, და მისი თავისუფლება მთელი საზოგადოების მდგომარეობასთან არის დაკავშირებული.

საზოგადოება, ერი, ქვეყანა, მთელი მსოფლიო უნდა წარმოადგენდეს ღმერთთან ჰარმონიაში მყოფ ერთიან ჯანსაღ ორგანიზმს, სადაც ნაწილი, ერთდროულად, ემსახურება კიდევ მთელს, და სარგებლობს კიდევ მისით, ასევე პირიქით. ანუ, უნდა ხორციელდებოდეს პრინციპი: «ერთი ყველასათვის, ყველა ერთისთვის».

ჩვეულებრივი, მიწიერი საზოგადოების ცხოვრებაში პიროვნებები, თუმცა კი ეხმარებიან ერთმანეთს, მაგრამ, იმავედროს, ერთმანეთის კონკურენტებიც არიან! თუ თანამშრომლობა მაქსიმალურია, ხოლო კონკურენცია – მინიმალური, მაშინ ასეთ საზოგადოებას მეგობრულიც შეიძლება ეწოდოს, ხოლო თუ ბალანსი კონკურენციის სასარგებლოდ დაირღვა, მაშინ საზოგადოების ერთი ნაწილი ყოველთვის იჩაგრება მეორე ნაწილის მიერ! თუ ჰარმონია დარღვეულია, იწყება ბრძოლა – ბრძოლა არსებობისთვის და თვითდამკვიდრებისთვის, რომელსაც ახლავს არაჯანსაღი სწრაფვა სხვის ხარჯზე გამდიდრებისაკენ, სხვებზე გაბატონებისაკენ... ხშირად ამ ბრძოლაში არა თუ სამართლიანობა, თავად ეგოისტური ინტერესებიც კი უაზრო აგრესიის და სისასტიკის ფეხქვეშ ითელება, თითქოსდა, ყველაფერი ეწირება «ბოროტებას ბოროტებისთვის».

ცალკეული პიროვნება თავად შეიძლება არ სჩადის უსამართლობას, მაგრამ, სამაგიეროდ, არც თუ ვერც ებრძვის მას. არაჯანსაღი გარემოს პირობებში პატიოსან კაცსაც უხდება არჩევანი ერთმანეთთან წინააღმდეგობაში მოსულ ღირებულებებს შორის გააკეთოს, და მისი სინდისი ხშირად «იჭყლიტება».

პიროვნების თავისუფლების სოციალურ-პოლიტიკური ასპექტი გულისხმობს იმას, თუ რა უფლებების, უფრო კი, რა შესაძლებლობების მფლობელია პიროვნება.

არ არის საკმარისი გქონდეს უფლება, აუცილებელია გქონდეს შესაძლებლობა!

ათიდან თუ მხოლოდ ერთს აქვს საშუალება გახდეს წარმატებული, ვითომ რა დიდად სანუგეშოა, რომ ამ ათთაგან ნებისმიერს აქვს უფლება გახდეს ის ერთადერთი?! კარგი – ათივეს რომ შესძლებოდა, ის იქნებოდა!

მაინც რა საშინელი და ამაზრზენია ეს კომერციული სამყარო!

დემოკრატია ზოგჯერ «დემონოკრატიას» ემსგავსება.

ხალხი ბრძენია? სულელიც არის! კეთილია? ბზოროტიც არის!

შეგნებული და პატიოსანი ადამიანებისთვის კარგი იქნებოდა დემოკრატიაც, მონარქიაც, კაპიტალიზმიც, სოციალიზმიც... მაგრამ, შეუგნებელ ადამიანებზე ნათქვამია: „А вы, друзья, как ни садитесь, все в музыканты не годитесь!”

ქვეყნად პიროვნების თავისუფლება შეიძლება სხვადასხვა მხრივ იზღუდებოდეს. თუ ჩვენი სამშობლო დაპყრობილია სხვა ქვეყნის მიერ, ვამბობთ, რომ არა ვართ თავისუფლები. თუ ქვეყანამ «დამოუკიდებლობა» მოიპოვა ვიტყვით, რომ განვთავისუფლდით. მაგრამ თუ ცალკეული პიროვნების უფლება-შესაძლებლობები იგივე დარჩა ან კიდევ უფრო შეიზღუდა, თუ ახლა საკუთარი ხალხის წარმომადგენლები გჩაგრავენ, მაშინ?! თუმცა, «ზოგს ერთი ბატონის შეცვლა მეორეთი _ მართლა განთავისუფლება ჰგონია!»

_ როგორ უნდა მოექცე ძაღლებს, რომლებიც მგლებად გექცნენ?

_ ასეთ შემთხვევაში ისინი თვითონ მოგექცევიან!

თუ ჰარმონია ირღვევა, განა ბუნებრივი არ არის, აღიძრას ძაღლები, მიმართული «დამრღვევის» გამოსასწორებლად, ან თუ არ სწორდება, მის გასანადგურებლად?! ეს ეხება ცალკეულ პიროვნებასაც, საზოგადოებასაც და მთელ კაცობრიობასაც.

არ არსებობს პიროვნება საზოგადოების გარეშე, ის ხეს მოწყვეტილი ტოტივით იქნებოდა. მაგრამ სჯობს ხეს იყო მოწყვეტილი და სამაგიეროდ მიწაში ჩარგული, ვიდრე იმ ხის ნაწილს წარმოადგენდე, რომელიც თვითონაა მთლიანად მოგლეჯილი მიწას. უმთავრესია ქრისტეს სხეულს ეკუთვნოდე უპირველეს ყოვლისა, და მხოლოდ ამის შემდეგ და ამის საფუძველზე _ ამა თუ იმ საზოგადოებას, ერს თუ ქვეყანას.

თავისუფალი არჩევანი და არჩევნები

შენ არ იცი, შემოთავაზებულ მრავალ ხელს შორის, რომელშია მომუჭული სასურველი ბილეთი წარწერით «კარგად ყოფნა», მაგრამ შენი ნებაა, რომელ მუჭას დაადებ ხელს. და ამას «თავისუფალ არჩევანს» ეძახიან!

ჩვენი დასკვნები გამომდინარეობს ლოგიკური მსჯელობებიდან და, აგრეთვე, იმ გამოცდილებიდან, ცოდნიდან თუ ინფორმაციიდან, რომელიც ჩვენ გაგვაჩნია, და რომელიც, შეიძლება, სულაც არ იყოს საკმარისი სწორი დასკვნების გამოსატანად!...

საარჩევნო უბნებში ირჩევენ არა კონკრეტულ რამეებს, არამედ ნაკლებად ნაცნობ ვინმეებს, რომლებმაც ეს რამეები უნდა მოუტანონ, ვითომ, ხალხს!

რა მოხდებოდა, უმრავლესობის აზრი, იმავდროულად, ჭკვიანური აზრიც რომ ყოფილიყო!

რაც შეეხება ავტორიტეტებს და ავტორიტეტულობას: ზოგი არ სცნობს არავითარ სხვა ავტორიტეტს, და მხოლოდ საკუთარ გრძობას, გონებას და გამოცდილებას ეყრდნობა. მაგრამ ვინც სხვა ვინმე ავტორიტეტს მიჰყვება, განა, ისიც ისევ საკუთარ თავზე დაყრდნობით არ მიიჩნევს ამ სხვა ვინმეს ავტორიტეტად?!

ხასიათის თავისუფლება თუ ხასიათისგან თავისუფლება?

არჩევანს ადამიანი და გარემოება განსაზღვრავს,
ადამიანს და გარემოებას _ მანამდელი არჩევანი.

ადამიანის თავისუფლების საკითხი კიდევ უფრო გამწვავდება, თუ თითოეული პიროვნებისთვის კითხვას ასე დავსვამთ: შეიძლება თუ არა იყო თავისუფალი და დამოუკიდებელი საკუთარი ხასიათისგან? ან, შეგიძლია თუ არა ესწრაფოდე ხასიათის გამოსწორებას, თუ ეს სწრაფვა შენი ხასიათიდანვე არ გამომდინარეობს? შეიძლება თუ არა გეწოდოს თავისუფალი, თუკი არ შეგიძლია იყო ისეთი, როგორც გინდა, რომ იყო?

რაიმე თვისება ხასიათისა ადამიანმა შეიძლება განიხილოს, მოიწონოს ან დაიწუნოს, გააძლიეროს ან სულაც განაქარვოს, მაგრამ ხშირად, ხასიათის მიდრეკილებათა არა თუ მოსპობა, მნიშვნელოვნად შესუსტებაც კი თითქმის შეუძლებელია. თუმცა, «რაც შეუძლებელია კაცთათვის, შესაძლებელია ღმერთისთვის».

თუ ადამიანი პასიურად მიჰყვება თავის ხასიათს, მის მიდრეკილებებს, ყოველგვარი თვითშეფასებისა და შინაგანი კონტროლის გარეშე, ასეთ შემთხვევაში ვერ ვიტყვით, რომ ის შინაგანად თავისუფალი და თავისი თავის ბატონპატრონია, ასე «გიჟიც თავისუფალია»!

უნდა ითქვას, რომ არა მარტო ადამიანის ხასიათი განაპირობებს ქცევას, ქცევაც აყალიბებს ხასიათს. აგრეთვე, გარემოდან მიღებული ათასგვარი იმპულსი თუ ზემოქმედებაც ახდენს მასზე გავლენას.

«დათესავ ჩვევას _ მოიმკი ხასიათს, დათესავ ხასიათს _ მოიმკი ბედ-იღბალს».
(ხალხური)

ჭადრაკის ანალოგია

ადამიანის თავისუფლების კიდევ ერთი ასპექტი ჭადრაკის მაგალითზე შეიძლება განვიხილოთ: თამაშის დასაწყისში არჩევანი ჩვენი სვლებისა თავისუფალია, მაგრამ შემდგომში, შეიძლება იძულებითი სვლების გაკეთებაც მოგვიხდეს, როდესაც არჩევანის უნარი კი შენარჩუნებულია, მაგრამ შეზღუდულია ასარჩევი სასურველი ვარიანტები, და ბოლოს შეიძლება მხოლოდ არასასურველი ვარიანტი დარჩეს! მაგრამ ამ იძულებითობამდე, ხომ, თავიდან ჩვენივე თავისუფალი სვლებით მივვდივით!

გადახტები თუ არა ფანჯრიდან – ეს შენი ნებაა, მაგრამ თუ გადახტი, მერე უკვე შენი ნება აღარაა – დაენარცხები ძირს თუ არა.

თავისუფლების დიალექტიკა

ერთმანეთისგან უნდა განვასხვავოთ «მე»-ს თავისუფალი არჩევანის უნარი და «თავისუფლება მთლიანად ადამიანისა». «მე» უპირობოდ თავისუფალია, მაგრამ ადამიანი მხოლოდ ფარდობითადაა თავისუფალი – საკუთარი უნართვისებებისა და გარემოებების ფარგლებში.

თავისუფლება _ ეს არის გარედან შეუზღუდველობა, საკუთარი თავის გამოხატვა-განხორციელება დამოუკიდებლად, არა გარეშე ძალდატანებით, არამედ შიგნიდან, საკუთარი ნებით.

მაგრამ «თავისი თავის უფალი», იმავდროულად, «თავისივე თავის მონაც» გამოდის! გარდა ამისა, თავად ადამიანში შეიძლება გამოვყოთ «შიგა» და «გარე», «უფალი» და „მონა“. . .

სხეული, სამშვინველი, სული

ადამიანი ერთიანი, მთლიანი არსებაა, მაგრამ მის დასახასიათებლად პირობითად შეიძლება გამოიყოს: სხეული, სამშვინველი და სული. შესაბამისად, ადამიანის ცხოვრება შეიძლება დახასიათდეს როგორც სხეულებრივი, სამშვინველისეული და სულიერი ცხოვრება.

სხეულებრივი ცხოვრება მდგომარეობს სხეულებრივ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილებაში. ეს მოთხოვნილებები მრავალგვარია, მაგრამ დაიყვანება ორ ძირითად ინსტინქტზე: თვითშენახვისა და გვარის გაგრძელების ინსტინქტებზე.

სულის სხეულისკენ და მიწიურობისკენ მიმართულ ასპექტში ანუ სამშვინველში გამოიყოფა სხეულებრივ ცხოვრებასთან დაკავშირებული მიწიური ფიქრები, გრძნობა-ემოციები და ვნება-სურვილები. და სამშვინველისეული ცხოვრებაც მათ დაკმაყოფილებაში მიმდინარეობს: სამშვინველი ესწრაფვის მიიღოს მიწიური, «ამა სოფლის» ცოდნა თუ ინფორმაცია, და გამოსცადოს ესა თუ ის სხეულებრივი თუ მიწიური განცდა.

სული ადამიანში ვლინდება ძირითადად როგორც ღვთისმიშიშობა, სინდისი და წყურვილი ღვთისა.

ღვთისმოშიშობა _ ეს არის მოწიწება, კრძალვა წინაშე ღმერთისა როგორც ჭეშმარიტად არსებულისა, შემომქმედისა, განმგებელისა, მაცხოვარისა და მართლმსაჯულისა.

სინდისი _ ეს არის ადამიანის შინაგანი მსაჯული, «უფლის ხმა», რომელიც მიუთითებს: რა არის მართებული და რა არა, რა უნდა ვაკეთოთ და რა არ უნდა ვაკეთოთ. სინდისი არა მარტო მიუთითებს, არამედ მოითხოვს კიდევ მითითებულის შესრულებას, და, თანაც, შესრულების ან არშესრულების შემთხვევაში, შესაბამისად,

ან ასაჩუქრებს მშვიდი კმაყოფილებითა და ნუგეშისცემით, ან სჯის სინდისის ქენჯნით.

წყურვილი ღვთისა – ესაა სწრაფვა ღმერთთან შეერთებისა, ღმერთთან გაერთიანებისა.

თუ პიროვნული სულია ადამიანის შინაგანი, უმაღლესი არსი, მაშინ ადამიანის თავისუფლება უნდა მდგომარეობდეს სულის შეუზღუდველ და დამოუკიდებელ გამოვლენა-განხორციელებაში. სული კი ესწრაფვის ღმერთის შემეცნებას, ცოცხალ ურთიერთობას მასთან, ღვთის მცნებების აღსრულებას და ყოფნას ღმერთის სიყვარულში. სულის მთავარი მისწრაფება ის არის, რომ სათნო ეყოს ღმერთს, და გონება, გრძნობა და სხეულიც ღვთის სამსახურში ჩააყენოს. სულისთვის ღმერთია უფალი! და მისი თავისუფლება ღმერთისადმი თავისუფალ, ძალდაუტანებელ ერთგულებაში მდგომარეობს! და ეს იმიტომ, რომ ღმერთში სულს თავისი «წილი» უდევს, ღმერთშია სულის ფესვი, სულის ნამდვილი სამშობლო.

სულის «პირადი სწრაფვა», იმავდროს, «არაპირადულია», არაეგოისტურია, ის უანგაროა, ისევე, როგორც ნება ღვთისა, თავად ღმერთი, რომელიც სიყვარულია, რომელიც თავად ემსახურება, დღენიადაგ ზრუნავს ადამიანზე, და «მარად დაიკვლის განწმენდად მიმღებელთა მისთა» (ზიარების ლოცვებიდან)!

რაც უფრო ღვთისნიერია ადამიანი, რაც უფრო მტკიცედ და მუდმივად ასრულებს ღვთის ნებას და იცავს ღვთის მცნებებს, მით უფრო მეტად ავლენს და ახორციელებს იგი თავის ნამდვილ არსს – სულიერებას. საკუთარი ნების ღვთის ნებასთან გაიგივებით იგი მჭიდროდ უკავშირდება და უერთდება ღმერთს, რითაც ხდება თანაზიარი მისი სიყვარულისა, ნეტარებისა და ნამდვილი, ღვთაებრივი თავისუფლებისა! რადგან ნამდვილად თავისუფალი მხოლოდ ღმერთია!

«დიადი ჰარმონია»

ზოგიერთს ცხოვრება მიაჩნია რაღაც ისეთ აზარტულ თამაშად, სადაც საკუთარი გამორჩენისთვის ყოველგვარი ტყუილი, ძალადობა და ნებისმიერი მზაკვრობა მოსულა.

ერთხელ, ბავშვობაში, ფეხბურთის თამაშის დროს ბურთი შემთხვევით ხელზე მომხვდა, ისე, რომ ვერავინ შენიშნა. ბურთი ძირს დაშვებული არ იყო, რომ დავარტყი და გოლიც გავიტანე. მაგრამ მიუხედავად თანაგუნდელების სიხარულის ყიჟინისა, მაშინვე ვაღიარე: ჩემზე ხელი იყო და გოლი არ ითვლება-მეთქი.

გულახდილობის ასეთმა გამოხდომამ მოწინააღმდეგეების გაკვირვება, ხოლო, თანაგუნდელების იმედგაცრუება და წყრომაც გამოიწვია... მაგრამ იმ მომენტში ისეთი შეგრძნება მქონდა, თითქოს, ასე რომ არ მოვქცეულიყავი, დაირღვეოდა რაღაც «დიადი ჰარმონია»... უხილავი და ბუნდოვანი, მაგრამ სრულიად რეალურად არსებული დიადი ჰარმონია, რომელშიც, სხვათა შორის, რაღაც იდუმალი სახით წილი მეც მქონდა!.. და ყველას გვაქვს!..

სამწუხაროდ, ეს შემთხვევა არ გამხდარა იმის გარანტია, რომ შემდგომში ყოველთვის ასევე პატიოსნად მოვქცეულიყავი! არადა, რა ბედნიერებაა იყო «დიადი ჰარმონიასთან» შესაბამისობაში ანუ, უბრალოდ, იყო მართალი!

ეგოიზმი და უმთავრესი თავისუფლება

იყავი ბუნებრივი, ოღონდ, არა
«ცოდვითდაცემულ-ბუნებრივი»!

ეგოიზმი არის საკუთარი თავის როგორც სხვებისგან ცალკერმად მყოფის დაყენება ყველაზე და ყველაფერზე მაღლა (სხვა ადამიანებზე, სამართლიანობაზე, სიკეთეზე, თვით ღმერთზე მაღლა) და, აქედან გამომდინარე, ზრუნვა მხოლოდ ან უპირველეს ყოვლისა «საკუთარ თავზე».

ეგოისტს კეთილი ქმედების დროსაც კი, უპირველეს ყოვლისა, ისევ საკუთარი თავი ჰყავს მხედველობაში და შინაგანი ყურადღების ცენტრში. ამიტომ თავად ის კეთილი არ არის!

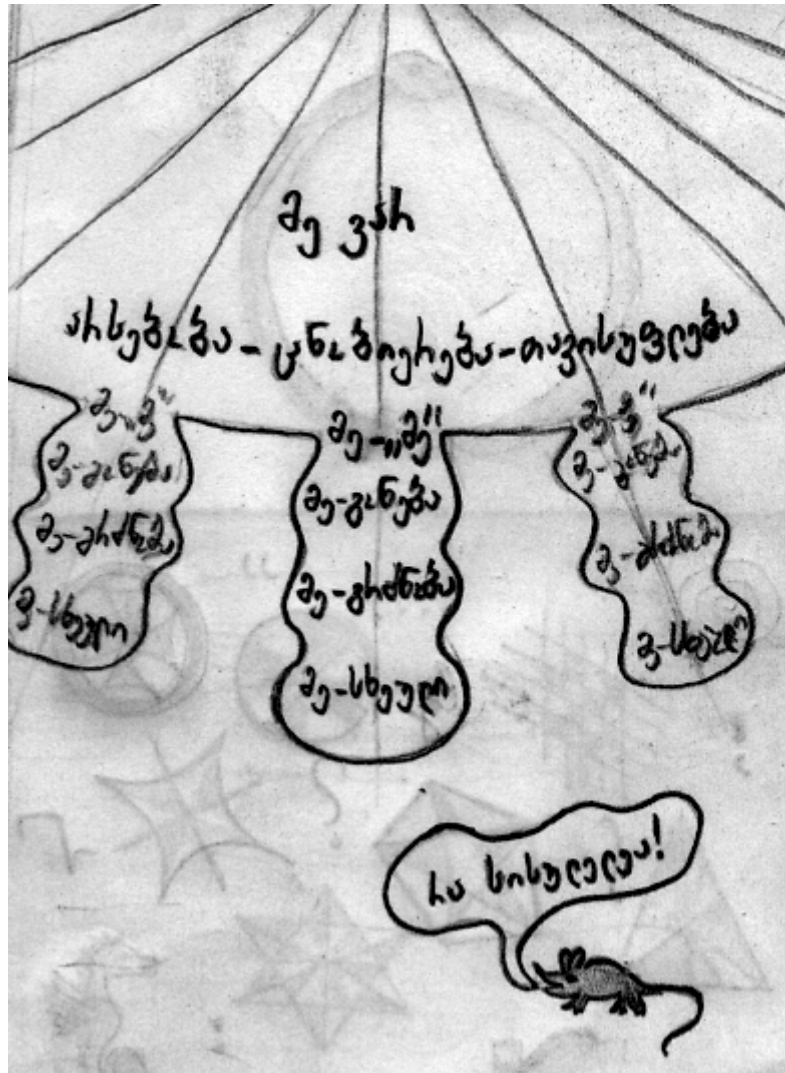
არაეგოისტი კი სიკეთეს სჩადის სხვისთვის, არა იმიტომ, რომ ეს მისთვისვეა კარგი, არამედ იმიტომ, რომ, უბრალოდ, «ეს კარგია», ანუ «ასე ჯერ არს», ანუ «სიკეთის სიყვარულით», ანუ «ღმერთის სიყვარულით» და «სხვისი სიყვარულით»!

საკუთარ თავზე ზრუნვა არაეგოისტურადაც შეიძლება და საჭიროცაა აუცილებლობიდან გამომდინარე..... სამართლიანობიდან, სიკეთიდან, ღმერთის სიყვარულიდან, სხვებზე ზრუნვიდან გამომდინარე და მათთან შეთანხმებით!

თუ საკუთარ თავში ღრმად ჩაიხედავ, ნახავ, რომ მარტო ხარ. მაგრამ თუ კიდევ უფრო ღრმად ჩაიხედავ, აღმოჩნდება, რომ საერთოდ არ ხარ!.. ან მარტო არ ხარ, ყოველ შემთხვევაში!

ეგოისტური «მე» საკუთარ სხეულთან, გრძნობებთან, გონებასთან და მათთან დაკავშირებულ ნება-სურვილებთან გაიგივებული, სხვებისგან ცალკერმად მყოფი მეა, და არა მე თავისთავად, რომელიც ერთიან ა.ც.თ.-ში სუფევს.

არადა, ცალკერმად მყოფობის ილუზორული განცდა სავსებით რეალურ ეგოიზმს ბადებს მთელი თავისი საბედისწერო შედეგებით. ამპარტავნება, მომხვეჭელობა, დიდებისმოყვარება, სხვებზე გაბატონების სურვილი და სხვა ათასგვარი ცოდვა აზიანებს ირგვლივ მყოფთაც და თავად ეგოისტ ადამიანსაც, რომლისთვისაც ეგოიზმი ყოვლისშთანმთქმელი კერპი ხდება.

ეგოიზმს შეუძლია საკვებად გამოიყენოს ნებისმიერი რამ, თვით ეგოიზმის საწინააღმდეგო ქადაგებაც კი!

ნამდვილი ეგოისტები მაშინ ვიქნებოდით, ნამდვილ საკუთარ «მე»-ზე _ ღვთის ხატებაზე და მსგავსებაზე რომ ვზრუნავდით მუდამყამ და ღმერთის ნების აღმსრულებელნი მხოლოდ სიკეთეს ვიქმოდით! ახლა კი ჩვენ, სინამდვილეში, ეგოისტები კი არა, «ცრუ-ეგო-ისტები» ვართ!

უმთავრესი თავისუფლება არის თავისუფლება საკუთარი ეგოიზმისგან, ცოდვებისგან... და უანგარობაში და სინდისიერებაში დამკვიდრება.

სინდისში სინთეზირდება, სწორედ, თავისუფლება და მოვალეობა, აგრეთვე, პასუხისმგებლობა.

ამ უმთავრესი თავისუფლების წიაღში, ეგოიზმით და ცოდვებით დაუმძიმებელ, პატიოსნებისა და სიკეთისთვის განწყობილ სულში იკვეთება სიყვარული როგორც შემოქმედების მამოძრავებელი ძალა, მიმართული იქითკენ, რომ გაიყვანოს ადამიანი მცდარი გზიდან სწორ გზაზე... ანუ სიყვარული, რომელსაც ღმერთისკენ მივყავართ.

გზა

*„Вольному – воля,
спасенному – рай».
(ხალხური)*

ადამიანი ღმერთის მიერ შეიქმნა ღვთის ხატად და მსგავსად. ამდენად, თავისუფლება ადამიანის თანდაყოლილი უნართვისება და მისი ბუნებითი არსიც კია. მაგრამ ცოდვითდაცემამდელ მდგომარეობასთან შედარებით, ახლანდელი, ცოდვით დაზიანებული ადამიანი აღარ არის ნამდვილად თავისუფალი. თუმცა, მას მაინც აქვს იმის თავისუფლება, იმის შესაძლებლობა, რომ იზრუნოს, იღვაწოს, იბრძოლოს ნამდვილი თავისუფლების მოსაპოვებლად, რა თქმა უნდა, ღვთის ნებით, ღვთის შემწეობით. და, განა, ჩვენი გამოხსნისთვის არ განკაცდა უფალი?! ის კი ბრძანებს: «მე ვარ გზა, ჭეშმარიტება და ცხოვრება». «თუ ჩემს სიტყვაში დამკვიდრდებით, ჭეშმარიტად ჩემი მოწაფეები ხართ. შეიცნობთ ჭეშმარიტებას, და ჭეშმარიტება გაგანთავისუფლებთ თქვენ».

და რა არის ან ვინ არის ეს განმათავისუფლებელი ჭეშმარიტება?

გზის დასაწყისში სრულად ვერ შევიცნობთ და ვერ შევიგრძობთ იმას, რაც გზის ბოლოსაა, მაგრამ შეგვიძლია გვწამდეს, რომ თავად ქრისტეს გზაზე დგომა და ამ გზაზე სიარული, უკვე, არის ჭეშმარიტი ცხოვრება და თავისუფლება.

მოკლე დასკვნა

ამგვარად, ადამიანი, ერთდროულად, თავისუფალიც არის და არათავისუფალიც: თავისუფლებას აღწევს, თუ საკუთარ ნებას უფლის ნებას უსადაგებს, თუ განიწმინდება და შეიცნობს ღმერთს და განწმენდილ საკუთარ თავს. წინააღმდეგ შემთხვევაში, მისი თავისუფლება ყოველთვის შეზღუდულია გარკვეული შინაგანი და გარეგანი პირობებით. ადამიანს აქვს მხოლოდ რაღაც თავისუფლება და შანსი – გახდეს ნამდვილად თავისუფალი.

ხოლო, თუ ეს ყველაფერი სულიერად ბრმის და უმეცრის მონაჩმახი და თავხედური ნალაყბევია, მაშინ ისღა დამრჩენია ბოდიში მოვიხადო... და შენდობა ვთხოვო ღმერთს.

ლექსი, ცოლს რომ აღმოხდა,
ოდეს იხილა ქმარი თვისი
მდუმარედ მჯდომი
გამორთული ტელევიზორის წინ

დაისადგურებს ნაცნობი სევდა გარინდულ ბაღში.
აშლილ ოცნებად ავარდნილ ალის ფრთიან სვეტებში
ვიხილე უცხო მარგალიტი, ობლად შთენილი,
იაგუნდების ზარდახშაში უქმად მბრწყინავი.
თავისუფლება დაჰფარფატებს ოქროსფერ ველებს.
თან, კაემანი დამსდევს მარად, უკურნებელი.

ს ა რ ჩ ე ვ ი

მწვანე ზღაპარი ;

განძი;

ბავშვები;

ტალღები;

«დაყოფის თეორია» და ზოგიერთი საგულისხმო რამ;

«მე», პიროვნება, თავისუფლება.